

Latvian Montreal
BIDRĪBAS

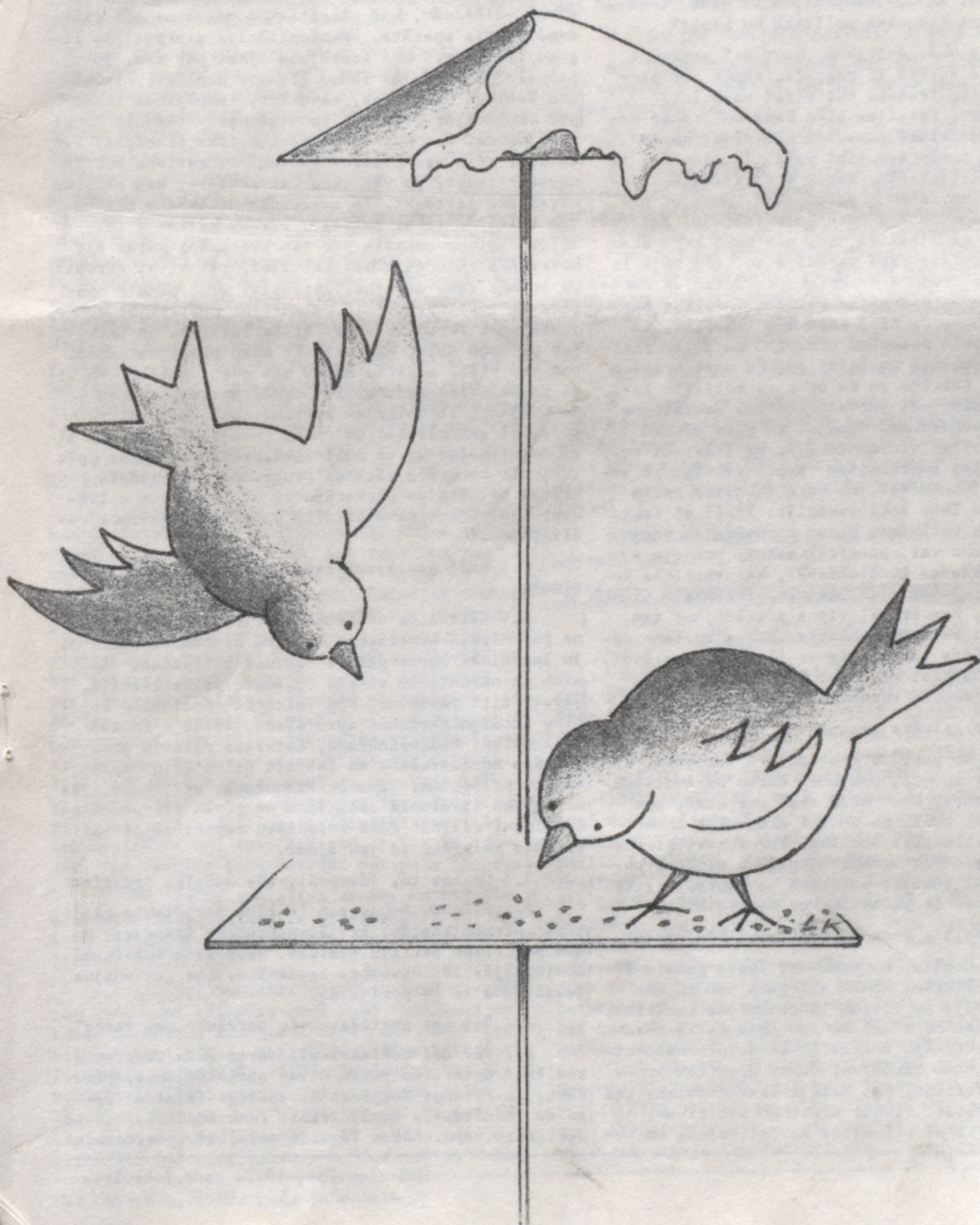
Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1992. GADA FEBRUĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

43. GADA GĀJUMS Nr. 2. (515.)

Iepriekšējā - janvāra numurā - sniedzām I. Cāzeres interviju, kas deva ieskatu LTF 4. kongresā, ar Austru Grasi.

Ievērojama kustība šodienas Latvijā ir PILSONU KONGRESS, kuŗa darbu vada LATVIJAS KOMITEJA. Šīs komitejas priekšsēdētājs ir MĀRIS GRĪNBĻATS. Pilsoņu kongresa un Latvijas Komitejas ieskatu pāreizējā politiskajā situācijā pauž nedēļas laikraksts PILSONIS, ko regulāri saņemam ar tā līdzstrādnieka Gunāra Freimaņa gādību. Tajā šā gada 7.-13. janvāra numurā (1./69.) atrodam redakcijas interviju ar Māri Grīnblatu. Sniedzam šo interviju, kas reāli iztīrī apstākļus un kuŗā atrodam itin daudz tīri vai rietumnieciskas pieejas, MLB ZIŅOTĀJA lasītājiem nesaīsinātā veidā, jautājumus tikai pārveidojot otrās personas vienskaitļa formu daudzskaitlī. Par šo iespēju pateicamies PILSONIS redakcijai, Latvijas Komitejai un M. Grīnblatam.

J=Pilsonis jautājums; A=M. Grīnblata teiktais.

J.: Gribam uzdot dažus jautājumus par aizvadīto gadu. Kādi, jūsuprāt, bija gada lielākie notikumi pasaules politikā un kāpēc?

A.: Nosaukšu vairākus, kaut arī sarindot tos precīzā secībā ir pagrūti, tāpēc tas pirmais, otrais, trešais būs visai nosacīti.

Pirmkārt, Persijas līča kaŗš un Irākas sakāve, jo tas visai pasaulei parādīja, ka ar okupantiem tomēr var tikt galā, ja vien tas ir izdevīgi lielvalstīm, tāpēc šis lielvalšņu izdevīgums visu laiku jāpatur vērā, domājot par Latvijas deokupāciju un dekolonizāciju. Balstoties tikai uz tiesībām vār, mēs neko nepanāksim. Bez tam šis kaŗš parādīja to, cik vāja ir armija, kas brūpota ar krievu ieročiem un apmācīta pēc Padomju Armijas metodēm. Saplīsa Maskavas cerības, ka līča kaŗš būs ilgstošs, ka tas nenovērsīs pasaules uzmanību no citām problēmām, tai skaitā no Baltijas, ka naftas cenas ievērojami celsies un ka ar savu satelītu ieroču palīdzību vēl varēs pretoties sociālisma sistēmas sabrukumam. Domāju, ka gada sākumā Kremlī no visas tiesas cerēja, ka irākieši varēs pretoties amerikāņiem tikpat sekmīgi kā savā laikā vjetnamieši, un kaŗa faktiskā gaita viņiem bija īsta šoka terapija. Tieši šī fakta apziņa deva optimismu visam turpmākajam gadam. Otrs notikums vai, precīzāk sakot, process - PSRS sabrukšanas turpināšanās, kas veicinās kolosālas pārmaiņas visā pasaulē. Trešais - Dienvidslāvija, kas ir vēl viens pierādījums tam, ka mēklīgi veidotas valstis, kuŗas apvieno dažādas kultūras tautas, nevar ilgstoši pastāvēt. Katrai savdabīgai kultūrai jābūt tiesībām uz savu politisko un ekonomisko sistēmu.

J.:Gada cilvēks pasaulē?

A.: Uz to pagrūti atbildēt. Literatūrā, kino, mūzikā, sportā, protams, darbojas individualitātes, kuŗas kaut kādā ziņā var atzīt par pārākām, bet politika un arī ekonomija tomēr vairāk ir kolektīva darbība, kur atsevišķi cilvēki izšķir daudz mazāk. Mēklā un zinātnē panākumus gūst ģēniji; politikā un tautsaimniecībā - tie, kas ir pacietīgi un neatlaidīgi.

J.: Kāds šis gads bija Pilsoņu Kongresam?

A.: Es domāju, ka mums nav īpaša pamata žēloties par likteni. Kaut arī gada sākumā mūs krietni gānīja pa visiem informācijas kanāliem, tomēr statistika rāda, ka pat tajā laikā mūsu stingro piekritēju skaits īpaši daudz nesamazinājās. Mēs esam zaudējuši dažus desmitus procentus piekritēju, kas daļēji izskaidrojams arī ar to, ka daudzi vispār atiet no politikas, jo tā jau nav tikai plīvojoši karogi, ziedi un ru-

nas milzīgi mītipos, kā viņi sākumā, acīmredzot, bija cerējuši. AP un MP piekritēju skaits pēc augsta, kad to popularitāte bija ļoti augsta, pat latviešu vidū ir samazinājusies 2-3 reizes, un decembra sākumā pirmo reizi pusotra gada laikā to latviešu skaits, kas uzskata, ka AP un MP pilnīgi vai daļēji darbojas tautas interesēs, ir nokritis zem 50%. Taču no tā automātiski neizriet, ka augs PK popularitāte. Galvenais iemesls nepavisam nav tāds, ka mums ir pārāk maz iespēju propagandēt savas idejas. Kā rāda socioloģisko aptauju dati, tad latviešu lielākā daļa nav īpaši jāpārlicina par Latvijas deokupāciju, dekolonizāciju un konfiscēto īpašumu atdošanu, par to, ka tikai Latvijas pilsoņi var vēlē Saeimu. Vairums šīm idejām piekrīt pilnībā vai arī ar zināmām iebildēm. Tomēr PK un LK popularitāte ir krietni zemāka nekā šo mūsu ideju popularitāte.

J.: Varbūt tas ir tāpēc, ka daudzi cilvēki nemaz nezina, ka tās ir PK idejas, un domā, ka tās izvirzījuši kādi "gaišie" spēki?

A.: Nelielā mērā tas varbūt ir arī tāpēc, tomēr es saskatu vēl citu būtisku iemeslu. Tas, ko mēs solām un ko tauta tiešām vēlas, nebūs ne šodien, ne rīt. Konsekventa konfiscēto īpašumu atdošana, ievērojot LR likumību, būs iespējama tikai pēc Saeimas vēlēšanām, kad pilsētās un pagastos būs cits izpildvaras aparāts. Dekolonizācija starpvalšņu līgumu līmenī arī būs iespējama tikai pēc tam, jo pašreizējā vara jau šādus līgumus neslēgs. Likumīgas Saeimas vēlēšanas, savukārt, iespējamās tikai pēc okupācijas pilnīgas izbeigšanas - tāds ir Kongresa lēmums. Bet kad šī okupācija tiks izbeigta? Pēc diviem, trim vai pieciem gadiem? To neviens šobrīd nevar pateikt, jo vēl taču nav skaidrs, kad sāksies kaŗaspēka izvešana. Tā izvešanas uzsākšanu mēs varam veicināt tikai netieši. Pirmām kārtām - informējot Rietumu valstis par tām briesmām, kuŗas šis kaŗaspēks rada ne tikai Latvijai, bet visai Eiropai. Un to mēs esam darījuši intensīvi visu pēdējo pusgadu un turpināsim. Bet es mazliet novirzījos no jautājuma. Tātad ir visai liela latviešu un Latvijas pilsoņu daļa, kas piekrīt mūsu pamatnostādņēm, bet nav visai augstās domās par mūsu darbību. Ko viņi gaida? Viņi taču arvien mazāk uzticas arī, tā sauktajam, "likumīgajam parlamentam", kuŗu pirms gada vēl gandrīz vai uz rokām nēsāja. Domāju, ka viņi noslieksies uz tā politiskā spēka pusi, kas spēs izvirzīt konkrētu rīcības programmu pašreizējās krīzes situācijas pārvarēšanai un konkrētus cilvēkus, kas uzņemties atbildību par šīs programmas realizēšanu.

J.: Kādi jautājumi šādai programmai būtu jārisina?

A.: Jāizbeidz nelikumīga privatizācija. Jāmaiņa pašreizējā konfiscēto īpašumu atdošanas kārtība, jo īpašnieki nevar gaidīt Saeimas vēlēšanas. Jāsāks sīko un nerentabls valsts uzņēmumu privatizācija, jāveic citi pasākumi, kas veicinātu nacionālo bagātību izsaimniekošanas apturēšanu. Tālāk - robežu apsardzības nodrošināšana, Latvijas pilsoņu dokumentāra norobežošana no Latvijā dzīvojošiem citu valšņu pilsoņiem. Jāpanāk vienošanās par okupācijas kaŗaspēka izvešanas uzsākšanu un jāsāk starptautiskā līmenī risināt PSRS kolonistu repatriācijas vai tālākas emigrācijas jautājumus.

J.: Un kas to, jūsuprāt, būs spējīgs izdarīt?

A.: Pilsoņu Kongresam ir savi juridiskie rāmji, tāpēc, pirmām kārtām, ir jāizmanto tās iespējas, ko dod politisko partiju statuss. Vecā gada nobeigumā nodibinājās 18. novembra savienība, kas galvenajos jautājumos ir PK pozīcijās.

J.: Bet šai partijai taču pagaidām nav varas?

A.: Jā. Bez reālas izpildvaras šādu programmu realizēt nevar. Es redzu divus atrisinājumus. Pirmkārt, ja Pilsoņu Kongress ir spējīgs izveidot Pagaidu valdību. Es domāju reāli funkcionējošu, nevis deklarētu varu. Šādas Pagaidu valdības izveidošanai

ir vairāki nepieciešamie priekšnoteikumi. Tauta masveidā novēršas no AP un MP pat formālās atbalstīšanas. Tiek izveidots tādu pilsoņu komiteju tīkls, kuru vienīgā funkcija nav tikai pilsoņu apliecību izsniegšana. LR politisko partiju vairums, lielākās trimdas un Latvijas sabiedriskās organizācijas praktiski atbalsta šādas valdības izveidošanu, bet ārvalstu valdības izrāda labvēlīgu neitralitāti. Otrkārt, ja nobriest apstākļi jaunām vēlēšanām vēl turpinošās okupācijas apstākļos. Šādām vēlēšanām būtu jēga tad, ja tās principiāli atšķirtos no AP vēlēšanām: piedalās tikai Latvijas pilsoņi (arī trimdā dzīvojošie), vēlēšanas ir proporcionālas un uz daudzpartiju bāzes, bet to sarīkošanas ārējie nosacījumi varētu būt šādi: PSRS kara spēka izvešanas uzsākšana un monopola likvidēšana uz TV un radio raidījumiem. Protams, šādas vēlēšanas nekādā gadījumā nebūtu Saeimas vēlēšanas, un Pilsoņu Kongress turpinātu darboties. Taču šādi relatīvi demokrātiski ievēlēta institūcija varētu realizēt iepriekš minēto programmu, ja pirms šīm vēlēšanām tiktu izveidots atbilstošs bloks, kurš uzvarējis izveidotu savu pagaidu valdību.

J.: Kas bijis patīkamākais aizvadītajā gadā, no Kongresa viedokļa skatoties?

A.: Tas, ka pilsoņu apliecību izsniegšana par spīti pesimistiskajām prognozēm turpinās. Jau vismaz četrās pilsētās vai rajonos tās ir atzītas par personu apliecinošiem dokumentiem. Arvien vairāk mūsu idejas pārņem tie, kas mūs lamāja. Nesen lasīju tādu kā sociāldemokrātu programmas projektu (nezinu, vai viņi to pieņēmuši). Un tajā deokupācijas un pat dekolonizācijas programma bija mūsu! Ieskaitot kolonistu repatriāciju vai tālākas emigrācijas veicināšanu. Pārliedzību par veiksmīgu gala iznākumu stiprināja tas, ka pēc ziemas pārbaudījumiem - asās kritikas, vairāku kongresmeņu un LK dalībnieku faktiskas aiziešanas un pilnīga līdzekļu trūkuma (divus mēnešus nesapērnām ne kaņepikas) - Kongress tomēr nav izjucis un arī LK jaunais sastāvs turas stabili, kaut arī, t. s., sociālo garantiju, par kurām cilvēki parasti tik ļoti uztraucas, mums nav nekādu.

J.: Kādi būs galvenie principi LK darbībā 1992. gadā?

A.: Nepamest aizsākto. Turpināt informēt, kas ir Latvija, kas šeit noticis, kādas ir mūsu tiesības un ko mēs gribam. Bet papildus tam meklēt citus politiskos spēkus, kuriem tā vai citādi būtu izdevīgi pabalstīt Latvijas deokupācijas un dekolonizācijas risināšanu. Esmu pārliedzēns, ka šādus sakarus var atrast, jo pasaulē viss ir savstarpēji saistīts. Jāmeklē tikai spraugas mūrī, kas mūs apņem. Attieksmē pret mūsu pretiniekiem jāvadās no principa: nevēlīgi, bet laipni. Tā es kādreiz puspajokam, pusnopietni formulēju. Sīkumaina kašķēšanās vai apvainošana nav uzvaras sasniegšanas metodes. Tie tikai patērē paša enerģiju un atņem laiku un spēku izdarīt kaut ko produktīvu. Trešais princips varētu būt: neatbaidīt, bet tuvināt sev neitrālos vai tos, kas gan atzīst PK idejas, bet nēvēlas neko dzirdēt par pašu Kongresu.

J.: Kā vispār skatāties uz to, ka bijušie pretinieki vai "neitrālie", tai skaitā bijušie komunisti, pārnāk mūsu pozīcijās, vai vismaz izliekas, ka pārnāk?

A.: Pilnīgi normāli. Ja mēs gribam uzvarēt, tad taču mums jāiegūst savā pusē vairākums un tātad jārēķinās ar to, ka mūsu pusē nostāsies bijušie pretinieki, neitrālie, svārstīgie utt. Pieņemsim, nākošajās vēlēšanās daudzi bijušie komunisti balsos par 18. novembra savienību. Būs tādi, kas sauks: "Kā viņiem nav kauna! Kā viņi kaut ko tādu uzdrošinās!" Bet ko tad jūs gribējāt? Lai viņi balso par "dustīstiem"? Vai

tas būtu labāk no Latvijas Republikas atjaunošanas viedokļa? Manuprāt, tā spriež cilvēki, kam patīk būt vienmēr mazākumā, palikt par zaudētājiem un cietējiem. Jā, es piekrītu, ka mums nebūtu nekādas garantijas, ka šādi ekskomunisti ir mainījušies arī sirdī, arī pēc pārliedzības. Droši vien, tā būtu tikai konjunktūra. Bet tas nav sliksti. Ja arvien vairāk ir to, kas piekrīt mūsu idejām kaut vai konjunktūras dēļ, tad tas taču liecina par to, uz kuru pusi sveķas kausi. Tā ir laba zīme. Šādi svārstīgie taču vienmēr cenšas nostāties vairākuma pusē. Bez tam konjunktūrisms vēl nav liekulība. Ja bijušie komunisti pievienojas mums, tad tā vēl nav liekulība. Liekulība ir tā, ja viņi paši sevi pasludina par pašiem īstākajiem Latvijas patriotiem, kuri par to visu mūžu vien domājuši. Es nebaidos no mūsu rindu augšanas. No tā, ka mani kāds varētu nostumt malā. Galvenais ir darboties mērķa sasniegšanai vispār, neskatoties uz to, kādā līnijā pats stāvi.

J.: Ko darīsiet, kad vairs nebūsit Kongresa priekšsēdis?

A.: Darbošos kā parasts Kongresa delegāts. Vai tad tāpēc darba trūks? Tie politiķi, kas "strādā" pēc principa: ja es neesmu pirmais, tad eju projām, man liekas kā lieli bērni, lai cik sirmas galvas vai biezas bārdas viņiem arī nebūtu.

J.: Ko jūs novēlētu politiķiem šajā gadā?

A.: Nebūt sīkiem cilvēkiem. Sīkais domā nevis par uzvaru, bet par to, kā desmit reizes iekniebt savam pretiniekam.

J.: Ko gribat novēlēt latviešiem šajā gadā?

A.: Interesēties par savu kultūru, vēsturi un šodien, bet būt atvērtiem arī pret citu tautu un zemju pieredzi. Mācīties no citu veiksmēm un kļūdām. Jo viss, kas tagad notiek pie mums un ar mums, kaut kad un kaut kur jau ir noticis, varbūt tikai nedaudz citādākā formā, un to arī citādāk sauca. Labs piemērs ir Japāna. Tā ļoti daudz ko pārņēmusi no Eiropas un Amerikas, bet nav pazeudējusi arī savu nacionālo īpatnību.

J.: Ko gribat novēlēt Pilsoņa lasītājiem?

A.: Lasīt Pilsoni visu gadu. Pierast pie domas, ka viena plāna avīzīte maksās pāris rubļu. Lasīt ne tikai Pilsoni. Bet pašam Pilsonim - atļauties kādu reizi palūkoties uz Kongresu un Latvijas Komiteju arī no malas - varbūt mazliet mazāk politikas!

Pilsonis: Paldies par sarunu! Veiksmīgu darbu Jaunajā gadā!

THE BALTIC OBSERVER.

Preses izdevumi Latvijā un Baltijā pēdējos gados, pēc lielajām politiskajām pārmaiņām, parādījušies kā sēnes pēc lietus un pauž visdažādākos viedokļus. Katrā valstī ir simtiem laikrakstu un citu preses izdevumu. Tomēr - to vidū ir tikai nedaudzi angļu valodā. Pie laikraksta ATMODA šo robu centās aizpildīt AWAKENING, kura veidošanā daudz deva bijusī montrealiete Sarma Dindžane un vēl arvien montrealietis, kaut gan gandrīz visu laiku pavadā Rīgā, Kārlis FREIBERGS. Tagad pienākusi ziņa, ka Kārlis Freibergs sadarbībā ar citiem žurnālistiem izveidojis nedēļas laikrakstu angļu valodā - THE BALTIC OBSERVER, kura pirmais numurs (Dec. 6.-12., 1991) saņemts redakcijā. Tas mudina spriest, ka jaunajam izdevumam varētu būt nozīmīga vieta Baltijas jautājuma iztirzājumos. Cik var spriest, neatkarīgajam laikrakstam līdzstrādnieku netrūkst. Domāts par to, lai tas būtu pieejams Rietumu žurnālistiem. Tie to varētu attiecīgi izmantot un izvērtēt.

Gada sākumā THE BALTIC OBSERVER atbildīgais redaktors Kārlis FREIBERGS bija Montreālā. Te viņš MLB Ziņotāja redakcijai deva plašāku interviju par savu līdzšinējo veikumu un nākotnes iecerēm. Tagad viņš jau atgriezies Latvijā, lai turpinātu savu at-

bildīgo darbu. Mēs patiesi priecājamies par viņa uzņēmību un talantu, ar ko viņš kalpo ne tikai Latvijai, bet plašākā skatījumā - visai Baltijai. Vēlēsim viņam vislabākos panākumus! Tālāk viņa paša stāsts:

Jau vairāk kā gadu strādāju Latvijā ar pārliecību, ka angļu valodas avīze ir nepieciešamība Baltijas valstīs. Ārzemju ziņu aģentūras maz interesējas par to, kas notiek Baltijā, izņemot, ja asinis plūst uz ielām.

Iebraucot Latvijā 1990. gada oktobrī, nolēmu, vispirms, strādāt ATMODAS paspārnē kā AWAKENING redaktrises Ineses Birznieces vietnieks. AWAKENING bija vienīgā avīze, kas Latvijā iznāca angļu valodā, reizi mēnesī. Kaut gan tā skatījās "angļu Atmoda", praktiski visi materiāli bija vai nu paša AWAKENING darbinieku rakstīti, vai pašu pasūtīti. Inese, oriģināli no Kalifornijas, bija pārpēmusi AWAKENING redakciju no Sarmas Dindzānes 1990. gada augustā un, kad iebraucu, bija arī vienīgā darbiniece.

Sāku rakstīt dažādus rakstus par notikumiem Baltijā un, iepazīstoties ar situāciju, jau novembrī jutu, ka armija un komunisti gatavojas uz kaut kādām akcijām. Uzskaņtāju, ka AWAKENING iznākšana bija svarīga, lai ārzemju žurnālisti (ieskaitot kādi 50 Maskavā, kas regulāri avīzi saņēma) zinātu, kas Baltijā briest.

Inese rudenī bija arī sākusi strādāt Augstākās Padomes (AP) Preses centrā, un galu galā viņa nevarēja savienot abus darbus. Avīze neiznāca vairākus mēnešus. Inese atteicās no redaktrises amata janvārī. Un tā, kad sākās padomju tumšo spēku trieciens 1991. gada janvārī, Baltijā, mani raksti vēl nebija iznākuši un vairāki bija novecojuši.

Barikāžu laikā pats strādāju gaŗas stundas Preses centrā, ziņojot un sniedzot intervijas par notikumiem dažādām ziņu aģentūrām (ieskaitot CNN, CBC u. c.) un palīdzot ārzemju žurnālistiem uz vietas. Strādāju preses centrā arī marta aptaujas laikā, kad Latvijā bija sabraukuši daudz žurnālistu.

AWAKENING sāka iznākt manā vadībā janvāra beigās, un visu gadu - līdz oktobrim - iznāca regulāri reizi mēnesī. Pats ar savām pūlēm salaŗiju redakcijas kolēģiju no Amerikas un Latvijas latvieŗiem. Paŗi (6 cilvēki) izplānojam avīzes saturu, ierakstījam un tulkojam (ja vajadzēja) visus tekstus, sameklējam attiecīgās fotogrāfijas (kādreiz paŗi fotogrāfējam notikumus) un paŗi samakatējam avīzi un vedām uz Bausku drukāt. Pārsvarā strādājam ar tikai vienu datoru, ko Līga Streipa mums bija aizdevusi un ko viņas dēls Kāŗlis mums ir pagaidām laipni atstājis.

Ārzemju korespondenti (piem., Anatol Lieven no London Sunday Times), diplomāti, tūristi un trīmdas latvieŗi atkārtoti atsaucās pozitīvi par izdevumu. Ļoti centāties būt objektīvi. Intervējam tādus cilvēkus, kā Lietuvas prezidentu Vytautu Landsbergi un Latvijas ārlietu ministru Jāni Jurkānu no vienas puses, bet arī tādus, kā Līdztiesības vadītāju Sergeju Dīmani, LKP sekretāru Arnoldu Klaučenu (Rubiks atteicās dot interviju) un Latvijas PSR kara komisāru Jāni Dūdu (Kuzmins atteicās dot interviju) no otras.

Pārcēluŗies slepenā vietā, turpinājam strādāt arī augusta puča dienās, kad daudz ko redzējam un piedzīvojam. Centāties turēties līdz straujajai notikumu virknei, arī tai, kas sekotāja. Domāju, ka sekmīgi.

Tomēr oktobrī nolēmām atdalīties no Latvijas Tautas frontes un no Atmodas. Ne Fronte, ne Atmoda nebija nevienu reizi iejaukuŗās mūsu avīzes darīŗšanās, bet tomēr, lai pāŗējā pasaule mūs ņemtu pa pilnam, mums bija jāklūŗ pilnīgi neatkarīgiem no jebkādas politiskas organizācijas. Atmodas vadībai bija skumji dzirdēt mūsu jaunos plānus, bet tā tomēr mūs saprata un centās mums izpalīdzēt pašiem nokļūt uz kājam.

Bez Atmodas atbalsta BALTIC OBSERVER tapŗanas posms būtu bijis daudz grūtakŗs. Atmoda mums palīdzēja iegūt telpas Preses namā un ļāva mums strādāt savās telpās Vecpilsētā, kamēr taisījamremontu Preses namā. Mēs arī drīkstējam izmantot Atmodas datorus un drukātājus pirmās BALTIC OBSERVER avīzes iznākŗšanai.

Nodibinājam kopfirmu, sabiedrību ar ierobeŗotu atbildību (SIA) BALTIC NEWS LIMITED, kopā ar neatkarīgu ziņu aģentūru - BALTIC NEWS SERVICE (BNS). BALTIC NEWS LIMITED sastāv no - BNS no vienas puses un - Kāŗļa Freiberga (Montrealā), Aldas Stapranes (San Francisco), Andras Raudseŗpas (Bostonā), Marikas Bērziŗas un Olafa Zaŗa (Rīga) no otras puses.

Mēs pieci no AWAKENING piedāvājam ņo sadarbību ar BNS, jo redzējam, ka ņie jaunie cilvēki bija gada laikā (no 1990. gadā rudens) attīŗtījuŗi labu informācijas tīklu ar birojiem Tallinā, Rīgā, Viŗpā un Maskavā. BNS galvenais birojs atrodas Tallinā. To dibināja 8 jaunieŗi (4 igauŗi, 1 latvietis, 2 krievi, 1 armēnis). Viņu informāciju tagad pasūta arī āŗzemēs, ieskaitot Kanadas vēstniecību Zviedrijā.

Mēs, bijuŗā AWAKENING grupa, visu laiku bijām domājuŗi par to, kā palīdzēt Latvijai atgūt savu neatkarību, un strādājam praktiski par velti. Tagad, kad Latvija ir atguvusi savu neatkarību, uzskatu, ka varam tai palīdzēt tālāk un pat varbūt arī kaut ko nopelnīt caur avīzi. Ceru, ka varēŗu pēŗ dažiem gadiem nopirkt sev un savai ģimenei Latvijā dzīvkli, bet tas ir tālākai nākotnei.

Uzskatu, ka, lai Baltijas valstis varētu atkratīties no trūdoŗās ekonomiskās sistēmas, ko ieviesa komunisti, un nodibināt normālu tirgus ekonomiju, tām ir nepiecieŗama Rietumu valdību un privātfirmu palīdzība. Baltijas valstis paŗas nav pietiekoŗi bagātas, lai paaugstinātu savu raŗīguumu un ievietotu jaunu tehniku savā vecmodīgajās rūpnīcās.

Neviena Rietumu angļu avīze neraksta un neinteresējas par to, kas notiek Baltijā, un angļu valoda ir tomēr dominējoŗā valoda pasaulē. BALTIC OBSERVER varēs palīdzēt āŗzemju žurnālistiem, diplomātiem, tūristiem un "biznesmeŗiem" iepazīties ar notikumiem Baltijā un, it seviŗķi, ar ieguldīŗšanas iespējam. Sādā nāzkrītoŗā, bet svarīgā veidā ceram veicināt Latvijas un Baltijas pakāpeņisko uzplaukŗšanu.

BALTIC OBSERVER patlaban ir vienīgā avīze Latvijā, kas ir dibinājusies PILNĪGI NEATKARĪGI un PRIVATI un nepāŗstāv nevienu interēŗu grupu. Tai nav nekādu sakaru ar nevienu politisku organizāciju vai valdību. Tātad otra BALTIC OBSERVER loma būs uzmanīt BALTIJAS valdību, parlamentu un citu sabiedrisko organizāciju darbību. Jāŗēķinās, ka ar laiku iegūsim draugus, kas mūs cienā, bet arī ienaidniekus. Tā, laikam, ir ar visām avīzēm.

Domājam iznākt reizi nedēļā, sākot ar janvāra beigām vai februāŗa sākumu. Avīzi varēs nopirkt Tallinā, Rīgā, Viŗpā un ar laiku Sv. Pēŗterburgā. Esam aizpēmuŗies naudu, lai iztaisītu remontu mūsu telpās, ievilkto telefonu līnijas, nopirktu Faksu, mēbeles un citas lietas. Vēŗ arvien neesam ieguvuŗi lēzera drukātāju, plēves maketēŗšanai un citas nepiecieŗamas lietas.

Ceram atmaksāt parādus caur reklāmu un abonementiem, it seviŗķi, no rietumiem, jo domājam, ka ņāda avīze varētu taisni interesēt baltieŗus, kas emigrējuŗi uz āŗzemēm un viņu pēŗteŗiem. Daudzi jaunākās paaudzes baltieŗi nav zaudējuŗi interesi par savām tēŗzemēm, bet slikti lasa latviski, igauņiski un lietuviski.

Meklējam jaunus korespondentus un līdzstrādniekus.

BALTIC OBSERVER abonēŗšanas maksa - tikai ASV \$ 49 par 51 numuriem, ieskaitot gaisa pasta izdevumus, bet Kanadā - Kan. \$ 58. ASV pilsoņi to var pasūtīnāt, izrakstot čekū uz THE BALTIC OBSERVER, 2052-20th Street, San Francisco, CA 94107, U. S. A, bet Kanadā - 444 Grenfell Ave., Town of Mount Royal, Qué., Canada, H3R 1G5.

Esmu ļoti pateicīgs LNAK par man 1991. gadā piešķirtajiem 600 Kanadas dolāriem, kas man daudz palīdzēja. Kaut gan tāda summa Kanadā nebūtu liela, Latvijā tā bija kā dāvana no debesīm. Paldies arī PBLA, kas man samaksāja lidmašīnas lidojumu uz Latviju.

THE BALTIC OBSERVER redakcijas adrese:
Balasta Dambis 3, Rīga 226081, Latvija
Tel.: (0132) 463667; 462119
Fax: 224727

LATVIJAS REPUBLIKAS NEATKARĪBAS ATJAUNOŠANA UN 1922. GADA SATVERSMĒ.

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas sargs un demokrātijas garantija ir 1922. g. satversme. Līdz jaunas Saeimas likumīgai ievēlēšanai, šī satversme ir augstākais spēks un tai jābūt pamatā katrai pagaidu likumdošanai. Tās burtam ir padoti kā parlamenta, tā Ministru Padomes locekļi. Pat mazākā novirzīšanās no satversmes burta ir tās neievērošana, kas varētu nest bēdīgas sekas. Tāpēc visiem nacionāli un demokrātiski domājošiem latviešiem ir jāpaliek nomodā par šīs satversmes ievērošanu no ikviena likumdevēja orgāna, sevišķi šodien, kad valsts vadītāju vidū ir bijušie tautas apspiedēju kalpi.

Bija jākonstatē, ka Republikas laikraksts "DIENA", ziņojot par Latvijas neatkarības atjaunošanu, nekur nepieminēja 1922. gada satversmi. Vai tas bija neapzināti, vai gribēti? Liekas gan, ka apzināti, un to redzam jau 1991. gadā pieņemtajā likuma projektā "par pilsoņu tiesību atjaunošanu un pilsonību - naturalizēšanu". Bez tam tauta netiek savlaicīgi un vispusīgi informēta. Tā, piekopjot slepeno diplomātiju, runājot E. Berklava vārdiem, tautā rodas bažas un neuzticība valdībai vairojas. Pat Tautas Frontes vienprātīgi stingrā nostāja sāk jau šķobīties.

Bijušajiem komunistu valdības vīriem ir labi noorganizēts informācijas tīkls savas propagandas izplatīšanai. Visām nacionāli domājošām kustībām šādu tīklu nav un tām ir grūti objektīvi informēt tautu. Šādas situācijas priekšā Latvijas Nacionālā Neatkarības Komiteja (LNNK) pieņēma 22. oktobra (1991. g.) AICINĀJUMU aizstāvēt Latvijas Republikas 1922. gada SATVERSMI, sekojošā redakcijā:

"LNNK VALDES AICINĀJUMS AIZSTĀVĒT LATVIJAS REPUBLIKAS 1922. GADA SATVERSMI."

"Lai gan pēc 1991. gada 21. augusta Latvijas Republikas valstisko statusu nosaka 1922. gada Satversme, LTF frakcijas vairākums Latvijas Augstākajā Padomē pieņem lēmumus un likumus, kas pavalstniecības un īpašumtiesību jautājumos ir vērsti pret Latvijas Republikas pilsoņu interesēm.

Latvijas Tautas Frontes vadība (Dome, valde) nespēj objektīvi novērtēt LTF frakcijas vadības atklātu vēršanos pret latviešu tautas nacionālajām interesēm.

LNNK Valde, apzinoties, ka pašreiz pagaidām LNNK-ba ir vienīgā ietekmīgākā sabiedriski-politiskā organizācija, kas spēj apvienot Latvijas Republikas Satversmes piekritējus, -

A I C I N A

1. LTF frakcijas darbību Augstākajā Padomē novērtēt kā neapmierinošu un vērstu pret Latvijas pilsoņu interesēm.

2. LNNK dalībniekus un deputātus visu līmeņu padomēs veidot nacionāli-liberālas (konservatīvas) koalīcijas ar to LTF nodaļu un citu demokrātisko organizāciju pārstāvjiem, kuri ievēro Latvijas Republikas Satversmi un līdz Saeimas ievēlēšanai aizstāv Latvijas Republikas pilsoņu intereses saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem.

3. Līdz Latvijas Republikas 5. sasaukuma Saeimas ievēlēšanai, Latvijas Republikas pilso-

ņus nepiedalīties referendumos, kuri tiek organizēti, lai mainītu Latvijas Republikas pilsoņu kopumu."

"Pielaižam, ka mūs apvainos lielībā un naida celšanā starp demokratiskajiem spēkiem, kā arī AP graušanā. Bet mēs neredzam citus ceļus, kā pretoties politiskai mīkstčaulībai, nekoncekvenībai, pār-mērīgai piekāpībai Maskavas priekšā..." noslēdz E. Berklāvs.

Dr. P. CASNO

RAKSTNIEKU SĒRIJA II

Rakstniece Indra Gubiņa vairāk par visiem ceļojusi un tīri mikroskopiski vērojusi latviešu sadzīvi visos zemes stūros. Ja rakstniece ieskatās kādā parādībā, viņa redz plašu pasauli, kas atspoguļojas viņas raitā prozā.

Ed. Keiža saržs un teksts.

LATVIEŠU RUSIFIKĀCIJA UN GENOCĪDS SKAITĻOS.

1939.-1989. g.

1939. gadā -

Kopskaits:	100 %	2.000.000
latvieši:	75.6 %	1.512.000
krievi:	12.3 %	246.000
pārējie:	12.1 %	242.000

1959. gadā -

Kopskaits:	100 %	2.093.458
	(pieaugums 4.7 % -	93.458)
latvieši:	62 %	1.297.911
	(dilums 14.7 % -	214.056)
krievi:	26.6 %	911.540
	(pieaugums 126.4 %	310.860)
pārējie:	13.4 %	280.523
	(pieaugums 15.92 %	38.523)

1989. gadā -

Kopskaits:	100 %	2.681.000
	(pieaugums 28.07 %	587.542)
latvieši:	52 %	1.394.120
	(pieaugums 7.41 %	96.176)
krievi:	34 %	911.540
	(pieaugums 63.69 %	354.680)
pārējie:	14 %	375.340
	(pieaugums 33.80 %	94.817)

Procentuālais iedzīvotāju pieaugums Latvijā no 1939. gada līdz 1989. gadam:

Kopskaits: 681.000 = 34.05 %
 latvieši: -117.880 = -7.80 %
 krievi: 665.540 = 270.54 %
 pārējie: 133.340 = 55.10 %

Zudušie: deportēti, noslepkavoti:

1941. g. 35.000
 1945. g. 105.000
 1949. g. 70.000
 Kopā 210.000

Trimdā, aptuveni: 190.000

Pavisam kopā 400.000

Izmantotie avoti: Encyclopaedia Britannica,
 1968. gada izdevums, Reutersa ziņu aģentūra un
 daudz citu.

P. C.

~~~~~

cerību asnus pārsteidza sniegs
 sasnīga kārtā bieža
 tauta neziņā soļus liek
 cerību ledāajā iesalst

atkal tumsa un atkal posts
 dūres sitieni sejā
 ledāji zemes dziļumos
 saknes pasaudzēja

1991.

...

dvēsele sāk pierast ka ir grimis
 nebūtībā viss kas mīlēts bij
 nav to māju vairs kur esmu dzimis
 nav to jūtu vairs kas sirdis vij

taču atmiņa zin Grīziņkalnu
 miņā - tajā pārdzīvotais prieks
 tādēļ nekož piezagusies salna
 kā kož asnu pēkšņi snidzis sniegs

tā vien šķiet ka nebūs vairs tik spoži
 kā bij novembŗu vakaros
 kad gar ielām dega spulgas košas
 un ikviens bij svīnīguma jozts

Latvija! tu svešinieku pilna -
 šauras pieres acīs skatiens baigs...
 Dievs! liec mūsu rokās Viesturmilnu
 tad kad pienāks Laimas lemtais laiks

GUNĀRS FREIMANIS

~~~~~

Metimne

PROLOGS

Lugai "Burtnieks"

TĀLAS BALSIS, SENAS DZIESMAS,
 KOKĻU SKAŅU PAVADĪTAS,
 NĀK MUMS LĪDZI KATRU BRĪDI -
 TĪKAI IEKLAUSIES AR SIRDĪ.

ĻAUJ, LAI TEIKAS TEVI AIZNES
 ZEMĒ SENĀ, TAUTĀ VECĀ;
 APZINIES TĀS SVĒTĀS SAITES,
 KAS TEV LĪDZI DOTAS PŪRĀ.

TAVAS ASINS BALSIS NESĪS
 CAURI GADU SIMTIEM TEVI;
 GADU TŪKSTOŠI TEV VĒSTĪS:
 SATICIS TU ESI SEVI.

TOREIZ, LAIKOS TĀLOS, TĀLOS -
 ČETRUS GADU TŪKSTOŠUS PĪRMS TEVIS -
 SĀSKATĪSI VAIGOS BĀLOS
 MĀTI - TEVI PIEGLAUŽOT PIE SEVIS.

PIEDZIMI TU JAUNĀ ZEMĒ -
 LĪDUMNIEKU DARBA SVELMĒ;
 PAŠU DZIMTAI CELTĀ SĒTĀ -
 TĒVA IECIRSTAJĀ VIETĀ.

ZEME BRĪVA, MEŽI LIELI -
 NAV NEVIENA DZĪVOTĀJĀ;
 NAMUS CIRTA, DRUVAS PLĀVA -
 TĒVIEM, MĀTĒM AUGA DĒLI.

OZOLU UN BĒRZU BIRZES
 VĒJĀ ŠALC UN ČALO APSĒS;
 VAI TU JŪTI EĢĻU MEŽU,
 PRIEŽU SILU SVEĶU SMARŽU?

ARĪ EZERS BIJA BLAKĀM
 LĪDUMNIEKU CIRSTĀM SĒTĀM;
 BAGĀTS TAS AR ZIVĪM, PUTNĪEM -
 ŪDENSROZES - ACU PRIEKĀM.

KAIMIŅOS MUMS LĪBJU TAUTA
 RIETA PUSĒ APMETUSIES;
 TIE GAN VAIRĀK JŪRU ARA
 UN IR GRŪTI SARUNĀTIES.

ILGI DZĪVOJĀM MĒS MIERĀ -
 KATRS SAVU SENČU SĒTĀ;
 AUGA SAIMES, TAUTĀS GĀJĀ -
 JAUNI DZIMA VECO VIETĀ.

VAIDU LAIKI TAUTAI NĀCA -
 ĻAUNI VĪRI - ĻAUPĪTĀJI;
 VISU VIŅI PROJĀM VĀCĀ -
 BĒRNU, SĒVU APKĀVĒJI.

VĪRI CĒLA PILIS TAUTAI,
 LAI VĀR SARGĀT SAVAS DZIMTAS;
 PAŠI CEĻĀ STĀJĀS VĀRAI
 KATRAI - KAS PĒC VIŅIEM TIECAS.

VIRSAITI TIE IZVĒLĒJA -
 LAI TAS VĀDA TAUTU CĪNĀS;
 VAIDELOTI, KRĪVU-KRĪVU -
 LAI TIE DVĒSELES NES SAUJĀS.

NĀC, ES TEVI AIZVEDĪŠU
 ATPAKAĻ UZ TAVĀM MĀJĀM;
 NĀC, ES TEVĪM PARĀDĪŠU
 AVOTU NO KURA DZIMĀMI

NĀC, ES RĀDĪŠU TEV CEĻU -
 NEVARI TU BŪT UN NEBŪT...

1987.g. 16. oktobrī -
 1988.g. Jāņu dienā,
 Toronto, Ontārio, Kanādā.

Latviešu tautas vēsture rakstīta vairāk nekā 4.000 gadu, no kuriem vairāk nekā 3.000 gadu tā pati valdījusi savā zemē. 1918. gada 18. novembris bija gadsimteņu ilgu brīvības alku un cīņu piepildījums, bet tas nebija Latvijas sākums, kā to nezinātāji-ārzemnieki mēdz saprast.

Neskatoties uz neseno Latvijas neatkarības formālo atjaunošanu un ārzemju tās atzīšanu, mūsu tautas senās gara mantas vēl arvien ir apdraudētas. Ja gadu tūkstošiem latvieši savu valodu un kultūru varēja saglabāt, arī nebrīvībā un verdzībā, pēdējos 46 gadus Latvijas okupanti ar uzspiesto pārkrievināšanas, tautas izkļiedēšanas un iedzīvotāju pārvietošanas politiku veidoja vislielāko uzbrukumu latviešu tautas dzīvībai un tautas garīgajai saknei - valodai, un līdz ar to - kultūrai, kāds jebkad bijis. Bez latviešu valodas nav latviešu tautas, jo latviešiem nav citu iezīmju, ar kurām tie skaidri atšķirtos no citām tautām. Jāautā - ja Latvijā apdzīvotu cilvēki, kas tikai runā svešas valodas, vai viņi tad būtu latvieši, un tā zeme vēl Latvija? Redzam, ka Latvijas padomju okupantu mērķis ir bijis tas pats, kas cara laikos - Lielkrievijas impērijas paplašināšana uz mūžīgiem laikiem. To apstiprina arī šodien Latvijā vēl esošo okupantu pārstāvju pūles pieņemt Augstākajā Padomē tādu pilsonības likumu, kas ļautu visiem migrantiem un padomju armijai bez ierobežojumiem palikt vai apmesties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā un tur iegūt pilsonību. Tādēļ saprotamas ir visu latviešu pašreizējās bažas par Latvijas pilsonības un Saeimas darbības atjaunošanas kārtību, jo ar to saistās visas latviešu tautas dzīvības, valodas un kultūras pastāvēšanas jautājumi.

...Augstākās Padomes 21. augusta deklarācija visumā līdzinās tai, kādu 1990. gadā pieņēma Lietuvas AP, un iet daudz tālāk par Latvijas 1990. g. 4. maija deklarāciju, kas tikai pieteica nodomu atjaunot Latvijas neatkarību. 21. augustā AP ar 113 un pret 13 balsīm nolēma, ka Latvija ir neatkarīga un demokrātiska republika, kurā valsts vara pieder Latvijas tautai un kuŗas starptautisko statusu nosaka 1922. g. 15. februārī pieņemtā Satversme. Līdz ar to nepārprotami pateikts, ka runa neiet par kādas jaunas LR dibināšanu, bet gan par 1918. g. 18. novembrī jau proklamētās republikas faktisku atjaunošanu.

21. augusts tomēr nepagāja gailēs, dziesmās un dejās. Drīzāk valdīja neziņa, rūpes, bet - arī cerība, ka pasludinātā neatkarība tomēr īstenosies dzīvē. Apvērsums sāka sabrukt, bet vēl bija jāgaida, ka varbūt vēl jāpiedzīvo citi apvērsumi un okupācijas varas terrors, bet no brīvības ceļa atkāpšanās vairs nebija iedomājama.

Klusa bija tautas reakcija arī 6. septembrī, kad Padomju Savienība atzina Baltijas valsts neatkarību, pēc tam, kad atzinumu bija devušas vairākas Rietumu zemes, arī ASV un Austrālija. Reakcija bija klusa, jo īstas neatkarības vēl nebija; bija tikai solījumi, kuriem tauta bija pieradusi neticēt. Vēl garš ceļš līdz brīvai, neatkarīgai valstij. Līdzšinējā "pārkārtošanās" bija politiska, tagad bija jāpārkārto visa ikdiena, jāatbrīvojas no brutālās okupācijas, no destruktīvajām saimnieciskajām un ekoloģiskajām realitātēm. Kā to panākt? Kas atbrīvošanos veicina, kas tai stāv ceļā?

Vispirms, no Latvijas jāizvāc padomju militārie spēki - jānotiek Latvijas deokupācijai. Par to gan ir paredzētas sarunas, bet termiņu nav. PSRS Aizsardzības ministrs saka, ka 200.000 vīru lielo padomju armiju no Latvijas varēsot izvākt tikai 1994. gadā! Kompromiss - atstāt Latvijā padomju bāzes - ir bīstams, kā to liecina vēsture.

Par padomju karaspēka aktīvo negatīvo lomu Latvijas neatkarības atjaunošanas procesā LR Aizsardzības un Iekšlietu komitejas pr-dis T. Jundzis 23. septembrī raksta: "Pats mazākais, pats aktīvākais uzdevums ir Latvijas deokupācija. Padomju karaspēka turpmākā uzturēšanās Latvijā ir bīstama tās drošībai, ievērojami destabilizējot politisko situāciju, provocējot to spēku darbību, kas zaudē-

juši varu pēdējās vēlēšanās un iestājas par komunistu pozīciju atjaunošanu. Nestabilā situācija Padomju Savienībā arī mūs steidzina panākt karaspēka ātrāku izvešanu." Okupācijas karaspēks tālāk iebaida tautu un provocē tautas ienaidniekus. Tā klātienē brīvas vēlēšanas nevar notikt. Kad rakstām pateicības vēstules Rietumu senatoriem par līdzšinējo atbalstu, mums jāapgaismo šis apstāklis un jāaicina viņus iestāties pasaules forumos par okupācijas armijas steidzamu izvešanu.

Pēc deokupācijas vai tajā pašā brīdī - jānotiek dekolonizācijai - padomju militārrūpnieciskā kompleksa nojaukšanai un okupācijas laikā nelikumīgi iebrāukušo vai ievesto PSRS un citu valsts pilsoņu brīvprātīgas reemigrācijas veicināšanai - ar ekonomiskiem līdzekļiem, mēģinot ieinteresēt reemigrācijas programmu izstrādāšanā un financēšanā pasaules lielvalstīs.

Jāatjauno Latvijas demokrātiskās un tiesiskās struktūras. Vispirms, okupācijas laikā nelikumīgi konfiscētie īpašumi jāatdod to likumīgiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, t. i., jāatceļ nacionalizācija. Vēl nav pieņemti likumi, kas atjaunotu šīs īpašuma tiesības atbilstoši 1937. g. Civillikuma normām.

Pēc okupācijas beigšanas var notikt Latvijas parlamenta - Saeimas - vēlēšanas, Latvijas Satversmē paredzētajā kārtībā, tajās piedaloties un tajās kandidējot tikai Latvijas pilsoņiem, neatkarīgi no viņu tautības. Vēlēšanas ir proporcionālas atbilstoši partiju sarakstiem. Tikai šis likumīgais parlaments, un ne pašreizējā AP, var lemt par Latvijas Satversmes grozīšanu, par citu valsts pilsoņu uzņemšanu Latvijas pilsonībā, par politisku līgumu slēgšanu ar citām valstīm, par Latvijas iekļaušanos valsts savienībās.

Šāds neatkarības atjaunošanas process ir LR pilsoņu un viņu pēcnācēju vēlētais institūcijas - Pilsoņu Kongresa (PK) ceļš. Tas ved uz tādā neatkarību, kuŗa var nodrošināt latviešu tautas dzīvību un latviešu kultūras un valodas pastāvēšanu Latvijā, tai pašā laikā garantējot visām citām tautībām Latvijā viņu politiskās un kultūrālās tiesības. Šim ceļam pievienojas arvien vairāk sekotāju - arī no LTF nodalām, LNNK un citām organizācijām. Pastāv arī opozīcija, kas ierosina piešķirt Latvijas pilsonību Latvijā pastāvīgi dzīvojošiem nelatviešiem jau pirms Saeimas vēlēšanām. Tas, saprotams, dotu šīs opozīcijas pārstāvjiem plašāku vēlēšanu pulku un lielāku pārstāvniecību Saeimā. Tas ir pret Latvijas Satversmi, jo tās grozījumu izkārtošana, ieskaitot pilsonības papildus piešķiršanu, piekrīt tikai Saeimai. Vai ārzemju speciālistu, piemēram, Eiropas Padomes ekspertīze varētu šai jautājumā palīdzēt? Vai paši to spēsim atrisināt? Jāpiebilst, ka tikai tāda ekspertīze būtu lietderīga, kas ievērotu mazu nāciju sevišķas problēmas un vajadzības. Visvienkāršākais ierosinājums šī jautājuma risināšanā ir AP oficiāli atzīt par spēkā neesošu, attiecībā uz LR pilsoņiem, PSRS AP 1940. g. 7. septembra dekretu par padomju pavalstniecības piešķiršanu Baltijas Republiku pilsoņiem. Nav sagaidāms nozīmīgs migrantu protests, ja pirmās Saeimas vēlēšanās piedalītos tikai 1940. gada pilsoņi un viņu pēcnācēji, saprotams, neatkarīgi no viņu tautības, un projekts par pilsonības papildus piešķiršanu būtu visiem izskaidrots kā saskaņā esošs ar Rietumu civilizēto valsts iekārto. Protests būtu, galvenokārt, no "nulles variants" pārstāvjiem, kas baidītos zaudēt savas vietas Latvijas parlamentā.

Jāuzsver, ka aprakstītais 1918. g. Latvijas neatkarības atjaunošanas ceļš, kam seko PK, notiek ar mierīgiem līdzekļiem, bez vardarbības, bez piespiedu reemigrācijas paredzēšanas, bez vēlēšanās sagrābt varu, neprasot pašreizējās valdības demisiju. PK mērķis nav kādu AP

AP funkciju pārņemšana, bet gan Latvijas deokupācija, dekolonizācija, tiesisko struktūru atjaunošana un varas nodošana likumīgi (pēc Latvijas Satversmes) ievēlētai Saeimai, pēc kam PK izbeidz darbību.

...
Vai pašreizējās deokupācijas un dekolonizācijas prasības nav par strauju, par daudz?

Cilvēki pie šīm prasībām ir jāpieradina, tāpat kā nacionālā neatkarība sākumā likās pārāk skaļš vārds suverēnitātes vietā. Tagad nacionālās neatkarības prasība šķiet normāla kā mums, tā kroātiem. Savukārt, runājot par PSRS pilsoņu reemigrāciju, saka PK pr-jis M. Grīnblats, "vienmēr jāuzsver brīvprātība, civilizēta forma un ekonomisks nodrošinājums". Jāpierod pie kāda tiesiska mehānisma izveidošanas domas, kas ierobežotu PSRS funkcionāru un bijušo čekas (VDK) darbinieku politiskās tiesības tikt ievēlētiem un ieņemt augstus amatus, jo citādi vēl ilgi netiksīm ārā no padomju birokrātijas koruptajām struktūrām. Jāatceras, ka formāli VDK ir apturēta, bet tās daļas turpina darboties Latvijā PSRS armijas un flotes pakļautībā; turpina darboties arī krievu armijas galvenā izlūkošanas pārvalde Latvijā. Vienmēr jāuzsver viedoklis, ka "latviskā Latvijā nevienam nediskriminēsim". Latviešiem, tautai ar savu valstiskumu, ir tiesības uz savas valodas un kultūras valstisku statusu pašu valsts teritorijā un tai pašā laikā pienākums nodrošināt cittautiešiem, tāpat kā pamattautai, vispārējās cilvēktiesības politiskā, sabiedriskā un kultūralā jomā. Citu tautu pārstāvjiem, kas atzīst Latvijas valsts latviešu garu un atbalsta LR atjaunošanu, nav nemaz jāuztraucas par savu vietu nākotnē reāli neatkarīgajā Latvijā. Raizes var būt vienīgi tiem okupācijas gadu privilēģētajiem, kas savas priekšrocības ieguva caur KP vai nomenklatūru, ne godīgā darbā, un kam tagad atklātā sacensībā iznāks parādīt savas spējas vai nespējas.

...
"Lēmums par Latvijas Republikas pilsoņu tiesību atjaunošanu un naturālizācijas pamatnoteikumiem", ko AP pieņēma 15. oktobrī ar 92 balsīm par, 30 pret un 7 atturoties, izsauca satraukumu Rietumu latviešu vidū, kas gadu desmitus pēc Latvijas atstāšanas sevi turpināja uzskatīt par LR pilsoņiem, jo specifiski no šīs pilsonības nebija atteikušies, arī ja pieņemusi kādu citu pilsonību. Tagad radās šaubas, vai AP šo pilsonību ir gatava atzīt. Vairāki trimdas centrālā organizāciju vadītāji šo lēmumu komentēja ļoti krasi, kritiski, arī pārspīlēti. Latviešu jurists Vācijā saka, ka desmitajai daļai latviešu tautas atņemta pilsonība un tas esot ļoti smags starptautisko tiesību pārkāpums, pat minot iespējamību, ka Eiropā dzīvojošie latvieši varētu masveidīgi iesūdzēt Latvijas valdību Eiropas Cilvēktiesību tribunālā Strasburgā. No Rietumu latviešu puses kritika par viņu izslēgšanu no pilsoņtiesībām, un līdz ar to no īpašumu atgūšanas tiesībām vai iespējam strādāt LR pārstāvniecībās ārzemēs, ir saprotama. Minētajā kritikā nav pieminēts galvenais apstāklis, kādēļ šis lēmums, tāpat kā Latvijas 1922. g. Satversme, vērsās pret dubultpavalstniecību: ja to dod ārzemju latviešiem (citu zemju pilsoņiem), kādēļ ne PSRS pilsoņiem? Saprotams, ka atbildei jābūt, ka trimdas latvieši ir 1940. g. 17. jūnija pilsoņi vai to pēcnācēji, kamēr PSRS pilsoņi tādi nav. Šādas atbildes zināmi aspekti tiek apstrīdēti. Jāatzīst arī, ka jebkāda "nulles varianta" variācijas pieņemšanas aizkavēšana Latvijā ir svarīgāks apsvēruma par balstiesību piešķiršanu vai nepiešķiršanu trimdas latviešiem. Un kur paliek tikpat liels skaits latviešu (arī 10 %, ap 160.000, tāpat kā Rietumos) varmācīgi izkaisītie Padomju Savienības plašumos un Sibīrijā. Par viņiem neviens nerunā. Tiek norādīts uz Vācijas piemēru: kad nacistu valdīšanas laikā ap 1 miljons Vācijas pilsoņu bija spiesti do-

ties trimdā. Viņi pieņēma citas pavalstniecības. Atgriežoties Vācijā, viņiem deva iespēju saņemt Vācijas pilsonību, neatsakoties no citas valsts pavalstniecības. Vācijas tauta ir 50 reiz lielāka par mūsējo. Var absorbēt 1 miljonu cilvēku savā vidū, neatkarīgi no to politiskās pārliecības, neapdraudot savu kultūru, valodu un valsts neatkarību.

Mēs, kas dzīvojam Rietumos, bijām spiesti kā bēgļi atstāt mūsu vai mūsu vecāku dzimteni. Jaunajās mītnes zemēs lielai daļai bija jāpieņem otra pavalstniecība gluži praktisku dzīves apsvērumu dēļ, vai to automātiski ieguvām ar piedzimšanu. No starptautisko tiesību viedokļa šādas personas apzīmē par objektīviem dubultpilsoņiem. Pasaules valstis, kas neatzina Latvijas aneksiju, bez tam atzina mītnu zemes pilsonības daudzos gadījumos nozīmētu vecumdienu pensijas saņemšanas tiesību zaudēšanu. Tomēr ir jāsaprot bažas, ka arī citu valstu pilsoņi, blakus Rietumu latviešiem, tādā gadījumā varētu prasīt Latvijas pavalstniecību, un varētu iznākt, ka pēdējo skaits ir lielāks par iepriekšējo. Dubultpavalstniecības problēma mums ir jārisina.

Ir iespējams, ka Latvija noslēgtu atšķirīgus pilsonības līgumus ar atsevišķām valstīm, kurās dzīvo latvieši, zināmos gadījumos pieļaujot dubultpavalstniecību, citos ne, kā LRas piešķirumam, nevis kā ārzemju latviešu prasībai, lai nebūtu pamats pēdējo mītnes zemju pavalstniecības zaudēšanai.

PBLA valdes priekšsēdis uzsver, ka Rietumu latvieši, izglītojušies ārzemēs, ir gatavi un grib palīdzēt Latvijai atkal uzcelt valsti un to ievest Eiropas valstu saimē.

...
Mums dziļāk jāieskatās pašiem sevī. Vai mūsu, t. i., trimdas latviešu, pašreizējās saistības ar Latviju ir lielāko tiesu oportunistiskas, vai ideālistiskas, vai gadījuma rakstura? Paraudzīsimies šajā sakarībā vēsturē, agrākos latviešu emigrācijas dzīves posmos. V. Krasnais savā 1938. g. izdotajā grāmatā "Latviešu kolonijas" skaitīja ārpus Latvijas ap 300.000 latviešu, jeb 16 % tautas. Tas daudz neatšķiras no šodienas skaitļiem. Tad Padomju Savienībā dzīvoja no 150-200.000 latviešu, ASV - ap 40.000, arī Argentīnā, Ķīnā, Mandžūrijā (ap 2.500), Ēģiptē, Rietumeiropā, Kanadā, Austrālijā un Jaunzēlandē. Pastāvēja vairāk nekā 200 latviešu biedrību (ieskaitot rosīgo Harbinas latviešu biedrību Mandžūrijā, Amerikas tautisko savienību Bostonā, Ņujorkas latviešu biedrību un klubu, San Paulo literātūras un labdarības biedrību un daudzu citu), vairāk nekā 200 mācības iestādes ar, apmēram, 13.000 skolēniem un 350 skolotājiem. Par šiem 300.000 ārzemju latviešiem Krasnais 1938. gadā raksta: "Kā gāju putni, kam asiņo vētrās laužtie spārni, mūsu tautas locekļi sastopami katrā pasaules daļā un valstī. Ilgās pēc savas zemes un tautas deg sirds, atpakaļ sauc tuvinieki un senču velti, bet apstākļi liek mīt svešas takas. Raisās visu tautu apvienotājas saites, jau daudzi desmitstokstoši ir atsvešinājušies un nozuduši citu tautu jūrā. Bet pievērst savai tautai iekušu svešumā dzīvojošu latvieti ir mūsu svēts pienākums." Ārzemju latvieši esot bijuši kā saimnieciskas, tā gara kultūras nesēji citu tautu starpā. Ar gudru prātu, darba tikumu un sīkstumu dabu tie tikuši uz priekšu. Brazīlijā latvieši izveidojuši zīdkopību, Kamčatkā - zvejniecību, Ņujorkā būvējuši pilsētas kvartālu, misijas darbā strādājuši Indijā, Ķīnā, Siāmā, Brazīlijā un Kongo. Daudzi ar profesionālu izglītību - mācītāji, mācītāji, ģenerāļi. Tauta uz viņiem bijusi lepna. Tomēr arī skumja, ka jau otrajā un tālākajās paaudzēs viņi atsvešinājušies un gājuši Latvijai zudumā. Kaut kultūras dzīve kolonijās tika kopta, viņu nevienoja kāda tautas reliģija un viņu centieni reizēm nesavijās ar tiem jaunajām Latvijā. Nereti viņu organizācijās trūka vienprātības par to, vai atbalstīt jauno Latvijas valsti, vai ne. "Ja kāda tautas daļa sarauj sakarus ar savu tēvzemi un tautu, tā nevar pretoties svešām ietek-

mēm un neizbēgami pārtautojas," raksta Krasnais "kā zars nokalst, ja pārtrūkst dzīvības vads no stumbra." Un tā II pasaules kara latviešu bēgļi ap 1950. gadu, ieceļojot zemēs, kurās vēl 1920-tajos gados plauka latviešu sabiedriskā dzīve, atradīka pavisam mazu skaitu vēl nepārtautojušos latviešus no tiem, kas tur bija ap 1930. gadu.

Vai arī tagadējie trimdas latvieši atkārtos viņu likteni? Attālinoties no tautas tēvzemē, t. i., vairs neizjūtot pienākumu tai palīdzēt un tai pašā laikā nesmeļoties no tās garīgu spēku un ticību Latvijas nākotnei, arī daudzi šodienas ārzemju latvieši nepiedzīvos trimdas rītdienu. Mums der atcerēties, ka, strādājot Latvijas labā un ar to kopā paliekot, mēs stiprināsim arī paši sevi un savu trimdas sabiedrību. Atzīstot pienākumu palīdzēt savas tautas daļai tēvzemē, kad tai vajadzību šodien ir tik daudz, trimdinieki saskatīs dziļāku jēgu savai tautiskajai eksistencei ārzemēs. Trimdas sabiedrība, ne viena pati, bet idejiski un darbos vienota ar tautas kodolu tēvzemē, varēs pastāvēt nākotnē.

Tagadējās jaunizveides un atjaunošanas dienas mūsu palīdzība ir jo sevišķi svarīga, lai pavasarim Latvijā sekotu vasara, ne ziema. Tautai Latvijā vajadzīgs mūsu un mūsu sabiedroto atbalsts Rietumos. Trimdas latviešiem vēl veicams liels darbs - politiski atbalstot jauno Latvijas neatkarību, it sevišķi mudinot savu mīļo zemju valdības pastiprināt politisku spiedienu par padomju armijas steidzamu izvākšanu no Baltijas valstīm un to dekolonizāciju; līdztekus veidojot ar Rietumzemēm ekonomisku sadarbību, kulturālu izmaiņu, zinātniskus sakarus un tt. Trimdas organizētajam sabiedriskajam, intelektuālajam un politiskajam spēkam šai darbā liela nozīme.

Andrējs Eglītis raksta: "Latvija šodien ir brīva, bet vēl ir ejams garš ceļš, lai viņa būtu pilnīgi brīva. No trimdas palīdzēsim latviešu tautai izdzīvot ceļā uz brīvību. Mums prasa visu. Kas tas viss ir? Viss ir tas, kas vajadzīgs un vajadzīgs ir viss: skolām jauni mācību līdzekļi, lektori, skolotājiem studiju semināri ārzemēs, sabiedriskajām organizācijām aparāti, tautai - medicīnas zāles, drēbes un apavi veciem ļaudīm, pabalsti daudz bērnu ģimenēm un jauniem zemes saimniekiem." Dosim rocīgi, gan caur savām centrālajām un vietējām organizācijām, gan gluži individuāli. Piedalīsimies mūsu tautas palīdzības un valsts atjaunošanas darbā visi - ne simtos, bet simttūkstošos, palīdzēsim katrs, kur un kā vien spējam. Mūsu tauta jau agrāk ir pārcietusi grūtus laikus un Matīsa Kaudzīša aicinājums mums noder arī šodien: -

"Kur kauns un bēdas tautu spiež
Un maz kas tautai līdzī cieš,
Tur nāc, lai glābējs mazs vai vēls,
Un teic, ka esi viņas dēls."

Uz kopēju darbu - Latvijā un trimdā - par 1918. gada LR atjaunošanu mūs aicina arch. A. Lūsis: "Nestāvēsim neviens malā, palīdzēsim celt un atjaunot Latvijas valsti. Valsts atjaunošana tomēr prasīs vēl daudz pūļu, pacietības un neatlaidības, sirdsdegsmes, patriotisma, likteņa vaidības apziņas un arī daudz līdzekļu. Tāpēc lūgšim, lai Dievs mums šai darbā dod gudrības un atklāsmes, spēka, mīlestības un savaldības garu, lai varam palikt priecīgi cerībā, pacietīgi bēdās un neatlaidīgi lūgšanās."

JĀNIS PRIEDKALNS

- 1991. gada valstssvētkos teikta runa Bostonā, Masačusetā, ASV. Teksts mazliet saīsināts, lai to varētu ietilpināt šī numura slejās.

Laipni lūdzam līdzstrādniekus pasteigties ar savu materiālu piegādi. Pēdējā laikā daudz manuskriptu atkal ienāk pēdējā brīdī. Tas ļoti traucē redakcijas darbu.

Redakcija

VĒSTULES NO LATVIJAS:

TAGADĒJIE DZĪVES APSTĀKĻI.

1991. gada 25. novembrī.

... Senāk Ziemsvētki un Jaunaisgads bija priecīgi notikumi un mīļi gaidīti, bet nu tiek sagaidīti un pavadīti ar tādu "rūgenu" piegāršu. Nav vairs ne tās izdarības, ne arī tās iespējas kā mūsu bērībā un jaunībā. Bērības Ziemsvētki man sevišķi mīļi palikuši atmiņā. Ar kādu sirsnību māmiņa domāja par katru, sagādājot kaut niecīgu dāvanīņu, tik ļoti tika gaidīti mīļi viesi. Tika cepts un vārīts, kā tik labāk pacienāt.

Tik ilgus gadus nebija brīv svētīt un nebija arī iespējams, ja tev valdība nedeva svētku dienas. Dedzinājām jau eglītes pa kluso, gājām svētku vakarā uz baznīcu, bet tā svinīguma un prieka pietrūka. Man svētku vakarā vienmēr bija skumīgs prāts, un baznīcā raudiens vien nāca. Tepat, mājā, man gadiem bija jātēlo Sala tētis, ne Ziemsvētku vecītis, jo to vārdu bērniem nedrīkstēja minēt, ka skolā neizmuldas, jo tēva tēvs bija zvērīgi nogalināts. Viņš bija apriņķa priekšnieks un aizsargu priekšnieks, bet tēvs bērniem bija pilsētā - jaunatnes un sporta treneris. Par tādiem grēkiem, kā Ziemsvētku svētīšanu, viņš varēja tikt izsviests no darba. Baznīcā dežurēja skolotāji un sekoja, kur bērni svētku vakarā apmeklē baznīcu.

Kas tā varēja būt par svētku eglītes dedzināšanu, ja netika dziedāta neviena Ziemsvētku dziesmiņa; Ziemsvētku vecītis viens pats vilka meldīpu.

Bērībā mēs izdziedājamies visas Ziemsvētku dziesmas -mamma ar jaunāko meitu altu, mēs divas pārējās soprānu, un paps pierūcināja mums kompānijā.

Tagad nu it kā varētu brīvi un no sirds iet, svētīt, bet kur vairs dabūsi latviešus ar tiem tikumiem, ar tām izdarībām, kas bija cieņā un godā mūsu bērībā un jaunībā! Tagadējo bērnu mātes taču pašas ir augušas pavisam citā atmosfērā. To, ko no mums prasīja bērībā - cienību pret vecākiem, skolotājiem, mācīja darba tikumu - te ir tikai kādās 10% ģimenēs. Skoloja viņus apkārtējā vide, jauna sabiedrība, ar pavisam citādiem uzskatiem.

Nezinu un neticu, ka būs iespējams pagriezt mūsu dzīvi par 180° pareizā virzienā. Kā tagad dzīve pie mums "mutuļo"! Nu ir brīvība, pa galvu, pa kaklu, kam tik vien ir vajadzīgie apgrīzieni, dibina kooperatīvus, visāda veida tirdzniecības organizācijas, pērk un pārdod, taisa naudu, maina valūtu, brauc uz Poliju, Ungāriju, Čehoslovākiju tirgoties (šos spekulantus es neieredzu ne acu galā). Vārda pilnā nozīmē izsaimnieko mūsu jau tā tukšo Latviju. Tirdzniecības bazēs, veikalos lielāko tiesu ir krievi, un tie jau pie godīga darba nav pieraduši. Visu vāc kopā, tukšo veikalus un ved uz Poliju.

Es jau pusgadu dzīvoju no kaimiņienes žēlastības: viņa dod man lietot savu gludekli, pretējā gadījumā es staigātu saburzījies no augšas līdz apakšai. Gludekli nedomā nekur nopirkti! Tāpat televizoru vajadzētu remontēt, likt jaunu kineskopu, bet nekur nevar dabūt, lai gan dēlam ir laba pazīšanās ar tādiem meistariem, kas visu ko varēja dabūt. Tagad skapa ir, bet bilde melna. Vienīgais apmierinājums, ka nav jau daudz vaļas skatīties... Nekas spīdošs nav paredzams ne mūsu, vecenīšu, turpmākā dzīvē, ne arī kādu uzlabošanas ceru savā mūžā piedzīvot. Nevainoju pie tā mūsu valdību (citi met tiem ar akmeņiem), ka dzīve mums neiedomājami iet uz leju. Mēs paši, slavenie latvieši, kas sākumā, auseklīšiem un karodziņiem apkārušies, skrēja uz mītiņiem ar tādu it kā sajūsmu, tagad parāda sevi pavisam no citas puses. Tagad skrien katrs tikai sava labuma dēļ. Man viņus redzēt negribas, šo "šakaļus". Nauda jau viņiem mutē smēlas.

Teicu znotam - ko tu mocies, ej prom no darba, brauc uz Poliju un taisi ģimenei rubuli. Un ko viņš man atbildēja - nekad, pie tā mani neviens nepierunās. Neiešu iztirgot savu tā jau plīko dzimteni, tik daudz man goda prāta vēl ir. - Mala-cis! (Krievu vārds).

Svētdien būs mazmeita ciemā. Mūsu kaimiņiene

atkal viņai piešķīra pusi savas audzētas cūčles. Gaļiņa nožāvēta, taucīpi iztecināti, čikariņi blodiņā. Par to darbu Ilze kaimiņienes dēliņam adīs jaku un par gaļu viņa pieklājīgi prasīja tikai 10 rubļu. kg. Tirgū žāvēta gaļa tagad maksā 27 rubļu. kg (agrāk 5). Būs Ilzītei visu ziemu tukšā brīdī ko paņemt. Ne vienmēr kas ir veikalos, ne vienmēr laiks stundām stāvēt rindās, kur vēl tāds knēvelis mājās.

... Paldies par cepamo pulveri, bet ar cepšanu šogad būs bēdīgāk, jo sviests uz cilvēku mums ir 400 gr mēnesī, margarīns nav redzēts jau gadu vai vairāk, tāpat pazudusi eļļa, kas bija mans vienīgais cepšanas līdzeklis. Veikalos ir tikai liellopu tauki, kurus es nekad nelietoju. Jā, šoziem mēs, laikam, piena produktus ostīsim, ne ēdīsim, vai arī būs par tādām cenām, kas nebūs makam pieņemamas.

Vispār, neņemot vērā mūsu atklātību, droši vien, vēl lielākus brīnumus jums pastāstīsim, bet nebēdāji, mēs "nenoslīksim". Gan jau kulisimies uz priekšu. Ja tikai būtu kādi rezultāti, visu paciestu.

Paldies par atsūtīto grāmatu. Burvīga! Lasa un priecājas visi mani draugi. Arī žurnāli visi pienākuši. Paldies, paldies visapkārt.

O.

1991. gada 8. decembrī.

... Mums te ir citādas problēmas nekā pilsētā. Esam netālu no Imantas, paši savā mājiņā, dārziņš, kuņģa paaug gan dārzeni, gan augļi un ogas. Varētu dzīvot mierīgi, bet te aizpērn blakus māju nopirka krievi. Taisīšot putnu fermu. Atveda vistas, zosis, pīles, pat tītaru un palaida sētā. Paši te nedzīvoja, atbrauca reizi dienā, pameta putniem ēdamo, un paši projām. Nabaga mocekļi - vasaras karstumu un ziemas aukstumu tie pārcieta zem klajas debess, bez pajumtes, bez kūtiņas. Nevienš nerūpējās par to, kā putns var izdzīvot bez siltuma ziemā (tie taču nebija savvaļas, bet mājas putni!). Nesasmalcinātu maizīti iemeta sniegā, kur tā tūlīt sasala, vai ledū piesala. Vīsta ar savu knābīti to izknābās, bet ko darīs pīle, zoss, tāpat vienīgais tītars. Tas izglābās no supu briesmām un visu pagājušo ziemu notupēja ārā uz malkas zāģējamā stekļa. Sniegpukenī tika ieputināts ar visu stekli. Sausmas!

Man bija viena mīļa balta vīstīte, kuņa katru dienu pārlēca pār sētu, apgāja mūsu mājai apkārt, apstājās pie mana loga un sauca mani ārā. Vienmēr laipni atvēru viņai durvis, pabaroju, sasildīju un nedzinu ārā, kamēr viņa pati sadomāja iet.

Pār sētu mūžīgi nāca troksnis un uz pavasara pusi - liela smirdoņa. Sūdzējamies milicijā, un "fermu" pavēlēja likvidēt. Tad te bija liels uzbrukums visai putnu saimei, jo sabrauca ar vairākām mašīnām "talcinieki", kas, kā ar zivju ķeramiem mirdiem, centās saķert visu saimi. Putni bēga, laidās pa gaisu, kļiedza un meklēja glābiņu mūsu žogmalē, jo es viņus bieži aizsargāju no visādām briesmām. Soreiz biju bezspēcīga palīdzēt. Es žigli saģērbos un izbēgu no mājas līdz vēlam vakaram, jo žēl bija visu to redzēt. Palika tikai laila netīrība un nekārtība.

Tad kādu laiciņu bija miers, bet šoruden "putnkopis" pārdevis māju citam krievam, kuņģis būvēs lielu māju (divstāvu), un nu mums atkal ir briesmas kaimiņos. Jaunais "saimnieks" pārspēj iepriekšējo ar visām savām izdarībām, no kā atkal ciešam mēs, jo esam vistuvākie kaimiņi. Esam apkrāmēti ar visādiem viņa būvmateriāliem gan uz ielas, gan blakus sētā, jo tālāk ir izrakta liela būvbedre, kas visu rudeni stāv pilna ar ūdeni, un kuņu viņi mēģināja iepludināt mūsu dārzā. Pataisījuši vakarā, krēslas laikā, grāvi uz mūsu pusi, domādami, ka mēs tik vēlū un tumšā laikā vairs dārzā neiesim, bet es vēl izgāju, un mani pārsteidza tas lielais ūdens. Kad atradu, no kurienes tas nāk, steidzām grāvi aizbērt un ūde-

ni noturēt, citādi līdz rītam būtu pārplūduši.

Tagad atkal briesmas, jo viņi, rokoties savā dārzā ar eskavatora lāpstu, pārsita mūsu ūdensvadu, kas ir mums kopējs. Rezultāts - esam jau veselu mēnesi bez ūdens. Šie nesteidzas salabot, jo viņi jau tur vēl nedzīvo. Bet ārā salts - mīnus 150 C...

M.

1991. gada 15. decembrī.

... Mans Rīgas krustdēls Ingus šogad iegādājās jaunu sievu Agnesi. Un šopavasār uz ātru soku sadomājuši pēmt audzināt bērniņu - meitenīti no patversmes. Tā pašreiz ir 1 g. 7 mēn. veca, bet, kad paņēma, bija 1 g. 2 mēn. Meitenīte ir burvīga, dzīvs, attīstīts bērns, veselīgs. Ēd visu, kas nekust. Ēšana tiek pat "bremzēta", jo Agnese uzskata, ka apetīte pārāk laba.

Grūti viņiem tagad iet, jo Agnese nevienam dienu no darba nevar izrauties. Bērns viņas mātes uzraudzībā. Tā ir 80 gadus veca, slimīga, nupat trīs nedēļas bija slimnīcā.

Tad Ingus katru rītu veda meiteni pie savas mammas. Tai vēl bija visi dārza darbi darāmi, un bērns arī vēl piedevām. Viņas jau ļoti labi saprotas, bet darbs tomēr neveicas. Danco jau abas "lūdalī, tāgadī."

Savās brīvajās dienās Ingus no rīta aizved mazo pie mammas un tad dodas uz pilsētu kaķot pa rindām un, ko dod, piemēram, vistas gaļu, cik grib, paņem arī mammai. Tad viņai atkrīt produktu gādāšana. Biezpienu viņi ēd tik, cik es aizvedu no Tukuma, jo Rīgā tam virsū neuzskriet.

Es jau arī "atdzīvojos" sakarā ar šitām afērām. Bērns ir plīks, viss jāgādā. Viss maksā pasakainu naudu, ja var dabūt, bet ir lietas, ko nevar sadzīt ar uguni. Veselu gadu vairs nav dabūjama bikšu ievējamā gumija. Es liku mazajai nodīt siltas vilnas zeķu bikses. Atdevu adītājai savus pirms 10 gadiem Lietuvā pirktos tumši pelēkos svārkus, lai uzada bērnam bikses. Adītāja apžēlojās - kur nu bērnam tādu krāsu! No tiem adīšot un nodošot kombinātam, bet mazajai uzadīja divas bikses. Vienas bordo, tagad velkamas, otras - lielākas, citam gadam - baložu pelēkas ar striepām bordo, dzeltenām, baltām. Kaimiņiene uzdāvināja gumiju ko ievērt.

Vienai savai ārdamai jakai izārdīju piedurknes. No tām man ada bērnam ķiršu krāsas cepuri. Īsās vilnas zeķītes un dūrainīšus sagādāju jau agrāk. Tā mēs te veicam tos žēlsirdības darbus. Nāks pavasaris, skatīšos, no kā te var šūt vasarai kleitiņas. Kaimiņos dzīvo šuvēja. Tā solījās pašūt.

Tā, nu viena mūsu ģimenes locekļa dzīves stāsts izstāstīts.

Sveiciens visiem!

R.

MŪSU VALODAS KRUSTS UN BĒDAS.

Valoda ir garu teka,
Sirds pie sirds pa viņu stāigā.

Un tās bēdas, ko tu cietī,
Redzamas top drauga vaigā.

Ludis Bērziņš /1870-1965/

Šo skaisto pantiņu, ko atceros no agras bērnības, reiz pieminēju citā rakstā un citā vietā, un lūdzu lasītājus man līdzēt atcerēties autora vārdu. Man atsaucās divas gara radnieces ar skaidrāku atmiņu: viena bija Luža Bērziņa meita Ruta Keggi - precējusies ar igauni, no viņa neparastais uzvārds, un otra - rakstniece Marianna Ievīņa, kas no savas dziļās atmiņu akas smeļ vielu interesantiem jaunības stāstiem, kuņģi iznākuši vairākās grāmatās. Silts paldies viņām par to; ne jau tikai tālab, ka viņas man izlīdzējušas, bet jo vairāk, ka viņu atmiņa saglabājusi dzejā skaisti pateiktu domu graudu, kas mūsu dienās atkal no jauna sējams tautā. Laiki un likteņi mūsu valodu sajaukuši un sadalījuši, tai nekavējoties vajā-

Gorbijs jaunā darbā.

Ed. Keiša saržs

dzīga palīdzība, un tai jānāk no rakstnieku un dzejnieku mutes. Es nevaru samierināties ar parādību, ka vienā un tai pašā latviešu laikraks-tā tos pašus vārdus atrodam divējādā rakstībā, piemēram, "psihe" un "psihe", "teritorija" un "teritorija", "Olģerts" un "Olģerts", "komū-nists" un "komunists", "karš" un "karš", un tā joprojām; es nezinu nevienu citu valodu, kurā tādi ērmi atrodami, un ka tai jābūt taisni mūsu latviešu valodai, par to neganti sēp sirds.

Mūsu trimdā dzīvojošie literāti visnotāl- lieto rakstību, kādu mācījamies brīvajā neatka-rīgajā Latvijā, kad bija pagājis jau pietiekami ilgs laiks, lai literārās valodas pamati un principi būtu apzināti un nostiprināti. Šie pa-mati un principi kopā ar milzīgu valodniecisku materiālu krājumu glabājās Latviešu Valodas Krātuvē Rīgā, un to pārzināja E. Hauzenberga-Šturma ar V. Rūķi-Draviņu, aktīvi līdzstrādnie-ki bija tādi valodnieki, kā profesori J. Endze-līns, E. Blese un A. Ābele. Tā bija valoda un pareizrakstība, ko esam mācījušies mēs, "vecie" trimdinieki, un lai neviens nesaka, ka valodas zināšanā esam palikuši laika garam iepakaj, ka pa tam radusies kāda jauna "mūsieniu" literārā valoda, kurā iestinguši dzimtenē augušie lite-rāti, žurnālisti, skolotāji un politiķi.

Kā šī "mūsdienu" literārā valoda radusies?

Atcerēsimies, ko pieredzējām un piedzīvojām pirmajā varmācības gadā no 1940. g. 17. jūnija līdz 1941. g. 30. jūnijam. Zaņa Spures un Kaln-bērziņa - Zaņa pakalpiņi mums apgalvoja, ka ne-kas, kas priekš krievu ienākšanas bijis labs,

vairs nav labs; mūsu buržuāziskā kultūra nekam ne-der, jo tajā neparādās ne sociālistiskais reālisms, ne šķiriskais akcentējums, ne nākotnes skatījums, kad cilvēks vairs neizmantos cilvēku. Izglītību mū-su valstī baudījuši tikai buržuji un plutokrāti, bet tautas masas turētas tumsībā, tālab analfabē-tisms esot liels, tā likvidēšana jau sākusies. Bud-žu un kulaku monopolizētā lauksaimniecība turējusi darba ļaudis pusbadā. Latvijas buržuāziskā valdība atļāvusi valsts teritoriju izmantot par placdarmu ārzemju interventiem un diversantiem, kara kūdītā-jiem un oportunistiem. Fašistiskā policija apcieti-nājusi, mocījusi un nobendējusi simtiem pašai izlie-dzīgu brīvības cīnītāju. Tagad viss būšot citādi. Viss valsts pārvaldes aparāts būšot dibināts uz darba ļaužu un darba zemnieku padomēm. Īsajā parti-jas kursā jau katrs varot atrast norādījumus, kā tas viss noticis jau agrāk un kā notiks tālāk. Jāmācās jauna valoda, kas atspoguļo vēsturisko un dialektis-ko materiālismu, jo reliģiskais ideālisms nekam ne-der.

Tā mūsu ikdienas un rakstu valodā sāka ieplūst jauni vārdi un jauni jēdzieni. Dabūjām zināt, ka mūsu centīgais lauksaimnieks ir lauku budzis, ka pastāv tāds darba ļaužu kolektīvs; radās kolhozs, kas kultivēja koksagizu, kādu latvietis nekad nebi-ja redzējis, ne par to dzirdējis. Ministriju un mi-nistru vietā radās tautas komisāriāti un komisāri; koppienotavas kļuva par piena un gaļas kombinātiem. Atsevišķas nodaļas rūpnīcās pārsauca par cehiem, kur darbs bija veicams pēc plāna un grafikas. Lie-lākos cehos jau iekārtojās sarkanie stūrīši un sie-nas avīzes. MOPra pārstāvji sāka vākt ziedojumus

sarkanajai palīdzībai ārzemēs. Pilsētu un pagastu pārvaldes pārsaucās par izpildkomitejām; pagasti - par ciemiem, apriņķi - par rajoniem, Latvija - par LPSR. Dielelnieki un dienaszagļi kļuva par partorgiem un aktīvistiem, bet kārtīgs cilvēks varēja viegli nonākt aizdomās kā kaitētājs, diversants vai kontrrevolucionārs, un tad nāvīgs pazemojums, izsūtīšana un nāve Sibīrijā bija tikpat kā drošs.

Tā sākās mūsu valodas piesārņošana gan jauniem, nekad nedzirdētiem vārdiem, gan īstus un labus latviskus vārdus lietojot citā, ačgārnā nozīmē. Rakstīts vārds ir neredzamo domu redzams simbols: pārtaisot simbola saturu un jēgu, pamazām mainās cilvēka domāšana, jo tai gribot negribot jāpieskaņojas simbolam. Taisni tas bija Maskavas nolūks: tauta jāpiedabū domāt vēlāmā virzienā, lietojot piemērotus simbolus un priekšstatus, tad pretestība mazinās, ļaudis kļūst par mīkstu masu, ko var veidot pēc patikas. Un vientiešu mums netrūka. Senīlais profesors Augusts Kirchenšteins sabiedrojās ar zvērināto liekuli un nodevēju Vili Lāci un par abiem formāli apraka Latvijas neatkarību, gandrīz vai uz ceļiem lūgdamies Maskavā, lai mūs uzņem brālīgo republiku saimē...

No derdzīgā žargona drusku varējām atpūsties vācu okupācijas laikā, no 1941. g. 1. jūlija līdz 1944. g. rudenim, kad Latvijas austrumdaļa atkal bija kritusi sarkanā lāča ķetnās. Metodiska latviešu valodas pārtaisīšana sākās nekavējoties. 1945. g. Maskava Latvijā iesūtīja kādu smerdeli Robertu Pelši. Viņš bija gan dzimis Latvijā, Elejas pagastā 1880. gadā, bet kopš 1920. g. mujies pa padomiju, veicdams partijas propagandista pātrošanu. Latvijā viņš tūlīt nāca par LU filoloģijas fakultātes dekānu un Zinātņu Akadēmijas folkloras institūta direktoru. Viņam drīz sekoja kāds obskūrs Augusts Voss, dzimis 1916. g. Toboļskas guberņā, un pirmo reizi Latvijas gaisu ieostīja tikai 1948. gadā, kad Maskava viņu iecēla par Latvijas komunistu partijas zinātnes un augstskolu sektora vadītāju, bet 1966. gadā par partijas pirmo sekretāru, kas, kā zināms, ir varenākais vecis sarkankarogotajā valstī.

Tādos amatos tikuši, Pelše un Voss nekavējās ar latviešu pārkrievināšanu. Latviešu valoda bija reakcionārās buržāziskās kultūras pamats, un īstais starptautiskais progresīvo tautu saprašanās līdzeklis bija krievu valoda. Voss pakalpiņi jau sāka izstrādāt projektu par latīņu alfabēta aizstāšanu ar krievu burtiem latviešu valodā. Tālab valodas rakstība, vārdu izruna jau iepriekš, cik vien iespējams, saskaņojama ar krievu valodu.

Tādā gaisotnē 1959. gadā LPSR Zinātņu Akadēmija izlaida "Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatikas" 1. sējumu, kā priekšvārdā lasām šādas nozīmīgas rindas:

"Sajā gramatikā mēģināts iespējami plaši parādīt tieši mūsdienu latviešu valodas gramatisko struktūru... Plaši izmantotas arī citu valodu, īpaši krievu valodas gramatikas, krievu padomju un pirmspadomju laika valodnieku pētījumi un teorētiskie raksti... Rakstības ziņā gramatikā... ir likti lietā LPSR Ministru Padomes 1957. gada 26. decembra Lēmuma Nr. 602 dotie noteikumi par patskaņu apzīmēšanu citvalodu cilmes vārdos... un par burtu kopas ch aizstāšanu ar burtu h, kur ar ch nav apzīmētas divas atsevišķas skaņas."

Kāds traģikomisks stāvoklis! Divi Maskavas ķipari - viens no tiem savā mūžā varbūt tikai augstskolai gayām gājis, bet nu ir "augstskolu sekcijas" vadītājs - dod Latvijas PSR valdībai rīkojumu, un tā nekavējoties izsludina noteikumu, kas apgāž valodas rakstību, kuŗu izstrādājuši latviešu pašu valodnieki! - Neķitro Lēmumu Nr. 602 es neesmu redzējis, bet tā gars pirdz pretim no katra raksta, ko lasām dzimtenes periodikā. Mūsu valodas loģiskais princips, pārņemot vārdus no citām valodām, ir ievērot oriģinālva-

loda izrunu un garumzīmes lietot tikai tur, kur garš patskanis oriģinālvalodā. Lēmums Nr. 602 šo principu aizstājis ar citu, proti - vienalga, no kādas valodas vārdi aizgūti, to rakstība pieskaņojama izrunai krievu valodā! Piemēram, "spīritisms" aizgūts no latīņu "spīritus", dvaša, ar garu pirmo "ī": krievi "spīritismu" izrunā "spīritizm", ar uzsvāru uz pēdējā "i", un tālab, saskaņā ar Lēmumu Nr. 602, pareizi jāraksta "spīritisms". Vārdu "reāls", no jaunlatīņu "reālis", pareizi raksta arī dzimtenē, bet Lēmuma Nr. 602 gudrība izkūp, kad jāraksta "realizācija": krievs, lūk, saka "realizācija", ar uzsvāru uz pēdējā "a", un tālab esot jāraksta "realizācija" - īss pirmā, bet garš pēdējais "a". Tādu piemēru ir simtiem, te nav vietas tos turpināt. Derdzīgs vārds manām ausīm ir "kosmos", ņemts no grieķu "kosmos", kārtība; no citām valodām mēs atvasinām, atmetot oriģinālvalodas galotni, šīnī gadījumā -os, un piekabīnot latviešu valodas galotni, šīnī gadījumā -s: tā tad jābūt "kosms", nevis "kosmos".

Un kā ar nelaimīgo "ch"? 1959. g. gramatika to nosauc par "burtu kopu", un tā var būt tikai burtu kopa krieva ausij; mums tā ir īpaša skaņa, ko saucam par aukslēju berzeni, atšķirībā no dvesmas skaņas "h". Dzimtenes skribenti tālab raksta "psihe", "hlors", "Rihards", "Fridrihs", un tamlīdzīgi. Ja mans vārds ir, teiksim, Richards Frīdrihsons un es tagad gribēju dabūt jauno Latvijas pasi, vai man jāpārkristījas par Rihardu Frīdrihsonu? LPSR Ministru Padomes 1957. g. 26. decembra Lēmuma Nr. 602 dēļ? Dieviņ, tētiņ, kāds absurds! Un te es griežos pie Latvijas Republikas valdības, īpaši pie jaunā izglītības ministra Andra Piebalga - atceļiet taču šo nekrietno Lēmumu Nr. 602, pasludināt atgriešanos pie latviešu valodas rakstības, kāda tā pastāvēja pirms padomju okupācijas! Jūs spējāt atgriezties pie Latvijas vecās labās satversmes; vai tad atgriešanās pie vecās labās rakstības grūtāka? Kamēr Jūs to neesat darījuši, Jūs taču turpināt soļot pa "dižā lēpina ceļu"!

Bet varbūt patiesi rakstības pārlabošana ir grūtāka: jāpārspiež mācības grāmatas skolām, jāpārskolo skolotāji, un jāpārmācās pat pašiem likumdevējiem - jo visi auguši un latviešu valodu mācījušies padomju varas gados. Bet to Lēmumu Nr. 602 atcēlt jau varēja, un pārējais sekotu pamazām.

Peļama ir ērmu radīšana, ko redzam dzimtenes periodikā. Tāds nodaļas virsraksts kā "Ekonomika un bizness" kādā nedēļas avīzē man maitā acis. Tā izgudrotāji, laikam, gribējuši izpatikt Amerikas un Austrālijas latviešiem. Bet mēs par to nepriecājamies. "Saimnieciskā dzīve" būtu tīri latvisks un nesalīdzināmi skanīgāks virsraksts. - Kāds dzimtenē dzīvojošs dzejnieks - es uzsvēru, dzejnieks, kam dzimtajai latviešu mēlei vajadzētu būt svētai un dārgai - lieto kropli "imidžu" priekšstata vai tēla vietā. Vēl lielāks dzejnieks par iepriekšējo, runā par latviešu kultūras "etalonvērtībām". Kas tās par vērtībām, kas tas tāds "etalons"? Acīmredzot, aizgūts no franču valodas, un manā mazajā franču valodas vārdnīcā teikts, ka tas ir vaislas ērzelis vai arī naudas standarts. Šis dzejnieks savu rakstu parakstījis kā Latvijas Kultūras Fonda priekšnieks; tad nu viņam vajadzēja zināt, ka latviešu vispirmā un pēdējā kultūras vērtība ir mūsu valoda: vai tā nav "etalonvērtība"? - Tāpat dzimtenes periodikā lasām sludinājumus, kuŗos "interjēra" mākslinieki piedāvā savus "dizainus"; kāds cits meklē "dispečeru". Laikraksts "Diena" 1991. g. kādā numurā lasām: "Neredzot skaidru agrārā sektora privatizācijas perspektīvu"... "saskaroties ar negribošu ļaužu nepatīku"... "daudzi varoši cilvēki pieprasa..." Rakstītājs ir svarīgs lauksaimniecības eksperts, bet latviešu valoda viņam nepaveicas, jo viņš ignorē principu, ka tagadnes darāmās kārtas divdabjus ar galotni -ošs, -oša neatvasina no pārējiem verbiem. Viņš arī raksta, ka lauksaimnieki nevarot iepriekt "tehniku"; nu protams - tehnika jau nav priekšmets, bet māka, spēja, veiklība.

Tā Lēmums Nr. 602 grauž mūsu valodas miesu un garu. Gāzīsim to nost un atgriezīsimies pie Latviešu Valodas Krātuves dzidrajiem avotiem. Tas ir Latvijas Kultūras Fonda neatliekamākais pienākums.

OSĀNU KĀRLIS

LAUSKU SPĒLE.

Vinipegas latviešu biedrības izdevuma INFORMATORS 1991. gada decembra numurā (Nr. 12. (458.)) atrodam rakstu ar augšminēto virsrakstu. To rakstījusi Edīte Zūzena, kas dzīvo Manitobas ziemeļu daļā. Lai gan 9. vispārējie latviešu dziesmu svētki Toronto jau sen aiz kalniem, interesanti iepazīties ar dažām atziņām un vērojumiem, kādus lielajos svētkos gūst tālīna šo svētku apmeklētāja. Informatorā to lasām no 12.-14. lpp. Tālāk vārds E. Zūzenai: -

Uz 9. latviešu dziesmu svētkiem Kanadā, 1991. gada vasarā, Toronto, nonācu pašā beigu cēlienā. Īstenībā jau pavasarī norunāts nodoms bija paredzējums tur dažās dienās satikt dzejnieci no Latvijas, lai pārspriestu manuskriptu ar viņas un nāvē pāragri pazudinātā dēla dzejoļu atdzejojumu vāciski. Notika daudzkārtēja vilšanās - dzejniece nespēja atbraukt. Palika man tikai pēdējie dziesmu svētku sarīkojumi un ciemi.

Ceļā uz Toronto mums bija pagājušas divas dienas: ar mašīnu 9 km līdz busa pieturai, busā 6 stundu līkumošana līdz Vinipegai, un tur pārnakšņojums. Otrā dienā lidojums uz Toronto, kur lidlaukā izvadīju savu Latvijas ciemiņu atpakaļ uz Rīgu. Vēlā pēcpusdienā nonācu pie draugiem vispusīgi pārgurusi. Tādēļ ka apmeklēju tikai retus sarīkojumus, manas piezīmes būs tāda kā lausku spēle.

Draugi piedāvāja vēl tanī pašā vakarā lugas Aspazija-Atriebēja izrādi Rīgas neatkarīgā un eksperimentālā teātra KABATA aktiešu grupas izpildījumā ar Baņutas RUBESAS un Nīla BARTLETA režiju. Viļināja ļoti. Kad mani pēc divām atpūtas stundām pamodināja, braucām patālu uz Toronto ostas rajona teātri. Palaimējās man vēl nopirkt priekšpēdējo biļeti vakaram.

Pēc izrādes, satiksmes kārtojumā, vēlās, bet sārtīgajās vakariņās Latviešu Centrā un visās nākamo dienu dziesmu svētku notikšanās nācās dzirdēt raibas, spēcīgas un stipri atšķirīgas atsauksmes par izrādi, līdzīgi kritikai rakstos.

Žēl, ka ļoti retam iespējams izlasīt toreiz 21 gadu vecās Aspazijas jau 1887. gadā (vairāk kā pirms 100 gadiem) uzrakstīto, viņas pirmo lugu par, īstenībā pret, dzimtbūšanas laika varmācībām latviešu zemniekiem, kas vēl autores dzīves laikā turpinājās. Toreizējās krievu valdības cenzūra šo darbu kategoriski aizliedza. To varēja izrādīt pirmo un vienīgo reizi 1921. gadā, kur tam tad ir tikai rakstnieces agrīna darba nozīme: nav vairs PAR un PRET jācīnās. PAR un PRET cīņas atgriežas 20 gadus vēlāk, un lugas temas kļūst aktuālas. Līdztekus tautas traģēdijai ATRIEBĪBA individuāla pārdzīvojuma plāksnē, ar atrisinājumu tikai lugas beigu posmā rādīta konfliktos, kad vīlusies zemniece, Baltiņu Agate, atriebdamās muižniekam, samaina zīdaipus - savu meitiņu Ernu ar grāfa Rīdera atvasi, kontesi Sidoniju, kas abas tad izaug "pretējās nometnēs". Tāpat man žēl, ka nevarēju skatīt lugu otro reizi, kad skatītājs, jau attāpies no lugas raitās, kaut bieži palēlinātās NORISES, var iedziļināties konfliktu kopsakarā - sižetā. Neizdevās piedzīvot arī anglosko variantu, kur daži teikumi, pat nelielas ainas spēlētas angliiski un Rubesas un Bartleta komentāri "latviešu lietām" angliiski lika publikai izrādi sumināt.

Visvairāk žēl, ka, īpaši trīmdas vecākā paaudze, t. i., daudzi no tās, gan gribēja, bet nespēja izrādi saprast, pat to pārprata.

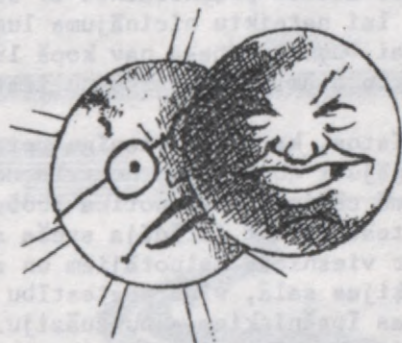
Caurmēra teātra apmeklētāja pieeja izrādei ir kā ilustretas bilžu grāmatas skatīšana: man taču tikai jāredz, kas notiek un kas notiks tālāk, novārtā atstājot - kā tas notiek, vēl retāk, kāpēc tieši tā notiek? Ar to lugas pamatdoma, kodols un tā RISINĀJUMS paliek neapverti. Tāpēc vien ATRIEBĒJU der noskatīties vismaz divas reizes. Tad arī var izbaudīt

DZĪVES VIRPULĪ.

No Ed. Keiļa albūma.

Kaut mūsu svars ir niecīgs (aptiekas), svars paliek svars.

Pilnīga "saules" aptumšošanās bija redzama tikai Maskavā.

Taisna, viegla un līkloču ceļa gājēji, Saeimas vēlēšanas zīlējo.

Suns paliek suns, kaut ar paša nokostu asti. Kas ir šis suns, to lasītājs vislabāk zin.

Jaunsaimniece ar AGRANOMA grādu: Ziemas laikā cūkas, klausoties klasisku mūziku, mierīgāk guļ, ēd mazāk un barojas ātrāk.

/ Turpinājums sekos /

tēlojuma veidu, t. i., režiju, dekoratīvo ietērp-
pu, rekvizītus, ietērp (tagad saukto scēnogrā-
fiju), mūzikas un citu aizskatuves efektu saska-
ņotību un visa tā iedarbību uz MANI, TEVI. Pēdē-
jā var būt stipri atšķirīga. Šinī gadījumā dau-
dzi skatītāji, to vidū arī ievērojama dzejniece,
atstājuši izrādi pēc pirmajām 10-15 minūtēm. Ci-
ti aizgājuši pirmajam cēlienam pusē esot, jo:
"sākumā tāds murgojums pustumsā vien bijis, pēc
tam parādījies tēlotājos vīrietis apakšbikses,
turklāt īsajās!" Viņa melno apmetni līdz ceļga-
liem kritizētāji NAV saskatījuši. "Tāpat grāfa
māsas dēls Arnolds fon Heidrichs uz skatuves vi-
su acu priekšā pilnīgi saģērbies, no pidžamas
līdz kravatei ieskaitot." Vai to nedara ik rītus
mājās? "Tur nebija ne vēsts, ne vārda no pašas
Aspazijas teksta", ir cits iebildums.

Uz šiem "izknābājumiem" no ĀRIENES raugoties,
nav daudz iebilstams. Tomēr tie nav VISA luga,
un no tās aiziet priekšlaikus ir savā ziņā gļē-
vulība, lai neteiktu nicinājums lugas veidotā-
jiem. Vai Baņuta Rubesa nav kopš 1979. gada ap
10 spilgtu drāmatisku darbu un iestudējumu radī-
tāja?

Atzīstos, ka vienu vienīgu reizi mūžā arī es
esmu izgājusi no teātra, no trīs celienu lugas,
pēc pirmā cēliena. Tas notika 1985. gadā, Rīgā,
Dailes teātrī, kur izrādīja sveša autora TULKOTU
lugu par viesnīcas kalpotājiem un zemniekiem kā-
dā Grieķijas salā, viņu pretestību - dumpi pret
viesnīcas īpašniekiem - buržuāziju. Atradām, ka
varam lietderīgāki izmantot savu laiku, nekā ska-
toties plikā propagandā.

Kā risinājās luga ASPAZIJA: ATRIEBĒJA? Sākumā
skatītāju tumšā telpā arī skatuve ir pustumša, un
puslokā, it kā sēdus, it kā sakpupuši zvilnē pus-
savīstījušies kādi astoņi cilvēki. Tēli izraušas,
it kā pusemieģā, izkustas, izsauc nesakarīgas,
nesaskaņotas frāzes. Ik pa brīžam atskan sievie-
tes balss atkārtoti saucieni: "Palīgā!" Sauciens
ir izmisīgs, bet ne pārāk skaļi izkliegt; balss
modulēta bezspēcībā. Palsajā vārgumā sauciens
atbalsi - palīdzību nekur nerod. Tas izskan tum-
sas tukšumā un rada jo dziļu nevarības noskaņu.
Tas arī ir lugas sākuma tiešais nolūks radīt un
rādīt latviešu tautas toreizējo (un atkārtoto
tagadnes) bezcerību mījkrēsli muižas un muiž-
nieku atkarībā.

Paralēls šai noskaņas radīšanai ir otrā cē-
liena sākums: tie paši ļaudis blāvā gaismā pār-
vietojās krustām šķērsām visai skatuvei straujā
burzmā. Katrs runā savu. Daudzi draudoši, daži
vicina dūri. Runā visi, cits caur citu. Nevienš
neklausās (īsti latviski). Nekā saprast. Te
izvirzīti it kā tautas neveiksmīgie sacelšanās
mēģinājumi.

Vārdiņš "it kā" manā apskatā ieviesiesies
bieži: tam ir varen plaša nozīme - aiz tā var
slēpties īstenības paveids, bet arī šķitums, kas
tik raksturīgs šai izrādei.

Pirmajā cēlienā, gaismai pieaugot, redz šos
cilvēkus, vairumā trūcīgi, salasīti ģerbušos,
savīkstījušos, un nu sākas dažādie epizodi par
to, ka "KĀDS aizliedz dzīvot tā, kā to vēlas,
liedz dzīvot saskaņā ar sevi, dzīvot kā tas būtu
vajadzīgs, kā būtu jēga... kāds pat atņem dzīvī-
bu." Ļaužu apspiedējs ir iemiesots izcilā aktie-
rā Juja Strengas grāfa Rīdera līdz pilnībai vei-
dotā tēlā. Tēloto individuālo cilvēku mīlestību
"nospiež" it kā likteņa nolemtība, kas lugas ga-
lā atslogas.

Man atmiņā no izrādes palikuši trīs spilgtā-
kie momenti: pēdējā cēliena noslēgumā atriebējas
Baltīgu Agates personīgās atriebšanās konflikta
kulminācija, ka viņa atklājās kontesei Sidonijai,
ka ir viņas īstā māte. Tur abas, ar ilgu gadu
skatuves pieredzi bagātās, garīgās enerģijas
pārpilnās aktrīses Dīna Kuple un Ausma Kantāne
skatītājus sagūsta ar savu gan piano, gan forte
dialogu, kur Aspazijas raksturīgajā naida pilno
vārdu virpulī pēkšņi ieplūst, it kā instiktīvi,

mātes un meitas mīlestība, kas izpaužas maiguma
kustībā, kad, tagad akla kļuvusi, Agate glāsta
seju savai nu jau pieaugušajai, atpazītai meitai
- kontesei. Agate tomēr nezaudē atriebšanās kāri
līdz mūža galam.

Skatītāju satriec nežēlīgi necilvēcīgā vardar-
bība, kad jaunu zemnieci Margrietu, maza bērna
māti jāved uz pili, lai nolaistu viņai asinis
vecās baroneses veselības uzlabošanai. Notikums
kopā ar Margrietas vīra veltīgo prasījumu - lūgu-
mu atainojas kā dzīvības sulas nosūkšana visai
latviešu tautai.

Vēl spēcīgāk publiku ietekmē epizode, kad Mar-
grieta izkrata savu somiņu. Kā rokas somiņa iede-
ras dzimtsbūšanu laikmetā? Tā ir vienojošs sim-
bols ar tagadni. Rokas somiņu, reiz paņemtu,
sieviete nekad neizlaiž no rokām, tura sev tuvu-
mā. Tur viņa glabā visu sev vērtīgāko, dienas
gaitā nepieciešamo. Šī aina, ko tēlo BEZ runāta
teksta, jo vairāk skatītāju ietekmē savā mēmā
darbībā: Margrieta no somiņas izņem un nomet ze-
mē ik pa brīžam mājas atslēgu, naudas maciņu...
apkaltušu maizes gabalu, ko vēl brīdi, it kā
aizdomādamās pagrauzusi (maize - pēdējā saite
ar dzīvību). Tad izņem vēstuli (Rīgā tās vietā
bijusi bērna fotogrāfija), to uzlūko, vilcinās,
saplēš un izkaisa zemē. Viss tas viņai vairs ne-
būs vajadzīgs. Tā vērtība jau iepriekš iznīcinā-
ta. Arī tas atgādina nupat pagājušo dekadžu kra-
tīšanas... Margrieta arī somiņu nomet. Stāv brī-
tipu domīga. Noņem savu galvas lakatiņu, rūpīgi
to salocīdama, noliek lakatiņu pie pārējām man-
tām. Tā latviešu sieviete gatavojas savai pie-
spriestajai pēdējai stundai. Komentāri te lieki.
Paši simboli te runā, tāpat kā visā izrādē. Pašu
asins noliešanu, saprotams, nerāda. Margrieta
aiziet uz aizmugures krēslu rindu, apsēžas, pil-
nīgi sastingst un tā paliek līdz cēliena beigām.

Kādas tad nu bija Aspazijas-Atriebējas izrādes
atšķirības no ierastajām izrādēm?

Notikšanas nerādīja kā vienmērīgi slīdošā le-
tē skatīšanai, klausīšanai, bet šeit izrāde bija
kā kustīga, ar nodomu virzīta lausku spēle,
stāsta lauskām it kā līgojoties notikumu viļņos,
dažādos apziņas līmeņos, reizēm ceļoties, reizēm
grimstot, ar vienu vienīgo nolūku - radīt skatī-
tājos pārdzīvojumu, iekveldinot ik mirkļa noska-
ņu. Ar šo pārdzīvojumu padziļinājumu, manuprāt,
izgaismoja lugas kodolu, lai neteiktu - ideju,
mudinājumu, kas piederēja Aspazijai, lai tas
sniegtos no senās pagātnes atbilstošā līdzībā -
saspēlē uz neseno tagadni.

Daļēji ja parādīts, kā režija to panāca. Tur-
pat visu izrādes laiku visi aktieři atradās uz
skatuves. Tiešo darbību dialogos, grupās reizēm
apgaismoja staru kūlis, pārējie aktieři veidoja
apli, jeb visbiežāk aizmugures (sēdekļu) pus-
lokā dzīvas mēmuma dekorācijas, jo citu dekorā-
ciju nebija. Kad skatuves vidū risinājās zemnie-
ku pāya nežēlīgā varmācības drāma, pārējie ak-
tieři visu laiku sēdēja aizmugures puslokā pil-
nīgi sastinguši, raudzīdamies savā puspaceltā
kreisās rokas stīvajā plaukstā, kas visiem vi-
ņiem saskaņotā ritmā atveŗas un aizveŗas. Šī
tautas pilnīgās beztiesiskuma, nevarības, ap-
spiestības simboliskā kustība skatītāju satrie-
ca. Visā izrādē bija iestarpināta zīmju valoda,
žesti, ko gan ikdienas dzīvē nekad neredzam,
choreografiski rūpīgi pārdomātas, saskaņotas
grupu vai masas virzīšanās pa skatuvi, kopā ar
gaismas efektiem un mūziku. Cits piemērs: grāfs
Rīders pēc saspēles sākumā ar Baltīgu Ernu (par
ko tas vēl nezina, ka tā viņa īstā meita), ar
viņu, jau līgavas plīvurī ietītu klēpī, novieto-
jas krēslā, skatuves kreisajā malā, abi sa-
stingst, viņš aizvērtām acīm; tā abi paliek visu
cēliena laiku. Tāds ērms! Tas manā uztverē sim-
bolizē muižnieku - visu varas vīru sastingušās
tradīcijas un nemainīgās tiesības. Citam skatī-
tājam varbūt, savādāks izskaidrojums.

Man tā bija izrāde, kur ciešā vienībā saviju-

šies un saliedēti visi labas sadarbības elementi: aktieži, režija, scenogrāfija un pārēji skatuves efekti.

Literārā lauska par II rakstnieku cēlienu, ko tikai paspēju apmeklēt, man sadrupa. Neizteikšos.

Kopkora koncerts ir visa "cēlā, garīgā gada tīrums" - saukts dziesmu svētku SMAGUMA punkts, kas prātu un sirdi dara VIEGLU, tos augšup celams. Par to ir izteikušies speciālisti. Kora koncertā manai personīgajai lauskai tikai divas dziesmās ir mazliet skārda - vilšanās pieskaņa: mums, vecajiem, šie koncerti nevar būt bez Jāzēpa Vītola "Gaismas pils". Tā neskaitāmas reizes dziedāta skolās un citos pieaugušo koros, daudzos dziesmu svētkos, un, dzirdot nosaukumu vien, jau rodas skanēšanā SAVS priekšstats. Kaut visdziļāko pārdzīvojumu pilna, šī dziesma pamatā ir episka, teikas stāstāma dziesma, kurai temps, pauzes, klusinājums un skaļums iecirsti attiecīgās vietās, pielāgojamiem tekstam, teiksmainajam, daļēji vēsturiskajam stāstījumam. Sākums būtu piano, adante, legato... "Kurzemīte, Dievzemīte... ātri grima, ātri zuda..." tā viscaur ar fražu pauzēm un retiem uzsvērumiem līdz beigām, iepriekš vēl nelietotam forte! "Gaismu sauca, gaisma ausa, augšā cēlās GAISMAS PILS!"

Zinu Vizmu Maksīpu kā izcilu diriģenti, kas "kori var turēt savās rokās". Tas parādījās Helmaras Pavasara "Bērzi", Jāņa Mediņa "Tev mūžam dzīvot, Latvija" un it slavināmi Bruno Skultes "Dainu zeme". Bet kas šoreiz notika ar Gaismas pili? No paša sākuma līdz beigām paskaļā, bez atelpas pauzēm marša tempā dziedāta, tai beigās pietrūka uzvaras gaviļu.

Kantātē "Tēvijai" solo daļā Lailu Salīpu aizstāja Dace Kārklīpa. Isajā koncerta apcerē LAIKĀ par to viens teikums: "... izteiksmīgo solo partiju ar košu balsi dziedāja Dace Kārklīpa". Tam pilnīgi pievienojos. Bet šāda veida koša balss šoreiz nebija vietā. Viņai dziedot, man prātā nāca Džakamo Pučini opera Toska II cēliena Toskas lūgšana - personīgais viņas izmisums. Bet šeit taču solo daļa ir visu mūsu, visas tautas dvēseliska lūgšana: "... lai lēni un liegi tā skan", dzied koris kantātē. Neatcecos, kurā tautas dziesmā koncertā bija viens vai divi solo panti, kurus izpildīja koriste no Latvijas. Tur dzirdējām šo liego, izlīdzināto dzidrumu, kāds būtu derējis Tēvijas lūgšanas dziedājumā.

Arī Tautas deju lieluzvedumā nevar iztikt bez Ačkupa, Sudmalīpām un pārējiem "klasikiem". Ir dzirdēts publikā: "Ik dziesmu svētkos te viss atkārtojas." Tā viss nav. Redz krāšņas kaimiņtautu dejas; šeit un Latvijā rodas jaundejas, kaut reizēm mums neierastajā choreogrāfijā liekas it ka nelatviski elementi. Vecākiem applaudētājiem siltākais gandarījums - redzēt dejojātos savus bērnus, pat mazbērnus!

Dziesmu svētku beigu dienās Toronto bija īsts Itālijas klimats: dienās svelmaini karsts, naktīs pērkonā lietus. Abos lielsarīkojumos "Kļavu Lapu Dārzu Skūnī" trūka gaisa vēsināšanas, tādēļ no tautas dejām, beigas nesagaidījusi, vairīdamās izklišanas burzmas, pa pazemi šoreiz viena pati lielīgi pārbraucu "mājās" pie draugiem.

Šie bija mani piektie dziesmu svētki šī kontinenta dažādās malās. Liekas, ka manam mūžam pietiks un varu atmiņās kavēties SAVAS lausku spēlēs.

EDĪTE ZŪZENA

NEKLĀTIENES SKOLAS AICINĀJUMS.

Skaitliski esam maza tauta. Pēdējā kara un okupācijas apstākļos mūsu tauta cietusi lielus zaudējumus. Arī daļa no trimdas saimes, diemžēl, ir asimilējusies un zudusi latviešiem. Tādēļ mums ir svarīgs ikviens latvietis. Jādara viss iespējamais, lai neviens nepazustu mūsu tautai. Vislielākā vērtība piegriežama bērnu latviskai

mācīšanai un audzināšanai.

Trimdas lielās izklaides dēļ ne visiem bērniem ir sasniedzamas latviešu skolas. Tādēļ pie Toronto Latviešu Tautas Augstskolas jau vairāk kā 30 gadus darbojas NEKLĀTIENES SKOLA. Tai ir pamatskolas un vidusskolas nodaļas. Mācības notiek sarakstes ceļā. Tas, protams, prasa minimālas latviešu valodas zināšanas, cītīgu darbu un vecāku atbalstu. Kopīgā darbā var panākt daudz. Neklātienes skolā māca latviešu valodu, Latvijas ģeogrāfiju un vēsturi.

Mācību pirmais pusgads jau gan beidzies, bet tam Neklātienes skolā nav tik liela nozīme. Mācības var sākt arī otrā pusgadā, sākt tagad. Aicinām vecākus, kuŗu bērniem nav iespējams apmeklēt vietējās latviešu skolas, pieprasīt iestāšanās anketes, rakstot Neklātienes skolas pārzinim uz šādu adresi:

Jānis Mežaks,
325 Bogart Ave., Apt. 383,
Willowdale, Ont., M2N 1L8

Mūsu tautai un Latvijai vajadzīgi jauni latvieši.

J. MEŽAKS

Kārlis Streips, ALA's Ārējās informācijas līdzšinējais darbinieks jaunajā darbā - palīgs Latvijas ārlietu ministram.

- Ed. Keiša šaržs

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES.

VAI ZENTAI MAURINĀI IR VAJADZĪGA REABILITĀCIJA?

Latvijā patreizējās padomju varas ekipāžu stūrē cinismā nepārspējamie čekas aģenti un kompartijas ierēdņi. Viņi savā nekaunībā aizgājuši pat tik tālu, ka radījuši terminus: "pamatoti represētie" un "nepamatoti represētie". Izrādās, ka, viņu izpratnē, "pamatoti represētie" ir tie, kas sastāvējuši pretpadomju pagrīdes organizācijās un pret padomju varu (tas ir - pret viņiem) cīnījušies ar ieročiem rokās. Un šie ciniņi grib panākt, ka viņus (Kirchenšteina un V. Lāča pēctečus) dēvē par neatkarīgas nepadomju Latvijas pagaidu pārstāvjiem. Nē, kungī! Jūs esat tipiski padomju varas ierēdņi. Un nekas vairāk. Mīlēt jau jūs nemīlēš tā kā tā. Vismaz jums vajadzētu panākt, lai jūs nenicina. Jūsu ceļš ir nolemts: nosodīt savu padomiskumu un ar steigu aizvirzīties no daudzcietašās tautas acīm. Vajadzētu apzināties, ka Latvija atdzimt varēs tikai tad, kad to nepārstāvēs bijušie poļitruki, čekisti, kompartijas ideologi, padomju tiesneši un prokurori, un, iespējams, arī paliels pulks vēl neatklātu slepeno aģentu.

Padomju masu informācijas līdzekļi ziņo, ka risinās pretestības kustību dalībnieku rehabilitācija. Raugos uz šo superizsmalcināto brīvības pamešanu un saprotu, ka padomju vara spēlē pa "visu banku". Un tomēr - kāpēc padomju juristi un sevi par likumdevējiem saucošie indivīdi nepārstāj pīr-

gāties par savas sistēmas mocekļiem? Kāda rehabilitācija? Lai komunistiskās sistēmas kalpi lūdz piedošanu no mocekļiem, no tiem, kas izrādīja drosmi pretoties šai sistēmai. Jautājums jau ir tikai viens: vai viņiem šie rehabilitējamie piedos par sadarbību ar režīmu? Cita risinājuma nav un nevar būt. Ir taču jāsaprot, ka tad, kad Latvija būs brīva, visi represētie automātiski ieņūs (atgūs) to, kas viņiem pienākas.

Nesen televīzijas raidījumā bija redzams kāds no Gulaga taku gājējiem - A. Pelēcis. Viņš runāja par trimdas rakstnieci Zentu Maurīpu. Ja pareizi atceros, Pelēcis sacīja, apmēram, tā: Maurīpa latviešu rakstnieku vispasaules sanāksmē guvusi rehabilitāciju. Bet viņš (sapratu, ka Pelēcis domājis sevi) ne visai pārliecinoši esot šo rehabilitāciju saņēmis. Mīļais cilvēk! No kā gan Maurīpai būtu jāgūst rehabilitācija? No padomju rakstniekiem? Tas taču absurds! Jājautā - vai Maurīpa piedotu padomju rakstniekiem, ka tie nepārtraukti 50 gadus gānījuši Latvijas brīvvalsti un cītīgi kalpojuši okupantu varai? Un kāpēc gan Pelēcis grib, lai viņu rehabilitētu padomju varai kalpojošie? Esi lepns, Pelēci! Un ja vari, piedod viņiem, šiem padomniešiem, ja tie atradīs drosmi atzīt savus kalpības gadus par nosodāmiem.

GUNĀRS FREIMANIS

PASŪ PAGASTĀ.

Vecajam Bērzam palaimējās laikā nomirt. Daudzi un citas viņa iemīļotas puķes vēl brangi ziedēja, tā kā par puķu trūkumu bērnu dienā nevarēja sūdzēties. Daudzis bija viņa mīļākā puķe. Mūsu zemes kaktus - kā viņš mēdza teikt - izturīgs, skaists un ass. Taisni tāds pat, kā vecais Bērzs. Kur vajadzēja, neatteica, pielika roku, kam vajadzēja, pateica acīs patiesību. Daudziem jau tas nepatika, bet daudzi viņu skaitīja par goda vīru un tagad bija sanākuši kuplā skaitā izvadīt.

Pie mana zārka liekuļiem nebūs savas gaudu dziesmas dziedāt. - Tāds bija viņa pēdējais vēlējums. To tad arī dēli stingri ņēma vērā. Mācītājs Bērza bērēs netika aicināts. Izvadīšanu veica Kalnu Pičs, kas šādā lietā bija stipri iepēmies un ne jau vienu vien latvieti veļu valstī ievadījis.

"Tad jau svētdien atkal dzirdēsim sprediķi," Kocis, tā sminot, pačukst Poķim.

"Lai jau, nebūs jāguļ, būs ko vēlāk pārrunāt!"

Poķim, kā daudziem, tie pātari bijuši nebijuši. Parasti viņš aiziet uz baznīcu atpūsties. Mājās jau miera nav, kā viņš stāsta, vecene tevi dzenā, ka ne brītiņu nevar izbaudīt Dieva laiciņu. Labi, ka tāda baznīca ir, kur cilvēks var justies drošs. Lai jau tas mācītājs runā. Lai tik runā, jo vairāk, jo labāk. Poķis vismaz reiz nedēļā dabū savu pelnīto atpūtu.

"Pagājušo svētdien jau arī par tiem medus podiem un dievvārdiem. Žēlojās, ka tos aprokot bez viņa Dieva svētības." Koķis sāka skaidrot Poķim.

"Nedzirdēju gan - Poķis atzinās - laikam biju iesnaudies, bet ja jau viņam žēl, ka mēs te ar sava Dieva svētību aizgājējam dodam līdzī medus trauku, lai jau šis rok un svētī pēc savas modes cik patīk, vai man žēl."

"Vai tu gulēji arī tad, kad šis par tiem Ādamiem sāka runāt?"

"To nu gan dzirdēju! Tie tik ir joki. Mēs esam Ādama mazbērni. Nez vai vajadzētu likt apgraizīt?"

Te Poķis dabūja pamatīgu grūdienu sānos.

"Mutī! - Kocis tīri sašutis iesaucās - padzirdēs kāda vecene, atstāstīs mācītājam, tad tevi tā apgraizīs, ka velns pat negribēs redzēt!"

"Kur tad nu! Mūsējam jau tā daba tik ļauna nav. Ja arī tas prātīgš dažreiz šā-tā, tad citādi jau sadzīvot var." Poķim likās, ka no šīs puses briesmas nedraud.

"Bet ja tas nonāks kunga ausīs, tad tevi va-

zās pa tiesām un avīzēm. Atceries, kā izgāja Valdīm? Saklausījies visādas trakas idejas, nu arī viņam vajaga vārda brīvību. Kungs viņam parādīja tādu brīvību, ka Sibīrijā auro vēl tagad."

"Ja jau katrs prasīs savu taisnību un brīvību, kas tad paliks kungam? - Poķa iebildums bija vietā - ja jau mēs, kā tagad, veco Bērzu aprokam, smuki izvadām, kungam tas ciskā nekož. Viņam jau arī mūsu bērni bijuši nebijuši, kad tik neprasa to valdīšanu un brīvību."

"Kungam jau gan, bet mācītājam. Vai atceries, kas tas bija par traci, kad mēs sākām savus bērnus krustīt pēc vecām rīktēm? Šis bija nobijies, ka viņam tad palikšot tikai čigāni un krievi - sūdzēja kungam." Kocim šis atmiņas uzrausa tādu kā smīnu. "Labi, ka toreiz kungam bija svarīgākas lietas kā mūsu bērni, citādi jau būtu jāved uz baznīcu kaut vai urodpika ratos," Poķis vēl noteica.

Tā abi pagasta prātvēderi vēl labu laiku pārrunāja ticības lietas. Pičs, savu sakāmo pateicis, tagad klausījās kā ļaudis dzied vecās Dieva dziesmas. Bērzs jau arī savā dzīvē tās skandēja un dziedāja. Te nebija jādriķē vārdi, ne kādam jādzied priekšā, visi prata. Kad kapos draugi un radi atvadījās un laida zārku iekšā, Pičs pa vecam paradumam uzlika medus trauku.

"Vai die! Nu atkal baznīckungam būs ko krepkēties," vecā Dārte nenocietās.

"Par ko tad? Nav jau viņa medus," Mīle tā ironiski atsvieda.

"Nav jau, vai nedzirdēji, kā viņš ņēms pagājušo svētdienu?"

"Tas jau viņa amats, kas tev ko galvu lauzīt?" Mīle vēl nosmējās.

Veco Bērzu izvadīja, apraka un godam bēres nodzēra. Pat dancojuši esot, kā īsti pagāni, vēlāk Jēpis zināja stāstīt. Jēpis, kā baznīcas zvaniķis, tagad īsti nezināja, ka pa prātam runāt. Kungu un mācītāju vara, acīmredzot, gāja uz beigām, bet jaunie kungi vēl nebija atnākuši. Vai arī tie Ādamu par savu ciltstēvu turēs, to nevarēja zināt. Nabaga Jēpis bija kā kaķis uz plosta. Zini nu ko darīt? Vēl jau kungiem ir te teikšana, bet tauta darās pate, kā grib. Ne vairs nāk baznīcā, ne arī kādu godu prot dot. Bieži vien baznīcā vairāk kā Poķis, kas tur aiziet izgulēties, un pāris sievas, kam tās svētības gribās, ļaužu nav. Gandrīz nemaz nav vērts durvis slēgt, bet tad nabaga Jēpim vairs atliktu tikai zvanīt kapos.

KAĶIS

LATVIETIS VIRADHAMMO MŪKS

Toronto laikrakstā "Toronto Star" bija ievietots raksts par budistu mūku Viradhammo, kuŗu savā laikā pazinām šeit kā Vitautu Akeri. Rakstā "Buddist searching for Inner Silence" Michael McArteer sniedz informāciju par Vitautu Akeri, viņa izcelsmi un iemesliem, kāpēc viņš pievērsies budismam.

Vitauts izteicies, ka studijas Toronto Universitātes Inženierzinātņu fakultātē un akadēmiskā dzīvē viņam sagādājusī tikai vilšanos. Viņš ilgojies pēc garīga miera un klusuma, vēlējies saprast, kas esot īstā dzīves jēga. To, pēc viņa domām, nevar dot cilvēkam ne karjēra, ne arī ģimene. Tas bijis iemesls, kāpēc devies pasaules ceļojumā. Nokļuvis Indijā, Cisterciāņu hindu ticības klosterī, kur ticīgie tiecas pēc pilnības. Vēlāk Indijā iepazinies ar budismu un tur ieguvis ievērību kā labs meditācijas skolotājs, tāpēc aizsūtīts uz Tailandi, kur kļuva par budistu mūku Therevada klosterī. Vēlāk ar vārdu Viradhammo viņš palīdzēja Anglijā nodibināt vairākas Therevada budistu vienības. Pēc tam jauno mūku aicināja pie sevis Jaunzēlandes Vellingtonas budistu klosteris, kuŗā viņš tagad ir vecākais mūks. Viradhammo pieder pie internacionālās vakaru Therevada mūku novirziena, kas nācis no Āzijas un nodibinājis vairākus klosterus ārpus

Āzijas.

1991. gada jūnijā Vitauts piedalījās Therevada budistu sabiedrības dibināšanā Toronto, kas pagaidām pulcējas Irētā dzīvoklī Hardie avenijā, ar domu vēlāk atrast vietu klosterim ārpus Toronto, kādā meža klusumā. Pašreiz šinī grupā ir no 100 līdz 150 personas, un tā pamazām kļūst lielāka. Toronto grupā darbojas arī kāds bijušais Apvienotās baznīcas (United Church) ļoti aktīvs loceklis, jo budisms esot reliģija, kas liekot domāt un jautāt.

Iepazīnu Vitautu Akeri kā staltu, izskatīgu un patīkamu jaunekli, kas iesāka spēlēt basketbolu manis vadītā Toronto YMCA (latviešu) vienībā, un pie tam ļoti labi. Studiju laikā viņš iestājās korporācijā Letonija. Ja nemaldos, viņa krusttēvs bija prāvests Visvaldis Sanders. Tēvs dziedāja Kalvī, bet brālis Pēteris ir skolotājs Toronto. Toreiz, kad viņš devās ceļojumā un ilgu laiku nerakstīja, domājām, ka būs notikusi nelaime. Tad dabūjām zināt, ka dēls lūdz aizsūtīt uz Indiju kautko pret kukaiņiem. Aizsūtītais nederēja, jo tas kukaiņus nonāvēja. Pēc tam Vitauts atkal pazuda.

Viņš jūtoties laimīgs un nedomājot atgriezties agrākā dzīvē.

Ž. ZENTIŅŠ

ŠIS UN TAS

Notikumi iet ātri uz priekšu. Dažkārt ir grūti izsekot un iejusties. Vēl grūtāk ir kaut cik pārorientēties. Vēl pavisam nesen mums bija cīņas mērķis - Latvija. Lamājām komunistus, krievus, savus "kultūrņikus", un, ja vēl tad par maz, meklējām kaķi tur, kur tā nemaz nebija. Cik tad nu sen, kad Kanadas latviešu kultūras centru Toronto vēl uzskatīja par sarkano perēkli. Bet nu pēkšņi - Latvija ir neatkarīga. Ko nu? Uz brīdi ir apmulsums. Tad ilggadējs vadības vīrs un, bez šaubām, patriots, pirmo reizi aizbrauc uz Latviju. Nu, atbraucis, stāsta it kā būtu atklājis jaunu Ameriku. Nekas vairs neesot tā, kā bijis, un tad noskaita rindu visādu nebūšanu. Klausītāji žāvājas. Lielai daļai tas nekas nav jauns. Liela daļa dzimtenē bijuši pēdējo trīs gadu laikā. Citi vēl agrāk. Nē, tāda Latvija, kādu to atstājām viņas nelaimes dienās, tāda tā nav. Neesam arī vairs toreizējie. Skatāmies citādām acīm. Jāskatās jau nu reāli, bet nevar atkal kā "vecos" trimdas laikos, meklēt tikai kļūdas un ienaidniekus. Pārorientēties ir grūti, tas tiesa.

Nosvinējām 18. novembri. Kā ik gadus tika piešķirta Tautas balva, balvas un atzinības raksti dažādu nozaļu izciliem darbiniekiem. Tas jauki. Gandrīz neticāmais ir noticis, un Latvija skaitās brīva. Daudzejādā ziņā tiešām brīva. Var aiziet pie Brīvības pieminekļa un Brāļu kapos bez bailēm. Bet atcerēsimies tikai 1987. gada 14. jūniju, kad drošsirdīgo pulciņš ar Rolandu Silaraupu un Evu Bitenieci priekšgalā nolika vainagu ar nacionālām krāsām nomocīto piemīpai. Dzejnieks Jānis Peters viņus nosauca par huligāniem. Kā ir ar Silaraupu un Bitenieci tagad? Vai mēs tos atceramies savās svinību dienās? Peters un Gorbunovs jau gan to nedarīs.

Nē, visus gluži nevar ne apbalvot, ne pieminēt vienā reizē. Atzinības izteikšana pelnītam darbam nekad nebūs par agri, vai par kaunu. Manuprāt, tāda pienākas diriģentei Vizmai Maksīpai Toronto. 1990. gadā Rīgā notika 20. vispārējie Dziesmu svētki. Pirmo reizi tur bija aicināti piedalīties arī trimdas kori. Bez sava vīru kora VIESTURS V. Maksīpa noorganizēja pilnīgi jaunu dziesmu vienību - Kanadas jauko kori. Tas sastāvēja no dažādiem koriem un atsevišķiem dziedātājiem. Galvenokārt, no Toronto apkārtnes, bet arī no Hamiltonas un pat Montrealas un Kalamazū, ASV. Tas bija milzīgs un pašreizējais darbs. Jāsagatavo bija ne tikai lielās estrādes, bet plašas,

tikai ārzemju kori, dažādu koncertu programmas. Vai tas bija vērts? Pajautājiem jebkuram korīstam, kas piedalījās Dziesmu svētku gājienā, kad ielu malās ļaužu pulkos iešalcās kā vētra, kad parādījās ārzemju latviešu vienības. Smaidi, ziedi un asaras. Un kur tad vēl citur! Čēsīs, Turaidā, pie Alauksta, Baldonē, Rīgas operā, baznīcās un Smiltēnē.

Tas bija spirdzinājums un stiprinājums verdzības gadu apspiestajiem. Paldies Vizmai Maksīpai. Bez viņas, laikam gan, Kanadas latviešu dziedātāji tur nebūtu dzirdēti.

K. DAUGMALIS

MADARA

Madara, kā stāsta botānikas grāmatas, ir smaržīga Jāņu zāle, kam pašai ir daudz farmaloģisku īpašību. Tāpēc Madaras vārdu devām pagājušā gada novembrī Rīgā dibinātajai Latvijas farmaceutiskajai firmai. Tai liels uzdevums: gādāt, lai Latvijas tauta nenonāktu medicīniskas krīzes stāvoklī, un gādāt par to, lai Latvijai nekad vairs netrūktu visa tā, kas katram MLB Ziņotāja lasītājam liekas tik pašsaprotams un viegli pieejams: kaut vai aspirīna tablete vai plāksteris sagrieztam pirkstam. Novembra beigās Latvijā 1 galvas sāpju tableti varēja nopirkt par US \$ 2, kas tobrīd līdzinājās 170 rbl. Tas nozīmē, ka daudzi jo daudzi Latvijas iedzīvotāji galvas sāpes vienkārši nevarēja atļauties!

Kad 1. novembrī lidoju uz Latviju, man kabatā bija daži Rīgas tālruņa numuri, nekādu īpašu ziņāšanu par to, kas Latvijā atrodams zāļu ražošanai un diezgan lielas bailes par to, vai nav pagādīties nokost lielāku kumosu, nekā var norīt. Latvijā ir firma Grindex, kurai ir visai liela tablešu un kapsulu iesaiņojamā mašīna. Tā ražota Rietumvācijā un var plastikas burbuļos iesaiņot ap 100,000 tablešu stundā. Firmai ir sava spiestuve, kas iespiež kastītes un iesaiņo tajās burbuļus tālākam patēriņam. Madarai tagad ir kontakts ar Grindex par mašīnērijas lietošanu un kvalificētu cilvēku nodarbināšanu, arī analītiskās laboratorijas lietošanu. Grindex ir daudz telpu, kur novietot citas mašīnas, jo Madarai ir ļoti plaši plāni par dažādu zāļu un medikālo priekšmetu importēšanu, iesaiņošanu un ražošanu.

Pašlaik Latvijai zāļu piegādes vispār nav, jo vecie PSRS pievedceļi vairs nedarbojas, lai gan nav lielu pazīmju, ka tie, īpaši pēdējos gados, būtu bijuši kaut cik efektīgi. Tas nozīmē, ka zāļu piegāde atstāta labdarīgu iestāžu atbildībā un tās to dara ar lielu sirsnību, arī mūsu pašu latviešu organizācijās, tāpat amerikāņu un vācu palīdzības iestādes. Tas ir tikai īslaicīgs atrisinājums.

Madara ir pasūtījusi pirmās zāles no Indijas. Pirmais tūkstotis no katras jau ir Rīgā, jo katram zāļu paveidam - pēc pasaules farmaceitiskās prakses - ir jāpavada 12 nedēļas 37° C krāsnī tai iesaiņojumā, kas domāts patēriņam, lai redzētu, vai tās ir stabīlas. Tāpēc kaut kad aprīlī Latvijā būs pieietamas galvas sāpju tabletes, antibiotiskas kapsulas bērniem, vitamīnu tabletes un divu spēcīgu sulfa zāļu kombinācijas tabletes dažādu iekaisumu likvidēšanai. Latvijai nosūtītas vairāku tablešu formulas, jo Grindex firmai ir tabletēšanas mašīna, tāpat nosūtītas sintētiskas un attīrīšanas metodes anestēzijas šķidrums Halothane.

Pašlaik Madara mēģina pasūtīt hipodermiskās adatas, plastikas cimdus, suturas, maskas, pārsienamos materiālus, plāksterus, kateterus un visu citu gan no Indijas, gan Taivānas, gan Dienvidkorejas, un arī no Amerikas firmām, kurām ir interese pasākt kaut ko tik jaunā un būtībā nemaz neskartā tirgū. Madarai ir sakari ar kādu amerikāņu optamologu, kas grib Latvijā ražot mākslīgās radzenes. Madara tad taču ražos klāt acu pilienus dažādām vajadzībām. Tā paredz ar laiku Latvijā iekārtot visu zāļu ražošanas sistēmas tā, lai katrs cilvēks, kam sāp galva vai

kaļš kas cits, varētu aiziet uz aptieku un iegādāties attiecīgās zāles. Tā, kā mēs te to varam. Tātad arī aerosolus un ziedes.

Diezgan liela problēma izrādījās līdzekļu sagāde. Pirmie miljoni tablešu un kapsulu Indijā vien maksās ap \$ 160,000. Tas ir izdarāms. Februārī lidošu uz Berlīni, lai runātu ar iestādi, kas iztirgo bijušās Vācijas demokrātiskās republikas fabriku iekārtas. Varbūt, ka tur kaut kas der Madarai. Visai drīz jāsāk zāļu ražošana zīdaiņiem. Tiem jābūt šķidrā formā. Latvijai nav ne plastikas pudeļu, ne vāciņu, ne pipešu, ar ko zīdaiņim iepilināt mutītē vitamīnus vai pretsāpju pilienus, kad zobīņš nāk. Viss tas būs mums pašiem jāražo uz vietas. Tāpat man pašam nav kur dzīvot. Jo, līdzīgi daudz kam citam, arī tā Latvijā ir deficīta prece. Latvija ar ļoti lielu steigu jāatgriež Eiropā, kur ir tās īstā vieta. Un tam droša un laba zāļu sagāde ir viens no svarīgajiem priekšnoteikumiem.

LAIMONIS STREIPS

VALODAS KURSS III

Tiem, kas negrib mācīties latviešu valodu, bet grib palikt uz dzīvi Latvijā, tā j ā i e l e j!

Ed. Keiše

LASĪTĀJU FORUMS:

BALTĪJAS VALŠĶU SAVIENĪBA

Jautājums par to bija minēts Jāņa Gablika rakstā "Mērķis attaisno līdzekļus" MLB Ziņotāja janvāra numurā ar atzīmi "... ja Baltijas valstis apvienotos Baltijas valstī..." Rakstā minēts arī Z. Meierovica vārds. Man nav zināms, cik tālu Meierovics bija gājis ar savienības ideju. Ļoti iespējams, ka toreiz spēcīgā Padomju Savienība ātri "neitralizēja" idejas realizēšanu.

No savas puses varu tikai pateikt, ka Latvijas Universitātes docents Albāts man piešķīra mag. jur. grādu par manu diplomu "Baltijas valšķu savienības ideja". Tajā es diezgan plaši aprakstīju savienības iespējamības un priekšrocības - politiskā, saimnieciskā un, it sevišķi, militārā ziņā.

Patreiz ar kaimiņa-lielvalsts novājējumu, Baltijas valšķu savienības jautājums varētu būt "dienas kārtībā", ja vispārējais stāvoklis varētu kaut kā uzlaboties, jo ieguvumi, pēc mana ieskata, būtu lieli nevis politiski vien, jo saimnieciskā ziņā Baltijas valstīm būtu izdevība saskāpot savu saimniecisko dzīvi. Militārā ziņā, saprotams, Baltijas valšķu stāvoklis būtu krietni uzlabots.

Savā diplomā es minēju arī Somijas un citu Baltijas jūras kaimiņvalšķu iespējamo piedalīšanos savienībā.

Ceru, ka tagadējie Baltijas valšķu kārtotāji neaizmirsīs Baltijas valšķu savienības ideju.

L. LAPA

Lasītāju vēstules par visdažādākiem tematiem redakcijā ļoti gaidītas.

VĒSTULE MLB ZIŅOTĀJAM

SAULE, organizācija, kas uzsāka savu darbību pirms 2 gadiem, ar mērķi palīdzēt bērniem Latvijā vēlas izteikt pateicību visiem ziedotājiem un palīgiem Kanadā un Amerikā. Bez Jums nebūtu iespējams veikt lielo darbu.

Nožēlojam, ka Austrā Pukats, viena no dibinātājam, mira oktobra sākumā. Mums ļoti pietrūkst viņas padoms un atbalsts.

Kopš vasaras SAULE nosūtījusi Raiņa, Imantas, Baldones un Strazdes bērnu namu bērniem katram uz 1991. g. Ziemsvētkiem mugursomiņu pilnu ar spēļu mantām, kas palīdz bagātināt bērnu izdomu un fantāziju, pirkstu kustības un runāšanas spējas, un "Brio" saliekamo koka vilcienu.

Raiņa nams saņēma 41 pārus jaunus ziemas zābakus pēc viņu atsūtītiem izmēriem. 340 pārus, gan jaunus, gan labā kārtībā lietotus apavus (zābakus un kurpes), kurus ziedoja gan privāti draugi, gan Hamiltonas, Montrealas, Otavas un Toronto Valodijas skolas saimes, aizsūtījām Latvijas Bērnu Fondam, kas tos izdalīs tālāk bērnu namiem, trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kas pieņem bērnus no bērnu namiem. Apavu vākšana turpināsies visu šo gadu.

Dāvanas, kuŗas lūdza slimiem bērniem Baltezera nams (Educo un trīsriteņi), kā arī 37 maisiņi 37 bāreņiem, kas tagad pieņemti ģimenēs, nosūtīti.

Visu to nogādājam ar LNAK (A. Upeslāča vadībā) un ev.-lut. Austrumu draudzes (māc. A. Celma vadībā) sūtījumiem. Paldies viņiem par lielo atbalstu!

SAULE cer realizēt stipendijas tiem cilvēkiem, kas Latvijā strādā ar speciāliem bērniem, sevišķi slimiem, atpalikušiem bērniem un bāreņiem. Pašlaik gatavojam video lentes un grāmatas par bērnu aprūpi. Ceram palīdzēt vairāk slimo bērnu aprūpē, arī daudz bērnu ģimenēm.

Latvijas Bērnu Fonds rīkos koncertus un nodarbības bērniem Latvijā šo pavasari, starp mātes un internacionālo bērnu dienu, kas domāti, lai vērstu uzmanību bērnu stāvoklim. Tanī pašā laikā rīkosim bērnu koncertu Toronto tam pašam nolūkam. Ja kāds vēlas palīdzēt, lūdzam sazināties ar Ritu STRAUTIŅU, tel. 416-466-7151.

Sākam sastrādāties ar Apvienoto Nāciju "International Rehabilitation Association", kas arī strādā ar Latvijas Bērnu Fondu. Atbalstīsim vienu no paredzētām vasaras nometnēm slimiem bērniem Latvijā.

SAULE turpina sagatavot apkārtrakstu "LATVIJAS BĒRNI/LATVIA'S CHILDREN" organizācijām un individiem, kuŗiem interesē bērnu aprūpe Latvijā. Mērķis - palīdzēt sastrādāties, dalīt informāciju par paveikto, koordinēt palīdzību uz Latviju. To var saņemt ar \$ 5 iemaksu no Aldas Steprānes. Iznākuši 2 numuri.

SAULEI ir jauna atbalsta grupa "SAULES STARS" - koris, kam ir sagatavotas vairākas dziesmas svinībām, piem., kristībām, kāzām, dzimšanas dienām, bērēm. Ienākumi paredzēti SAULEI. Tuvāka informācija - Dace Šmite, Hamiltonā, tel. 416-336-2363.

Saņemām lūgumu no DĒKLAS, Latvijas daudz bērnu ģimeņu atbalsta grupas, kas lūdz virsdrēbes, spēļu mantas un pārtiku 375 bērniem vecumā no 0-18 gadiem. Māc. A. Celms jau ir sagādājis Dēklai pārtiku. Pateicoties ev.-lut. Sv. Andrēja draudzei, Halifaksas latviešu saimei un High Park Alternative skolaī Toronto, ceram janvāra beigās nosūtīt vismaz 200 pārus visādus apavus un dažas virsdrēbes. Turpināsim vākt lietotas, labā kārtībā esošas virsdrēbes un apavus.

Paldies, kā vienmēr, mūsu krusttēvam LATS par atbalstu, sevišķi ar nodokļu kvītēm, kādas tiek izrakstītas ziedotājiem Kanadā.

Mums ir pārstāvji Halifaksā, Montrealā, Otavā, Hamiltonā, Kalgarijā, Edmontonā un Vankuverā. Paldies visiem palīgiem par lielo darbu;

Kontakti Toronto:

1. Rudīte Beloglāzovs, 11 Crown Hill Pl., apt.

- 11, Toronto, Ont., M8Y 4C6, tālr. 416-236-2987
2. Liliana Stārasts, 104 Ferrier Ave., Toronto, Ont. M4K 3H4, tālr. 416-465-0974
3. Alda Steprāns, 237 Fairview Ave., Toronto, Ont. M6P 3A6, tālr. 416-762-8689
4. Gunta Stūris, 348 Springdale Blvd., Toronto, Ont. M6C 2A3, tālr. 416-421-2361

SAULE

SNIEDZ ROKU LATVIJAI!

Ceturtdien, 9. janvārī, Zigurds Skribis no Edmontonas uzkāpa Ivaram Godmanim uz varžacs. Publiski radio pārraidē, ko klausās visa Latvija, turklāt izdarīja to tik negaidīti, ka jau tā paša vakara TV "Panorāmā" premjers uzskatīja par nepieciešamu pārdošniekam iespert pretī - teiktais neesot bijis taisnība! Kas tad īsti bija Rīgā noticis?

Lai to saprastu, ir jāatgriežas gadu vai pat vairāk atpakaļ. Tai laikā, kad latvieši Amerikā, Kanadā, Zviedrijā un citur, labi apzinādamies, kādā trūkumā un postā ir nonākusi Latvija, sāka vākt kopā visu pašiem un kaimiņiem lieko, lai pakotu to lielās tvertnēs un nosūtītu uz Latviju, nosaukdami šo akciju par humanitāro palīdzību Latvijas trūkcietējiem. Latvieši ir lepna tauta, labāk piecietīs nekā lūgsies, bet ko tur slēpt - ne viens vien bāra bērns, jaunas kurpītes, vai veca māmiņa - zāles saņemusi, prieka asariņu nobirdināja un klusībā paldies devējam nočukstēja. Tik to varēja izdarīt tie nelaimē laimīgie, kam sūtījumi bija caur godīgām rokām nākuši. Jo tvertnes ar palīdzību nāca un nāca. Latvieši savās pārtikušajās mājās mītnes zemēs vāca un vāca, bet Rīgā dīvainā kārtā arvien pilnāki kļuva nevis bāreņu nami un veco ļaužu pansionāti, bet gan - komisiju veikali. Ej nu tur no tālienes izkontrolē, kā tas cilvēks, kam tvertnes adresētas, to sadali dara - kad iepazīnās, likās pēc skata godīgs, turklāt - amats arī skanīgs, kā neuzticēties?

Diemžēl, ziņas no Latvijas par paku likteni un tvertņu sadali pienāca arvien satraucošākas, un, ja vienā no Rīgas centrālajām - Baseina slimnīcā vēdera operāciju jāveic ar kailām rokām (šis fakts ir fiksēts Z. Skribja video lentē!), lai gan pirms tam uz toreizējā veselības aizsardzības ministra Platkāja kunga vārda tika atsūtīti 100,000 (!) pāru operāciju cimdu, to jau vairs par īlenu maisā nekādi nenosaukt. Turklāt, ja pat ministram vārds nav goda vārds (šos cimdu vēl nesen par 3 rbl. 70 kap. varēja nopirkt veikalā Rīgā, kur tirgo ziepju traucīkus un citus mājas niekus), vai kāds brīnums, ka kāja paslīd arī Latvijas ārstu biedrībai? Un, rau, top vēl viens neglīts gadījums, par ko atkal zina stāstīt Zigurds Skribis: pagājušā gada vasarā Ārstu biedrībai atsūtīta tvertne, kuŗā bez citām labām lietām bija arī ārsta Valtera Batjuka (pēc tautības - ukraiņa) ziedoti 2 zobārstniecības kabineti pilnā darba kārtībā un pilnā komplektā. Tie kā ēst esot vajadzīgi Smiltenei un Svētcieņam. Ak, paldies, doktor, jādomā, ka kādiem zobiem jau jūsu dotās 2.000 plombes, ap 9.000 iešļircināmās zāles un instrumenti ir palīdzējuši, tikai - kā kabatas arī tie piepildījuši, vien Dievs to zina. Smiltene un Svētcieņā kabinetus gan velti meklēt.

Slikti? - Ļoti. Jo vairāk tāpēc, ka šie nebūt nav vienīgie gadījumi. Var runāt par nabadzību, par tās izraisīto morālo pagrimumu, alkatību, un tomēr - zaglis zog tikai tur, kur viņam ļauj to darīt. Un te nu vainīgi ir arī devēji paši. Jā, bet kā izkļūt no šī strupceļa?

Un, lūk, ideja, kāda radās Kanadas Latviešu Apvienībā un ar kādu tās Austrumu krasta un reizē Edmontonas latviešu apvienības "Imanta" vadītājs Zigurds Skribis kopā ar Danu Birzgali novembra vidū ieradās Rīgā: vajaga izveidot stabilu sistēmu, caur kuŗu Latvijā ienāktu visi ārvalšu sūtītās humanitārās palīdzības tvertnes. Šai sistēmā viens cilvēks vienmēr sekotu, lai

tvertnes no ostām ienāktu organizācijas noliktavās, algotu strādniekus un paku izvadātājus, savukārt, komisija, kas sastāvētu no 10-15 cilvēkiem, dažādu labdarības organizāciju pārstāvjiem un kuŗā piedalītos arī sūtītāju uzticības persona Latvijā, sekotu, lai bezadresātu pakas saņemtu tikai tie, kam tās visvairāk nepieciešamas. Kā tos atrast? Ir jau padomāts arī par to - ikvienā pagastā šobrīd tiek meklēts kāds labs vietējās sabiedrības pazinējs - ārsts vai skolas direktors - un viņa ieteikumi par to, kam nepieciešama palīdzība, tiks apkopoti Latvijas Universitātes prof. Juŗa Miķelsona vadītajā datoru centrā. Tad, beidzot, tvertnēm ar pakām pienākot, vairs nebūtu jālauza galvas ne par to, kur tās novietot, ne - kam kas nepieciešams. Viss vienuviet, apsargāts, sakārtots, garnadžiņiem nepieejams un, galvenais, dokumentos pārskatāms.

Un kamēr Zigurds Skribis savu sistēmu ar nosaukumu "Sniedz roku Latvijai!" organizēja, vēl viens visvaigākais bēdīgais piemērs ar trim tvertnēm no LNAK Toronto (nosūtīti ar Viestura Zariņa un Alberta Upeslāča svētību) un ceturto, ko Rīgas mediķi vēl šodien meklē, no jauna apstiprināja tās nepieciešamību - jau mēnesis apkārt, kopš šīs tvertnes novietoja un sāka izdalīt Bergos, bet cilvēki vēl arvien savas pakas nevar sadzenāt rokā. Ne kam prasīt, ne zina, kas atbildīgs. Tagad, padzirdējuši un avīzēs izlasījuši, ka organizācija "Sniedz roku Latvijai!" divus 17 tonnu tvertnes, kuŗas nosūtījis mācītājs A. Celms no Toronto, izlādējusi un izvadājusi pa adresēm 6 dienās, prasa tai palīdzību.

Jā, bet kāpēc Zigurds Skribis uzmina Ivaram Godmanim uz "varžacs"? Ak, neba bez pamata! Pārāk jau ilgi un negribīgi - turpat 2 mēnešus - Latvijas valdība nevarēja atrast šai bezpeļņas organizācijai telpas - tukšu, apsargātu, iežogotu noliktavu. Nu beidzot ar Ministru padomes Valdības lietu ministra Valža Zeikata, I. Godmaņa palīdzības Ilzes Cielavas, celtniecības ministra Aivara Prūša un labklājības ministra Teodora Eniņa palīdzību tā ir sagādāta - kapitāla celtnē Rīgā, Rencēnu ielā 21, savulaik - bēdīgi slavenā Rīgas metro būvēšanai celtā, pēcāk - Preses nama okupācijas laikā kā pagaidu tipografijai izmantota, tagad tukša stāvoša. Nu beidzot jau iesākumā pieminētajā TV "Panorāmā" arī I. Godmanis pielika punktu Z. Skribja cīņai ar mūsu nešķīrāmo birokrātiju - tā jau neesot, ka valdība negribot nākt tautiešu palīdzībai pretī, rau, Rencēnu ielas bāzi turpmāk varot izmantot, cik ilgi vajagot...

Nu, ko, ja tā, tad tiešām tā lieta ies. Tāpēc nav nekāds pārsteigums, ka tagad uz Rencēnu ielu nāks tvertnes ne vien ko sūtīs dažādas ārzemju latviešu organizācijas, bet arī - Amerikas un Vācijas valdību sūtījumi. Tādu vēlmi izteikuši abu valstu vēstniecību sekretāri Rīgā. Gribas cerēt, ka beidzot humanitārā palīdzība tiešām kļūs humāna.

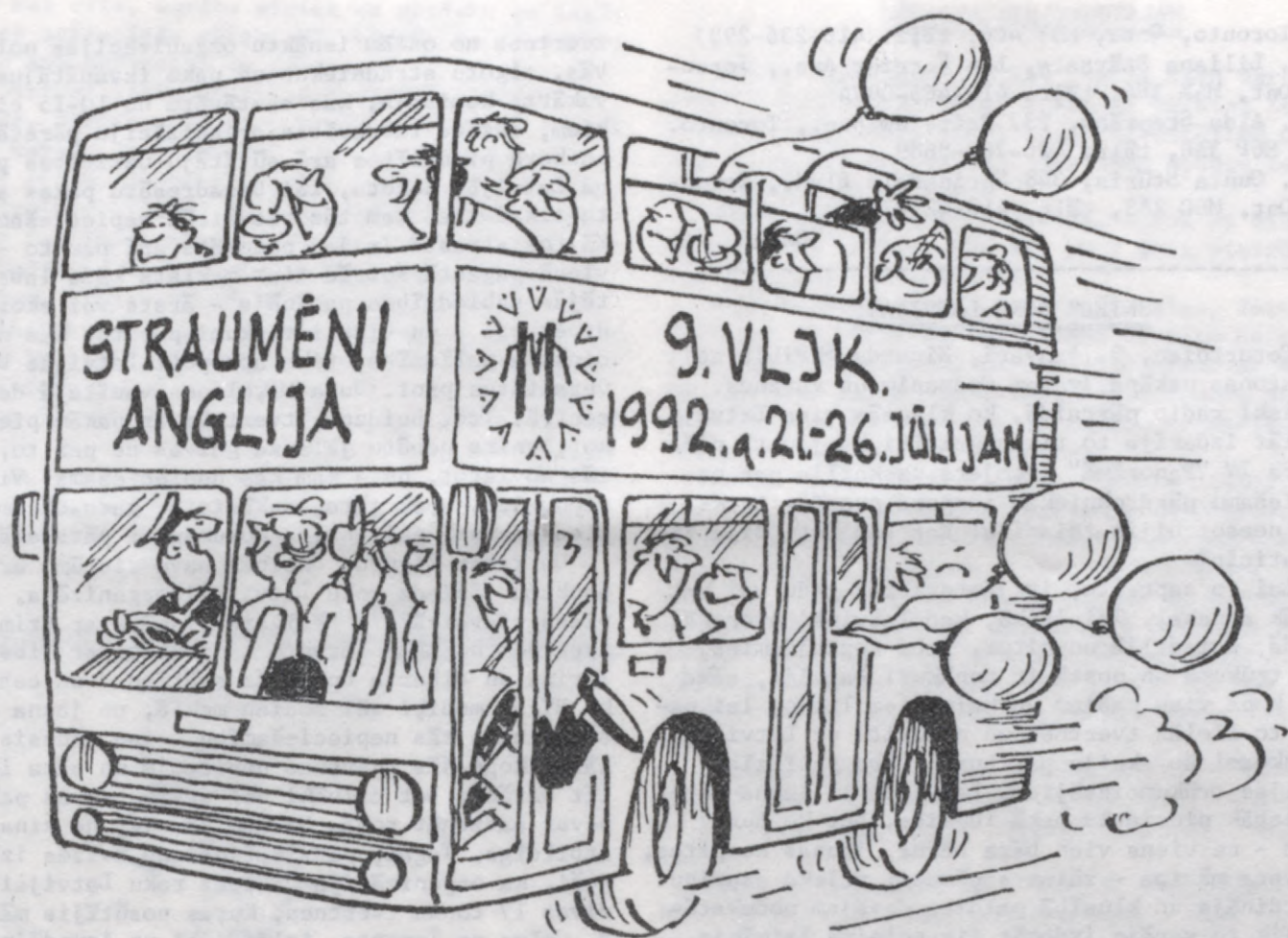
Ja arī jūs vēlaties izmantot šās organizācijas palīdzību, pierakstiet saviem sūtījumiem adresi: Z. Skribis, starpvalstu organizācijas "Sniedz roku Latvijai!" priekšsēdētājs, Rencēnu ielā 21, Rīgā Latvijā. Atgādināšu vēlreiz, ka tas attiecas tikai uz tvertņu saņemšanu no ostām un izvietošanu. Privāto saipu sadalei, finansēm varat kā līdz šim pilnvarot savu uzticības personu.

Vēstules un telegrammas adresējiet: Z. Skribim, Smilšu ielā 12, laikraksta "ELPA" redakcijā, 226 050 Rīgā, Latvijā.

Mēģināsim kopā sniegt palīdzīgu roku Latvijai. Ziniet, ka šobrīd tā te ir vairāk nekā jebkad nepieciešama!

MAIRITA SOLIMA,
laikraksta "ELPA"
galvenā redaktrese.

• Šī informatīvā vēstule saņemta redakcijā 22. janvārī.

Tuvāka informācija:

C/O 9. VLJK, Latvian Centre,
4 Credit Union Drive,
Toronto, Ont., Canada M4A 2N8

Ilze Bērzkalna,
215 Golf Court,
Glenview, IL 60025, U. S.A.

AICINĀJUMS SVEŠVALODU SKOLOTĀJIEM

Latvijas Republikā pašreiz īpaši aktuāla ir svešvalodu mācīšanas problēma. Sakarā ar daudzo kursu organizēšanu svešvalodu apmācībā pieaugušajiem, kā arī līdz šim nenokārtotajiem algu apmaksas jautājumiem, daļa skolotāju ir no vispārīzglītojošajām skolām aizgājuši.

Lai veicinātu angļu un vācu sarunvalodas labāku apguvi, šo priekšmetu mācīšanai ir palielināts stundu skaits, mainīta metodika, tiek izdoti jauni mācību līdzekļi utt. Diemžēl, skolotāju trūkums daudzkur vēl bremzē praktisko valodas apmācību.

Šajā sakarā aicinām trimdā dzīvojošos latviešu skolotājus, kuņi varētu braukt uz Latviju un mācīt svešvalodas, darīt to zināmu Latvijas Izglītības ministrijas Skolu daļai Rīgā, Valņu ielā 2, 226209 Latvijā. Par dzīvošanu, algu un citām praktiskām lietām vienosimies konkrētās sarunās.

AUSTRIS VASIPS,
LR Izglītības ministrijas
Skolu daļas vadītājs.

Dzimtajā zemē sākusies savstarpēja "apdziedāšanās", kas sit augstu vilni. Neviens netiek taupīts, to atbalsta 200 avīzes. Tātad papīra gana, trūkst tikai naudiņa.

IGAUNIJA TRŪKST PĀRTIKA UN ENERĢIJA

Ka atgūtā neatkarība un brīvība saistīta ar saimnieciskās dzīves grūtībām, liecina nupat saņemtais Igaunijas jaunā parlamenta paziņojums par pārtikas un enerģijas ierobežojumiem, lai apkarotu to trūkumu igauņu tautai un reizē ievestu kontrolētu sadali.

Šie drastiskie soļi izsauca tautā neapmierinātību un pārmēru birumu 1,6 miljonu iedzīvotāju vidū un divu Igaunijas ministru prezidenta Savisāra kabineta locekļu atteikšanos. Pārtikas un enerģijas trūkums Igaunijas galvaspilsētā Tallinā bija vērojams jau pāris nedēļas, iezīmējoties ar apsildīšanas samazināšanu birojos, siltā ūdens pārtraukšanu un tukšiem veikalu plauktiem no maizes, piena, siera un sviesta. Tallinā ar 500,000 iedzīvotājiem pārtika saņemama tikai ar kartiņām, bet degvielu trūkstot jau vairākas nedēļas. Pastāvot uzskats, ka šīs problēmas izsauktas sakarā ar ekonomisko saišu samezglošanos Igaunijas un Krievijas starpā. Neskatoties uz atgūto neatkarību, kas ir tikai uz papīra, Igaunijas saimnieciskā dzīve un ekonomiskais stāvoklis ap 90% atkarīgs no pašas Igaunijas un Krievijas tirdznieciskiem sakariem un izmaiņām.

Krievijas ekonomiskais chaos ir atstājis nenoliedzamu iespaidu arī uz Igauniju un abām pārējām Baltijas valstīm.

I. Sk.

VISIEM SAIŅU SŪTĪTĀJIEM UZ LATVIJU

Saziņā ar DV Montreālas nodaļas vadību, ziņoju visiem saiņu sūtītājiem un palīdzības sniedzējiem Latvijā, iepirkoties nepazaudēt iepirkumu kases norēķinu zīmītes, bet tās paglabāt līdz nākošai saiņu sūtīšanai un līdz ar saini nodot saiņu pieņēmējiem Latviešu Centrā.

Mūsu DV vietējai nodaļai ir tiesības izsniegt, pievienošanai nodokļu aprēķiniem, samaksāto mantu vērtībā, ATSKAITES ZĪMES. Tas attiecas uz apaviem, drēbēm un iepirkto pārtiku, ieskaitot medikamentus.

I. SKRASTIŅŠ

LLatviešu
Nacionālā
Apvienība
Kanadā**N**Latvian
National
Federation in
Canada**A**Fédération
nationale
lettonne au
Canada**K**4 Credit Union Drive
Toronto, Ontario
M4A 2N8
Tel: (416) 755-2353**BACKGROUNDER****FOR RELEASE:** January 13, 1992**CONTACT:** Juris Steprans 416-736-5250 x 33952 (Bus.) 416-762-8689 (Res.)

Viesturs (Ves) Zarins 416-755-2353 (Bus.) 416-755-1244 (Fax) 416-842-8849 (Res.)

Soviet Army digs in its heels in Latvia

The evacuation of the more than 150,000 foreign troops on Latvian territory is proving to be one of the most difficult problems facing the transitional government. Government observers fear that failure to quickly deactivate these forces may result in political and economic destabilization. In the first few weeks following August's unsuccessful Soviet coup attempt it seemed that the question of the USSR military in Latvia might be quickly resolved. "Diena" reported that both enlisted soldiers and officers from the Baltic nations would be freed of their commitments to the USSR army by January 1 of 1992. Control of the military unit in charge of civil aviation would be handed over to the Latvian Republic and the Soviet War office would cease its operations in Latvia, relinquishing control of both property and archival materials. The large tracts of Latvian forest land occupied by the Soviet army were also to be evacuated and various military schools were to close down their operations.

All of these agreements were reached during discussions between Latvian representative T. Jundzis, who is now Minister of Defense, and Soviet Defense Ministry representative J. Shaposhnikov. In October the Latvian Parliament adopted a resolution transferring all the property of the Soviet Army to the Republic of Latvia. At the time, the Soviet army occupied 234 pieces of land totalling over 100,000 hectares and containing 10,700 apartments.

The privatisation of the military has not been as simple as anticipated though and the committee overseeing the takeover of military property has not yet started to fulfill its mandate. In a December meeting with USSR military officials Talivaldis Jundzis, pointed out that many promises have remained unfulfilled. He stressed that several war commission offices have not been vacated, nor has the Latvian government completely taken over all military property. The questions of coast guard patrol boats serving off Latvia's shores and the defense of the port of Liepaja have not been settled. While USSR ground forces Commander, General Valentin V. Semjonov, has stated his interest in seeing the de-militarisation process take place in as civilised a manner as possible, he has stressed that this will happen no earlier than in 1994. As recently as the end of December, the army of the former Soviet Union planned military exercises in Latvia's territory without informing the government of Latvia.

One of the chief concerns raised by the existence of foreign troops on Latvian soil is the possibility of a second coup. Defense Minister T. Jundzis has warned that those factions in Moscow which have lost political power have not given up hope of having it restored. A Moscow coup spreading to Latvia can not be ruled out, he says. The possibility of renegade action by Soviet military forces, the continuing activity of Soviet intelligence agents in the Baltics and Latvia's general material weakness in combatting terrorism were also among the topics of discussion when Latvia's Supreme Council Vice President A. Krastins met with George Bush in December. The eventual introduction of Latvia's own currency will be the source of future problems, since Russia will still pay its soldiers in rubles - which will be worthless outside of Russia.

The Republic of Latvia itself does not plan to support an army large enough to deal with serious military threats. The Latvian army's main function will be to control the country's borders and customs points, a task that will require no more than five or six thousand people. For the moment, parts of Latvia's border are occasionally protected by hired soldiers of the former Soviet Union. At present, Latvia's security forces are so poorly trained and inadequately equipped that the government is forced to seek US assistance in remedying the situation.

REPUBLIC OF LATVIA SUPREME COUNCIL
DECLARATION

To the United Nations World Health Organization,
the International Red Cross and the Governments
of the World:

A critical situation has developed in the Republic of Latvia at the beginning of 1992 regarding the supply of drugs for inhabitants and their hospital and outpatient treatment.

A similar situation has also developed regarding the inventory of the first category of indispensable medical supplies - intravenous drug infusion systems, injection syringes, surgical sewing materials, surgical dressing materials, vaccines, antiseptics and disinfectants, laboratory research reagents and other indispensable medical accessories.

Due to the shortage of special dietetic products and drugs, it is not possible to treat

children who suffer from congenital defects.

The humanitarian aid provided by the West, for which we are grateful, unfortunately does not meet our needs.

Currently the reserves for drugs and other necessary supplies in Latvia, if a strict economic regime is observed, will provide medical institutions and inhabitants with drugs until March 1992, but several specific types of drugs do not exist today.

The foreseeable shortage of drugs undoubtedly will influence the outcome of medical treatment for those who have fallen ill and for all sectors of society.

Evaluating this evolving situation as an extraordinary one, the Republic of Latvia Supreme Council considers that an extremely critical situation has developed in Latvia regarding the supply of drugs and medical supplies and it is urgent to immediately undertake efforts to stabilize the

situation.

In this regard, the Republic of Latvia Supreme Council turns to the United Nations World Health Organization, the International Red Cross, other international organizations and the governments of the world with an appeal to create an opportunity to provide Latvia with immediate, targeted assistance regarding the supply of drugs and the first category of indispensable medical supplies during this period of crisis.

Chairman, Supreme Council, Republic of Latvia
A. Gorbunovs

Secretary, Supreme Council, Republic of Latvia
I. Daudiss

Rīga, January 15, 1992

**LATVIA'S PARLIAMENT MOVES TO PROHIBIT SOVIET ARMY
MANEUVERS IN RIGA**

Latvia's Supreme Council (parliament) and Council of Ministers met on January 13, 1992 to react to weekend announcements that former USSR armed forces located in Latvia would be holding military training exercises on Tuesday, January 14. According to the Latvian parliament, these exercises would require the relocation of troops and corresponding military equipment on many major streets in Riga. The exercises had not been coordinated with any level of the Latvian government, apart from a notice requesting traffic control sent to the Chairman of the Riga Executive Committee, Andrejs Inkulis. Since neither the Russian Federative Republic nor any other member state of the Commonwealth of Independent States has yet claimed responsibility for the welfare and withdrawal of these former USSR armed forces in Latvia, the Supreme Council Presidium and Council of Ministers today adopted the following decree:

Republic of Latvia Supreme Council Pre-
sidium and Council of Ministers DECREE

Taking into account that the former USSR North-West Military Forces Command has actually begun military forces training exercises without any coordination on a diplomatic or inter-governmental level which are connected with the relocation of military forces and military equipment in Riga, the capital of the Republic of Latvia, and in all of Latvia's territory, as well as taking into account that the presence of the North-West Military Force is illegal and has the nature of an occupation, the Republic of Latvia Supreme Council Presidium and the Council of Ministers decide:

1. To not allow any maneuvers or unsanctioned relocation of the former USSR armed forces in the Republic of Latvia capital Rīga and in the entire territory of Latvia.

2. The Republic of Latvia Defense Ministry, Republic of Latvia Interior Ministry, Republic of Latvia Supreme Council Security Guard, the headquarters of the Latvia National Guard and the local government are to control and realize the execution of this decree.

3. The Republic of Latvia Foreign Ministry is to submit a protest note to the leaders of the Commonwealth of Independent States.

4. This decree is effective at the moment of its adoption.

A. Gorbunovs, Chairman, Supreme Council, Republic of Latvia

I. Godmanis, Chairman, Council of Ministers, Republic of Latvia

Rīga - January 13, 1992

**WILSON'S MINISTRY SCUTTLES
Jan. '92 LATVIAN TRADE MISSION**

Last week... it was announced by an official in Mr. Michael Wilson's Ministry Office for International Trade in Ottawa that a special request for funding of Canadian business and manufacturing

delegates to Latvia had been denied.

Mr. Viesturs Zarins, President of the Latvian National Federation in Canada had made a special appeal to Mr. Wilson, M. P., Minister for International Trade when the normal program for Trade Mission delegates PEMD (Program for Export Market Development) had been cancelled in Dec. '91 due to lack of federal funds until the new federal budget year in April 1992.

Officials of the Latvian Chamber of Commerce and Industry along with organizers in Canada at Baltic States Development Corporation were highly disappointed with the entire situation, especially after six months of hard work in Canada and Latvia in preparing for this Jan. '92 Trade Mission that had delegates committed from across Canada to meet with Government and joint venture business and manufacturing partners in Riga, Latvia from Jan. 19-25, 1992.

An "Open Door" policy announced by Mr. Michael Wilson for projects related to the Baltic States during his speeches at various independence celebrations for the Baltic States in the autumn of 1991 is now starting to close at a time when the greatest opportunity exists for the new development for trade and exporting of Canadian products and services to this area of the world.

Mr. John F. Gouett, B. A., M. Ed., is President of the Baltic States Development Corporation. The corporation is located in Peterborough, Ontario. It's address - P. O. Box 2001, Peterborough, Ontario K9J 7X7; tel. 705-742-7326, Fax 705-277-3592. Riga office: BSDC-Fax No. (0132-331920-Code 361).

RIGA DYNAMO CHAMPIONS AGAIN

A midget hockey team from Riga - Dynamo took part in St. Leonard's International Midget Hockey tournament in mid-January.

In order to get into quarter and semi-finals it beat the Lac St. Louis Lions by a score 5:2. The team won against Saguenay-Lac St. Jean Cascades 3:2 to capture their second straight title on January 12.

THE CHRONICLE SPORTS reporter Derek Cassoff in a January 15th report comments:

"Egged on by a fan waving a large Latvian flag, the Riga players, wearing tattered blue sweaters, cloth gloves and moulded skates, used graceful skating and pinpoint passing to prove that the best-groomed teams are not necessarily the most talented ones."

There was a reception in the Latvian Center in Lachine on Sunday, January 12. It was attended by a fair number of supporters, who celebrated the hard earned victory.

After several guest appearances in Québec the team returned to Latvia on January 18.

Please submit material to the editor. Comments and letters welcome. Donations in order to cover publishing costs appreciated.

Ed.

=====

LNAK ZINĀS:

PROJEKTS: PĀRTIKA UN PALIDZĪBA LATVIJAI

Kopsavilkums

Decembra beigās tūkstošu ģimenes Rīgā saņēma paciņas no pazīstamiem Kanadā. Invalīdi un indivīdi, kas pašlaik nonākuši grūtos apstākļos, saņēma pārtikas sainīšus. Sabiedriskās organizācijas saņēma praktisku materiālu palīdzību turpmākai darbībai. LNAK palīdzības nozares projekts - Pārtika un palīdzība Latvijai ir sekmīgi noslēdzies. Trīs 40 pēdu tvertnes ieradās Rīgā no Kanadas 18. decembrī, ceturtd. 27. decembrī. Kopā Latvijā saņēma 59 tonnas humanitārās palīdzības.

Lielu lomu spēlēja Latvijas Republikas bijušās Sociālās Nodrošināšanas ministrijas labvēlīgā nostāja, kas izpaudās sekmīgā sadarbībā. Ministrija sarunāja nolikta, nokārtoja, lai nebūtu jāmaksā nekāda muiža un iecēla vienreizēji saprotošu un izpalīdzīgu darbinieci - Ināru Baranovsku, kas lielā mērā veica koordinācijas darbu uz vietas Rīgā.

Par tvertņu izkraušanu un mantu izdalīšanu gādāja daudzi talcinieki, Silvijas Kalniņas vadībā. Tie ziedoja daudz darba stundu, lai lielākā daļa no šīs palīdzības nonāktu cilvēku rokās jau pirms Ziemsvētkiem.

Tvertnēs bija pārtikas sainīši 4.000 individiem. Katram cilvēkam pienāca rozīnes, riekstu sviests, rīsi, margarīns, šokolāde, iekonservēta gaļa, cepumi un kafija. Pārtiku izdalīja grūtos apstākļos nonākušiem cilvēkiem vairākas grupas: LR Labklājības ministrijas aprūpes daļa, Latvijas Baznīca - Krimuldas Diakonija, Āgenskalna baptistu draudze, Sv. Matīsa baptistu draudze, Pestīšanas Armija, Valkas Palīdzības korpuss, l. Kristīgā skola un daudzbērnu ģimeņu apvienība "Dēkla" Liepājā.

Visas grupas labvēlīgi sadarbojās ar LNAK Palīdzības nozari. Ar šo projektu LNAK un LR Labklājības ministrija ir likusi pamatus kopējām darbam nākotnē. Pārtiku nopirka ar Kanadas latviešu palīdzību, kas šai akcijai saziedoja \$ 45.000 četrus nedēļu laikā!

Tvertnēs bija arī 3.000 individuālas paciņas, kuŗas sūtīja Kanadā dzīvojošie cilvēki saviem radniekiem un pazīstamiem Latvijā. Viņi paši bija iegādājušies mantas un sagatavojuši saipus, kā arī maksājuši par sūtīšanas izdevumiem. Kopējā vērtība, apmēram, \$ 280.000.

Tāpat sabiedriskās organizācijas sapēma savu daļu. LR Labklājības ministrija, slimnīcas, Stomatoloģijas Institūts, Latvijas Bērnu Fonds un bāreņu nami sapēma zāles, protēzes, braucamos krēslus, Ziemsvētku sainīšus un citas mantas. Šo kopējās akcijas daļu atbalstīja vairākas grupas Kanadā, kā Project Phoenix, Saule, zobārstu saime un Daugavas Vanagi. Kopējā vērtībā, apmēram \$ 100.000.

Visa sūtījumu kopvērtība ap \$ 425.000.

LNAK izsaka visdziļāko pateicību visām grupām, talciniekiem un īpaši LR Labklājības ministrijai par šī projekta sekmīgo izvešanu.

GRĀMATAS:

BEZ IENAIDA UN BAILĒM

Bez ienaida un bailēm ir grāmata, kas iznākusi Latvijas atbrīvošanas gada pēdējā mēnesī ar izdevniecības GAUJA gādību. Materiālus šai grāmatai ir vācis bijušais kara gūsteknis Auseklis Zaļinskis. Šajā darbā viņam palīdzējuši: Latviešu Fonds, ALA Kultūras Fonds, DV ASV valde un citi. Grāmatas tekstu sarakstījuši II pasaules kara latviešu karavīri, kas kara iznākuma rezultātā kļuvuši par kara gūstekņiem Rietumu frontē. Šo visu nelaimju lielāko nelaimi pārdzīvojuši, lai liecinātu.

Ievadā grāmatas sakārtotājs norāda, ka grāmatas virsrakstu esot ģemis no zvēresta teksta Latvijas Republikas tiesā: "Es zvēru, ka bez ienaida un bailēm teikšu visu patiesību un tikai patiesību..." Ar aicinājumu pie II pasaules kara gūstekņiem sastādītājs griežas jau 1985. gadā. Atsaucība bija liela no visās pasaules malās izkaisītajiem latviešu kara gūstekņiem. Izpēdums, protams, bija tā ģeogrāfiskā sfera, kuŗā grāmatas tapšanas sākumā vēl nebija pieejamas brīvas domas vākšanai vai publicēšanai. Tādēļ par pieredzi krievu gūstā ir tikai viens stāstījums. Tagad austrumos ir pāvērusies iespēja dokumentēt stāstus par tiem neskaitāmiem karavīriem, kas gūstā nonāca aiz austrumu frontes līnijas. Varbūt sakārtotājam ir arī kādi nākotnes plāni par šo tematu?

Materiāli grāmatai ienākuši tādā daudzumā, ka vienā sējumā tos nav izdevies ietilpināt, tādēļ

dienas grāmatas un atmiņu skices iespiestas pirmajā grāmatā, bet lentās ierunātie atmiņu stāsti būs otrajā grāmatā.

Dienas grāmatu ieraksti skar dažādus laika periodus un dažādus frontes rajonus. Notikumus ar sevi un ap sevi katrs rakstītājs redzējis un atzīmējis ar savu individuālo pieeju un vērtējumu. Dabīgi, ka katrs ir redzējis kautko citu, būdams tajā pašā laikā un nedaudzos gadījumos arī tajā pašā vietā. Tas paviršam lasītājam vielu pasniedz pa drumstalām. Citiņgs lasītājs tomēr gūst vairāk informācijas kā lasot tikai viena autora ierakstus. Turpretim vēstures pētniekiem vai psihologam šie individuālie ieraksti ir labākā liecība kā tikai viena autora stāstījums. Tādēļ šo grāmatu ar interesi varēs lasīt visu fronti gūstekņi un viņu ģimenes locekļi, kas, brīvi būdami, cieta sagūstītajiem līdz. To lasīs mūsu tautieši, kam rūp mūsu likteņgaitas, to lasīs vēstures pētnieki, lai pilnībā atklātu un rakstītu "patiesību un tikai patiesību". Neapšaubāmi, sastādītājs A. Zaļinskis ir vadījies no grāmatas nosaukumā izteiktā vadmotīva: teikt tikai patiesību un tikai patiesību, bez ienaida un bailēm, jo viņš pats ir bijis kara gūsteknis un rūgto bīķeri tukšojis līdz dibenam kopā ar visiem cietiem. Jautājums ir: vai sastādītājs ir varējis pateikt "visu patiesību"? Bez taujāšanas var pieņemt, ka tas nav bijis iespējams. Par to liecina norāde 360.lpp. beigās. Atliek tikai secināt, ka sakārtotāja rīcībā paliek vēl nepublicēti vēsturiski materiāli ar lielu vērtību.

Pēc pirmās grāmatas iznākšanas grūti izvērtēt lielo darbu visā pilnībā, ne no sakārtotāja, ne arī no vēsturiskās patiesības atklāšanas viedokļa. Dažas iezīmes tomēr jau saskatāmas.

No sakārtotāja viedokļa par pareizu uzskatāms informācijas pasniegums, sakārtots pēc pasniegšanas tehnikas principa. Dienas grāmatas atsevišķi no atmiņu skicēm. Tas atvieglo lasīšanu, jo katrai teknikai līdz nāk arī stila īpatnības.

No vēsturisku faktu dokumentēšanas viedokļa pirmais konstatējums ir liels latviešu gūstekņu skaits, salīdzinājumā ar igauņiem un lietuviešiem. Kādam par to būs jāstājas vēstures tiesas priekšā. Tālāk var konstatēt, ka krievu gūstā nonākušie cieta visumā smagi, bet visvairāk no tiešiem apsargātajiem un viņu tuvākiem komandieriem. Par to liecina Arnolda Panges atmiņu fragments par laiku pēc kapitulācijas, krītot krievu gūstā Kurzemē.

Un nobeigumā par vācu augstākās vadības plānotu cilvēku iznīcināšanu un zemāko pakalpiņu šo plānu burtisku izpildīšanu liecina četri ķermiņi ceļmalā pie karātavu stabiem ar Latvijas krāsu vairodziņiem uz aprocēm.

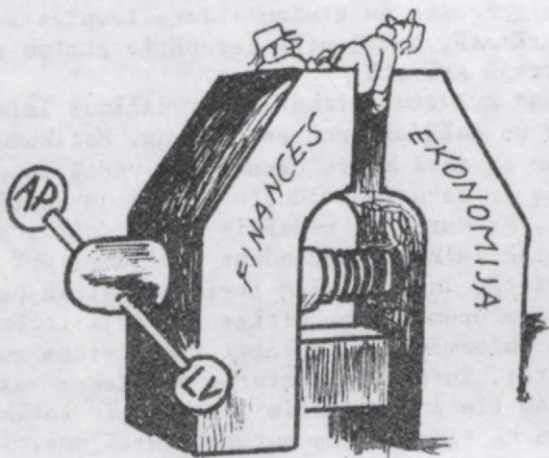
Šādu un līdzīgu gadījumu kara beigu posmā bija daudz un tie notika dažādās frontes nozarēs.

Vistraģiskākais ir māc. Kārļa Kundziņa stāsts par notikumiem 1945. gada Zvaigznes dienā Dancigā. Desmit latviešiem piespriests nāves sods, jo, Jelgavas fronteī sabrūkot, nav vēlējušies karu turpināt. Apcietināti. Notiesāti. Vairāki apžēlošanas lūgumi noraidīti visās instancēs. 7. janvāra rītā eksekūcija. Pēdējā vēlēšanās tikties ar latviešu mācītāju. Ar galantu žestu šo vēlēšanos izpilda. Seko "bendes mielasts" pie bagātīgi klāta galda. Šķiršanās. Eksekūcija. Latviešu taisnība mirst.

HERMANIS VILKS

BALTIJAS VALSTIS KANADAS LAIKRAKSTOS

Baltijas valstu patreizējais, neskaidrais un nenosakāmais stāvoklis, kā politiskā, tā ekonomiskā laukā, itin bieži tiek apskatīts vietējos kanadiešu laikrakstos, skatoties no dažādiem leņķiem un dažādu spēju un uzskatu žurnālistu vērtējumiem. Līdz ar to var droši teikt, ka Baltijas tautu dzīvības jautājums vēl arvien ir ak-

E. Keiļš

- Ja Lielais Jānis nenāks palīgā, vēl īsu brīdi, un mēs būsim galā.

tīvs un dzīvs un ar negaidītu brīvības un neatkarības atgūšanu, jautājums nav atrisināts līdz galam vai arī uzskatīts par nokārtotu. Tas ir līdzīgs karstai dzelzij, kas vēl arvien veidojams, lokams un darināms pēc mūsu nacionālo interešu un mērķu iecerēm un izdomas. Šis ir laiks, kad katram no mums, ne tikai mūsu lielo organizāciju vadītājiem un Latvijas ārpolitikas darba veicējiem, bet arī tev un man, uzliek pienākumu informēt, rakstīt un runāt par īstenību un patiesību, kas notiek Latvijā, lai atspēkotu jau veselu kaudzi safantazētu melu, nelietīgu apvainojumu un Rietumu pasaules maldināšanu par topošiem Latvijas valdības jauniem likumiem ar tendenci apspiest, ignorēt cittautiešus mūsu dzimtenē.

Par Baltijas valsts vienotu prasību izteikšanu Maskavai liecina raksts 6. janvāra Gazetē - Igaunija, Latvija un Lietuva iesniegušas kopīgi izgatavotu pieprasījumu agrākai Padomju Savienībai nekavējoties izvērtēt savas kara spēka vienības no šo valsts galvaspilsētām. Šajā pirmajā šāda veida pieprasījumā Baltijas valsts valdības nosūtījušas to pašu iesniegumu arī Austrumu bloka jaunai 11 valsts apvienībai, lūdzot šo valsts vadītājus atsaukt savu zemju karavīrus no krievu armijas vienībām, kuru dienestu vietas atrodas Baltijas valstīs. Šādu iesniegumu kopīgi bija parakstījuši visi 3 Baltijas valsts prezidenti pēc Baltijas valsts padomes apspriedes Rīgas Jūrmalā. Ir zināms, ka pagājušā gada novembrī Padomju armijas vadība piekrita šādām prasībām, apsolot, ka līdz 1991. gada 1. decembrim krievu vienības no šo valsts galvaspilsētām tiksot atvilktas. Tad negaidot sarunas par šo jautājumu pārtrūka. Uz jaunu sākšanu krievi neesot atbildējuši.

Nedēļu vēlāk tajā pašā laikrakstā lasām par Baltijas valsts ekonomisko stāvokli. Virsraksts: "Baltijas valstis vēl arvien kļūst Krievijas ekonomijas sabrukumā". Tajā, pēc "Associated Press" ziņām, Rīgā tualetes papīrs esot retums, dabūt kafiju Lietuvā un Igaunijā esot ļoti grūti un tas pats sakāms par degvielām. No bencīna pievedamo tankiem to varot nopirkt melnajā tirgū bez bēdām, ja tikai esot ar ko maksāt. Lietuvas likumdevējs E. Vilks izteicies, ka Krievijas ekonomijas sabrukums atstājot neizdzēšamas pēdas Baltijas tautu dzīvē. Valija Balode, kas audzē puķes un tomātus baidā par kurināmā trūkumu un savu dārzāju apsildīšanu. Viņas darba diena sākoties 6 rītā un beidzoties 21:30. "Sākumā mēs dedzinājām apkurināšanai ogles. Kad tās sāka trūkt - malku, kas bija jūtami dārgāka, bet tagad cilvēkiem neesot vairs naudas par ko pirkt," pastāsta Balode.

Aprādīts Baltijas valsts jaunais stāvoklis citā ziņā, proti, transporta sistēma cieši saistīta ar bij. Padomju Savienības, kas pati tagad atrodas chaosā un sabrukumā. Turklāt Baltijas valstis vēl arvien ir Krievijas mazvērtīgā "ko-

ka" rubļa važās. Latvija un Lietuva spiestas mainīt uzturvielas pret eļļu, ogleņiem un citām izejvielām, pie kam Baltijas valstis ir Krievijas lielākie veikalnieciskie partneri. Lai no šīs nevēlamās situācijas izkļūtu, Baltijas valstīm nepieciešami Rietumu ieguldījumi, bet lai tos panāktu, vispirms, jāievieš stabila ekonomija un labāka sazināšanās sistēma. Lai no šī stāvokļa izkļūtu, Baltijas valstīm nepieciešama sava valūta, kādas tām patreiz nav. Lai pārdzīvotu šo bēdīgo stāvokli, latvieši Latvijā strādā garākas stundas, vairākus darbus, bet pensionāri nevar atļauties doties pensijā.

SKRISTIŅU INDULIS

"DINAMO" UZVARA STARPTAUTISKĀ HOKEJA TURNĪRĀ

"Go - go "Dinamo"! "Lettonie mon amie!" ar šādiem uzmuninājuma saucieniem angļu un franču valodās mūsu Montrealas sporta draugi centās atbalstīt Rīgas "Dinamo" jauniešu ledus hokeja komandu, kuŗa, nezaudējot nevienu spēli, uzvarēja starptautiskā hokeja turnīrā Montrealā. Pateicoties Rīgas saimnieciskā uzņēmuma "Pārdaugava" atsaucībai un finansiālam atbalstam, ieskaitot ceļa izdevumus, Rīgas jauniešiem radās šī iespēja ierasties ASV un Kanadā un piedalīties šajā internacionālajā (Midget Hockey) turnīrā (no 8.-12. janvārim), kuŗā piedalījās 16 komandas ar spēlētājiem 15-17 gadu vecumā.

Savā grupā priekšspēlēs "Dinamo" pieveica "Lions du Lac St. Louis" 5:2, "Hamilton Wings" 4:2 un "Mississauga Lake Shore" 7:3. Pusfinālā viņi sacentās ar spēcīgo Montrealas "Bourassa" komandu, kuŗu izdevās pieveikt tikai pagarinājumā ar 4:3. Fināla spēļu sākumā labāk veicās pretinieku "Cascades Saguenay -Lac St. Jean" vienībai, panākot 2:0 vadību. Tad "Dinamo" puisi sāka kāpināt spēles tempu, panākot izlīdzinājumu un beigās 3:2 uzvaru.

Turnīrs notika St. Leonard hokeja arēnā, un Rīgas "Dinamo" komanda šo turnīru uzvarēja jau otro gadu pēc kārtas. Franču prese ļoti atzinīgi vērtē "Dinamo" sniegumu un viņu spēli apzīmē kā spīdošu spēles demonstrējumu. Komanda ir ļoti labi sagatavota, un tā vienlīdz labi spēlē kā uzbrukumā, tā aizsardzībā. Sevišķi izceļas ar savu ātrumu un straujo uzbrukuma ievadīšanu. Aizsardzībā teicami sadarbojās Rodrigo Laviņš un Kārlis Skrastiņš, kuŗš ir arī komandas kapteinis. Vārtos vienlīdz labi ir Ivars Klodans un Andis Znatajs, kuŗš ir sporta vadītāja Znataja dēls. Uzbrukumā visbīstamākais spēlētājs bija Aleksandrs Matsifvs. Vietējie talantu skauti piedāvāja vairākiem spēlētājiem spēlēt šejienes profesionālās komandās.

No tālā ceļa vairāki spēlētāji bija saaukstējušies, kas drusku ietekmēja viņu sniegumu. Pirms turnīra Montrealā, "Dinamo" bija uzvarējis citā turnīrā Bostonā, ASV. No Montrealas hokejisti devās uz Kvebekas un Čikutumi (Chicoutimi) pilsētām, kur piedalījās draudzības spēlēs. Pēc tam viņi 18. janvārī izlidoja uz mājām.

Šajās sacīkstēs noraidzījās labs pulciņš mūsu vietējo tautiešu, dzīvoja līdz katram spēles momentam, gan kopīgi dziedot "Rīga dimd", gan Mārcim Kraulim vicinot Latvijas karogu. Vairāki pazaudēja savu balsi nepārtrauktos uzmuninājuma saucienos.

Liela pateicība pienākas tām latviešu ģimenēm, kuŗas uzņēma tālos ciemiņus, it sevišķi jāpateicas mūsu Centra vadītājam Jānim Tēraudam un Centra Sarīkojumu daļas vadītājam Jānim Bilinskim par uzņemšanas izkārtotāšanu. Paldies arī saimniecēm par viesu pacienāšanu pēc finālspēles Latviešu centrā, kur daudzi mūsu sporta draugi tikās ar hokejistiem no dzimtenes. J. Tērauds apsveica uzvarētājus. "Dinamo" kapteinis K. Skrastiņš pateicās par sirsnību un viesmīlību. Komandas vārdā pasniedza J. Tēraudam piemēģas velti. Šķīroties, Montrealas tautieši pateicās "Dinamo" par lielis-

lisko sniegumu un novēlēja mūsu ledus hokejistiem laimīgu ceļu uz mājām un vislabākos panākumus nākotnē Latvijas sporta reprezentēšanā starptautiskās sacensībās.

- 8.

CETURTAIS "LATVIJAS BEBŮ" SAĪETS

Dzestrajā 8. janvāra vakarā Centrā pulcējās 19 palīdzības Latvijai sniegšanas gribētāji. Viņu vidū bija dzimtenes jauneklis ar universitātes izglītību - Kristaps Līcis, kaspatlaban atradis mājvietu Krišjāņa Ozoliņa ģimenē. Ieradies šeit, lai izvērtētu iespējas izglītības papildināšanai Kanadas augstākās mācību iestādēs.

Ik mēneša sanākumi kā arvien vadīja A/S Venta direktors Jānis Tērauds. Sākumā iepazīstināja ar sanāksmes mērķi - meklēt iespējas, idejas un veidus kā visefektīvāk varētu sniegt palīdzību Latvijai un tās jaunbūvei, kā meklēt ceļus informācijas iegūšanai un veidot sakarus ar uzticīgām un apzinīgām personām un iestādēm.

Kr. Līcis iepazīstināja ar patreizējo stāvokli Latvijā. Interesanti bija viņa iespaidi un vērtējumi. Kā vienu no pozitīvākam parādībām varētu uzskatīt daļēju krievu vienību izvākšanos no Rīgas, lielo mantu un un kara materiālu noliktavu atstāšanu un iespēju par samērā lētu naudu iegādāties dažādus priekšmetus, ieskaitot brošus. Pastāvēt pat iespēja nopirkt krievu kuģus, pirkt vai īrēt viņu atstātās noliktavas, kas būtu piemērotas dažādu darbnīcu ierīkošanai un jaunu pasākumu izveidošanai, kas it sevišķi attiecas uz ārzemju latviešu iecerētiem pasākumiem un ārzemju valūtas ieguldītājiem. Pārrunāja iespēju iegādāties kādu lietotu kuģa tvertni, kas dotu ietaupījumu saīpu, darba rīku un mašīnu sūtītājiem. It sevišķi, ja rastos iespēja to atgriezt no Latvijas ar tur ražotām mantām. A. Pušpurs domāja, ka tas varētu būt izdevīgs ieguldījums.

Patreiz tiek izvērtētas iespējas, kā visizdevīgāk nogādāt uz Latviju Ventas iegādāto cementa bloku gatavotāju.

Svarīgs pārrunu temats bija par pagaidām neoficiāli pastāvošās palīdzības grupas inkorporēšanu. Tā dotu dažādus atvieglojumus un priekšrocības nākotnes darbībā, pārtikas produktu iegādē. Cer, ka līdz nākamajai sanāksmei būs saņemta attiecīgā informācija. Pirms organizācijas inkorporēšanas atrodams piemērots nosaukums.

Dalībniekus neapmierināja gausā informācijas plūsma. Steidzamības gadījumos tā gandrīz nav iespējama. Pēc Andra Paleja ziņām ar Latviju pastāvēt tikai sešas tālsatiksmes līnijas. Tās esot pārlādētas, kādēļ uz tālsarunām jāgaidot stundām ilgi. K. Līcis gan zināja pavēstīt, ka pastāvēt iespēja par, apmēram 60,000 rubļiem gadā īrēt no krievu armijas speciālas ierīces, kas ievērojami paātrinātu sazināties ar ārzemēm.

Iztirzāja jautājumu par Kanadas piešķirto palīdzību 10 miljonu apmērā katrai Baltijas valstij. Piešķirums saistīts ar noteikumiem, kas paredz Kanadas ražojumu, tehnikas un darba spēku izmantošanu. Otavas valdības iestādēs par to tuvākā painteresēsies A. Palejs.

K. Līcis norādīja, ka sakarā ar nenoteikto stāvokli īpašuma tiesību un pilsoņu tiesību jautājumos neesot lielas cerības uz ārzemju ieguldījumiem un ātru saimnieciskās dzīves attīstību. Patreiz maizes un citas pārtikas vēl netrūkstot, ja tikai esot naudas, par ko to pirkt. Maizes kļūp maksājot 5, bet kg gaļas ap 150 rbļ. Melnajā tirgū varot dabūt gandrīz visu. Ciemiņš domāja, ka patreizējai valdībai drīz būšot jāatkāpjas, lai gan patlaban neko labāku tās vietā neesot ko likt, jo vienkārši trūkstot cilvēku ar pieredzi valsts vadības augstākiem posteļiem. Uz jautājumu, kā rīkoties valdībai, kas atrodas spīlēs, kas spiež no abām pusēm un uz Rietumu zemju laikrakstu negatīviem apvainojumiem pret

valdības nostāju attiecībā uz cittautiešiem, atbildes nebija.

Sanāksme lēma uzsākt informācijas vākšanu par apstākļiem Latvijā, par palīdzības un atbalsta veidu un kontaktu izveidošanu tur. Viens no smagājiem jautājumiem, šķiet, ir uzticamu un godīgu personu vai iestāžu atrašana dzimtenē, kas tad nestu pilnīgu atbildību par palīdzības saņemšanu un sadali.

Uldis Valters ziņoja par saviem sakariem ar celtnieku L. Sīpoliņu, kas patreiz atrodas Floridā, lai tur uzceltu dažas mājas, bet starplaikā lūdzis Valteru ievākt ziņas par darvoto juntu lūbiņu mašīnēriju un tās iegādes iespējām. Tā Latvijā būtu bezgala noderīga. Māju celšanas technikā tā dotu pilnīgi jaunu virzienu.

Vēlams, lai šai nelielajai vienībai pievienotos pēc iespējas arī citi interesenti un atbalstītāji, jo Latvijas rītdiena - būt vai nebūt, noturēt vai zaudēt - ir tikpat daudz mūsu rokās kā dzimtenes latviešu.

Nākošā sanāksme būs 5. februārī, latviešu centrā, plkst. 19:30. Ja kādam apzīmējums "Latvijas bebrī" liekas nepiemērots, kā būtu ar citu - "Latvijas kalējs" vai vienkārši - "Kalējs"?

SKRASTIŅU INDULIS

E. Keišs

Ienaidnieks Latvijā vēl nav uzvarēts.

- Ed. Berklavs

Ja visi šādi vaļā dotu, visas pelavas aizlidotu!

KA CENTRS PULSĒ?

15. janvāra valdes sēdē J. Tērauds ziņoja par St. Leonardā notikušo ledus hokeja turnīru, kurā piedalījās Rīgas Dinamo vienība no Latvijas. Rīdnieki ne tikai ieguva pirmo vietu, bet ieguva arī daudzo skatītāju atsaucību. Sevišķi jūsmīgi izrādījās Montrealas latvieši, kas uz mudrināja spēlētājus, dziedot "Rīga dimd" un rādot Latvijas karogus. 12. janvārī hokejisti tikās ar latviešiem Centrā.

Centra Jaungada sagaidīšanas sarīkojums bija pulcinājis 60 dalībniekus. Valde izsaka lielu palīdzības visiem, kas palīdzēja, lai šis sarīkojums labi izdotos. Centrs savā kasē var ieskaitīt \$ 790 atlikumu.

Centra PILNSAPULCE notiks 8. martā, plkst. 15:30, Centrā.

Nākošā valdes sēde 19. februārī, plkst. 19:30, Centrā. Valdes sēdes ir atklātas un tajās var piedalīties jeb kurš interesents.

L. KALNIŅŠ

Laipni lūdzam Montrealas latviešu organizācijas sniegt ziņas par saviem pasākumiem un iecerēm. Ziņas jāiesniedz līdz ik mēneša 15. datumam. Red.

PATEICĪBA

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem tautiešiem, kas atbalstījuši DV gadskārtējo Ziemsvētku ziedojumu vākšanas akciju.

Sapemti sekojoši ziedojumi:

- \$ 2.- Anonīms
\$ 10.- D. Ziedīša, Z. Visnievskis, A. Kabulis, A. Skujiņš, H. Bērziņa, I. Reicholde, I. Zdanovskis, V. Vaivods, Z. Kušils, A. Stigners, M. Ozols, H. Jānfelde, K. Irbītis, Ē. Vītiņa, P. Kupcis, G. Smilga, E. Kirstukas, L. Rudzāts, I. Ortmanis, L. Kalniņš un A. Tiltiņa.
\$ 15.- A. Oborūns, L. Varslavāns, Velta Ozols, B. Godiņš, I. Kļaiše, Irma Valdmanis, O. Kreišmanis, M. Stauvers un L. Lapa.
\$ 20.- M. Ērglis, J. Mežinskis, P. Gasparovičs, A. Sestakovskis, E. Balulis, P. Zaļums, J. un G. Lukstiņi, I. Dekmeiers, V. Tomsons, Rasma Leimanis, M. Demandt-Valdmane, R. Gabrušs, I. Rambachs, J. Osis, E. Gailis, E. Skujiņš, A. Ķipēns, V. Hūns, O. Rozentāls, U. Lūsis, R. Vītiņš, Alb. Melderis, I. Demidovska, H. Romans, N. Baumanis, J. Leitens un M. Kalniņa.
\$ 25.- J. Birze, E. Krūmiņa, E. Krūze, Vera Kaunieks, J. Ierasts, F. Gūtmanis, A. Gūtmanis, R. Kraulis, Arn. Sproģis, E. Sprincis, J. Sprudženieks, J. Konovalovs, Rita Bungay, Lidijs Stādīša, H. Ulmanis, Lidijs Grīns, K. Timmermanis, Jānis Peičs, M. Ikvids, Vald. Ozols, P. Gerge, E. Reveliņš, P. Casno, J. Gributs, S. Opelnieks, A. Bremze un Ērika Malderis.
\$ 26.- Leonīds Dedelis
\$ 30.- H. Zīgulis, Jadviga Ozoliņa, P. Zujevs, L. Ceriņš, Dāvis Zušmanis, J. Blusanovičs, un B. Krūmājs.
\$ 35.- Elza Aboliņa
\$ 40.- Jānis Ķivītis un Visvaldis Golde.
\$ 50.- J. Greizis, V. Grunde, A. Laižāns, V. Klētnieks, K. Dreijeris, Otto Sņķeris, E. Lipomanis, J. Mīrnieks, G. un I. Strautiņi, A. Sproģis, Anna Kreipāns, A. Skuja, Uldis Valters, Jāzeps Začs, Ed. Auders, J. Bilinskis, S. un V. Zariņi, J. Tērauds, Anta Paabo, Alberts Krievs un J. Skrastiņš.
\$ 60.- Alma Apse, K. Ivanovskis un V. Paegle.
\$ 70.- Jūlijs Metums
\$ 80.- Arnolds Panga
\$ 100.- Jānis Javs, Anonīms, Skaidrīte Esmiņš, Jānis Odīšs, Ivars Tiltiņš, R. Stelps-Kiršteins, Kazimirs Deksnis un Jānis Palieps.
\$ 102.- Konstantīns Čaks
\$ 125.- Kārlis Kirmušs, A. un J. Zariņi.
\$ 150.- Andrejs Apinis
\$ 200.- Anonīms
\$ 250.- Jānis Norvels

Pavisam kopā \$ 5,045.-

Sirsnīgs paldies visiem atsaucīgiem devējiem!

JĀNIS LEITENS,
DV Montrealas nodaļas
Aprūpes daļas vadītājs.

OPERETE MIKADO

Leikšoras Operešu Sabiedrība (Lakshore Light Opera) šai sezonā uzvedīs Gilberta un Sulivana populāro opereti "The Mikado".

Jau 14 gadus šai sabiedrībā dzied Gunārs ALEKSIS. Šoreiz redzēsīm viņu Piļ Tuļ lomā.

Izrādes šogad notiks 27., 28., 29. februārī un 5., 6., 7. martā, plkst. 20:00, Jāņa XXIII (Jean XXIII) vidusskolas auditorijā, 1301 Dawson Ave., Dorvalā.

Ieejas karšu cena - \$ 13.-. Pensionāriem un studentiem ceturtdienu izrādēs (27. februārī un 5. martā) - \$ 7.-.

Šīs izrādes parasti ir izpārdotas, tādēļ ieteicams ieejas kartes iegādāties laicīgi.

Tuvāka informācija un ieejas kartes dabūjamas no Gunāra Alekša, tel. 636-1995.

G. A.

DV MONTREALAS NODAĻAS GADA SAPULCE

DV Montrealas nodaļas gadskārtēja gada sapulce notiks 22. februārī, plkst. 13:30, Latviešu sabiedriskā centrā, 3955 Provost ielā, Lašīnā.

Kvoruma nesanakšanas gadījumā, pilnsapulce būs tiesīga plkst. 14:00 pie jeb kura ieradušos biedru skaita. Sniegputeņa gadījumā, kas varētu radīt šaubas par sapulces notikšanu vispār, lūdzam sazināties ar nodaļas sekretāru, tel. 473-8479 vai pašu priekšnieku J. Norveli, tel. 683-3342.

Darba kārtība:

1. Pilnsapulces vadības vēlēšanas.
2. Iepriekšējā gada sapulces darba kārtības pierakstes pieņemšana.
3. Valdes priekšsēža, vanadžu priekšnieces un valdes locekļu ziņojumi.
4. Nodaļas nekustamā īpašuma "Dzintari" pārvaldes-rīcības komitejas ziņojumi un pārdošanas jautājums.
5. Revīzijas komisijas ziņojumi.
6. Nominācijas komisijas ziņojumi.
7. Valdes vienas trešdaļas, revīzijas komisijas un delegātu vēlēšanas un pārvēlēšanas.
8. Budžets 1992. gadam un tā pieņemšana.
9. Notikumi dzimtenē un to izvērtēšana.
10. Nākotnes darbības pārrunas.
11. Dažādi jautājumi un debates.

Sakarā ar lieliem un nepārredzamiem notikumiem mūsu dzimtenē, daudziem un svarīgiem jautājumiem Montrealas nodaļas darbā un tās pienākumu izvešanā, ļoti vēlams, lai pēc iespējas vairāk nodaļas biedru - vanagu un vanadžu piedalītos šajā gada sapulcē. Viens no svarīgiem jautājumiem vēl arvien ir mūsu jaunās paaudzes iesaistīšana Daugavas Vanagu darbā, lai laika tecējumā rastu jau laikus sev jaunus vietniekus un darba darītājus. Par vienu no vissvarīgākajiem jautājumiem, kas būtu izlemjams šajā sapulcē, ir mūsu dzimtenes patreizējais nedrošais un satrauktais stāvoklis un ko varam darīt mēs šodien, lai tai un mūsu tautai tur sniegtu maksimālo palīdzību un atbalstu.

DV MONTREALAS NODAĻAS VALDE

UZDEVUMS IZPILDĪTS

Vairāk kā pirms gada nelaiķis Tomsonu Jānis mani lūdza, Agrumu Pēteru novēlēto un Montrealas latviešu pensionāru apvienības sagādāto sarkanbaltsarkano karogu nodot Bērzaines vidusskolai (tagad tā saucas Cēsu l. vidusskola) - Pēteru jaunības gadu skolai. Lai gan karogu arī tad aizvedu uz Latviju un nogādāju Cēsīs, tomēr publiskā pasniegšana notika 1991. gada jūnijā. Skolas direktors to izkārtoja skolas izlaiduma svinīgā akta ietvaros. Saulainā pēcpusdienā, pēc direktora un manas īsām uzrunām, karogu no devu izlaiduma teicamniekiem, un tā karogs līdza ar "Dievs, svētī Latviju" skapam uzvijās mastā pie skolas galvenās ēkas. Tā sarkanbaltsarkana karogs aizgāja atpakaļ uz savu - karoga dzimteni.

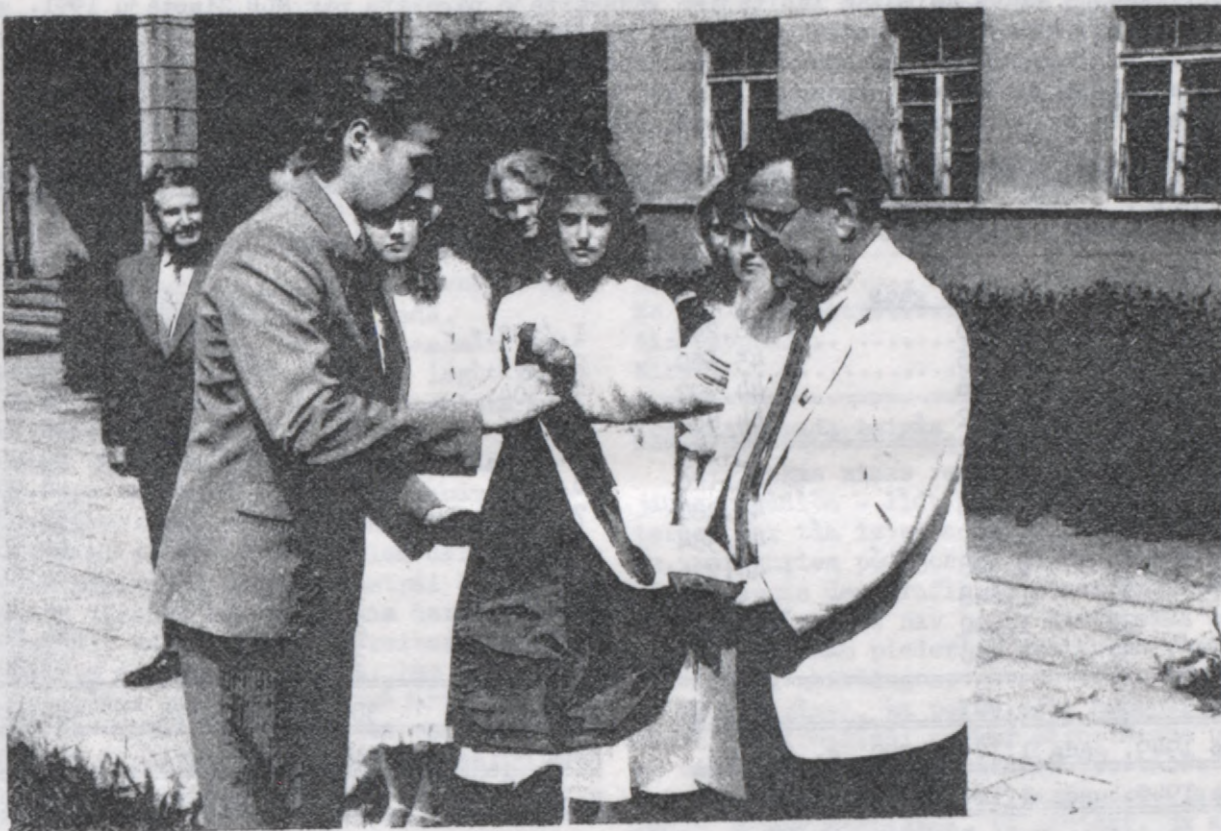
Skolas direktors sūtīja pateicību visiem, kas bija piedalījušies šī jaunā un vērtīgā karoga sagādē.

Cēsu rajona laikrakstā DRUVA 1991. gada 2. jūlija izdevumā (Nr. 78/7186) bija sekojošs S. Klince raksts un S. Ozoliņa foto:

Izlaidumā Cēsu l. vidusskola saņēma dāvinājumu - sarkanbaltsarkano karogu. To no Kanadas bija atvedis Jānis Paliepa.

- Mans labs draugs Pēteris Agrums (īstajā vārdā Rūdolfs Pēteris Baumanis) teica - tie ziedi, kurus nes uz kapiem, taču maksā naudu. Labāk par to lai nopērkot viņa skolai karogu.

MLB Ziņotājs, 1992. gada februāris

Jānis Palieps nodod sarkanbaltsarkano karogu Cēsu 1. vidusskolas teicamniekam 1991. gada jūnijā, Cēsīs, Latvijā.

Tagad pats ir aizsaulē, un viņa lūgums jāpilda. Agrumu Pēteris ir raiskumietis. 1929. gadā beidzis Bērzaines vidusskolu.

Montrealā viņš bija atzīts reportieris un centrālajos laikrakstos aprakstīja notikumus Ziemeļamerikā. Kādu laiku pats vadīja izdevumu "Dzelzceļnieks". Vēl Latvijā šajā nozarē viņš strādājis. Pēteris bija mūsu Dievtuņu puduļa vecākais un Kanadas senioru asociācijas vadītājs. Ārkārtīgi darbīgs cilvēks, kurš turēja rūpi par tiem, kuri apkārt. Senioru asociācijas darbību atbalsta arī Kanadas valdība. Sapemam līdzekļus, lai varētu saturīgi pavadīt vecumdienas, rīkojot visdažādākos sarīkojumus, izstādes. Diemžēl, mans draugs pēc aizbraukšanas ne reizi netika bijis Latvijā. Būtu braucis, bet veselība nebija tik stipra.

- No kuŗas puses pats esat?

- Esmu no Launkalnes pagasta, kas bija Raunas draudzē. Beidzu Smiltenes vidusskolu. No skolas gadiem jaukā atmiņā ir Cēsis. Te notika Cēsu skolnieku rotas vairoga izcīņa starp Ziemeļlatvijas vidusskolām un arodskolām. Mēs, smiltēnieši, vienmēr palikām trešajā vietā, jo cēsniekus un siguldiešus noskriet nevarējām. Atceros, bija tāds Runcis, to pievarēt nebija mūsu spēkos. Uz Cēsīm braucām slēpot. Radi man dzīvo Raunā un Smiltēnē.

- Par ko jūs Kanadā strādājāt?

- Tagad esmu pensijā. Biju būvinženieris. Savā laikā Latvijas universitātē beidzu būvinženieru fakultāti. Esmu piedalījies projektēšanas un būvniecības darbu vadīšanā Leikplasidas un Kalgarijas olimpiskajās spēlēs. Zinātnieku kongresā Rīgā arī nolasīšu referātu "Olimpiskās slēpjktuves", kā arī "Dūmvadu sistēmas projektēšana un būvniecība 1200 megavatu spēkstacijām". Varbūt mani darbi ieinteresēs.

- Kuŗu reizi esat Latvijā?

- Ceturto vasaru pēc kārtas. 1988. gada pavasarī aizgāju pensijā un nolēmu atbraukt. Rīgā tovasar bija "Baltica". No atmiņas nezudīs tās atklāšana Sporta pilī, "Spīguļo saulīti!" kā festivāla vadmotīvs, pirmais sarkanbaltsarkanais karogs, gājiens Rīgas ielās.

Nākamajā vasarā Smiltenes vidusskolai bija jubileja - jābrauc, pērn - Dziesmu svētki, kā nebrauksi, šovasar zinātnieku kongress uz "Baltica". Latvijā būšu līdz augustam.

- Lai saulaina vasara!

PALIEPU JĀNIS

PĀRMAIŅAS.

Ar 1992. gada 1. janvāri MLB ZIŅOTĀJA gada abonements maksā \$ 27.50; MLB biedriem, pensionāriem un kara invalīdiem - \$ 22.50.

Mainītas arī gaisa pasta piemaksas un atlīdzība par paziņojumu iespiešanu. Gaisa pasta uz ASV turpmāk - \$ 6.-, bet uz zemēm ārpus Ziemeļamerikas kontinenta - \$ 20.-. Par paziņojumu maksām lasiet izdevuma pēdējā lappusē.

Ar šī gada Jaungada numuru esam apcirpuši līdzšinējo metienu par 150 eksemplāriem; izdevumu vairs nesūtam tiem, kas nav atsaukušies aicinājumam nokārtot izstāvošos maksājumus. Iespējams, ka šis drastiskais solis būs vēl jāatkārto, ja samaksu no Jums par 1992. gadu nesaņemsim turpmāko 2 mēnešu laikā!

Iespēšanas un izsūtīšanas izdevumi ir tā auguši, ka nevaram vienkārši atļauties izdevumu sūtīt tiem, kas par to nemaksā. Tā ir pavisam vienkārša lieta.

Tāda ir šodienas īstenība. Ja domājat, ka MLB ZIŅOTĀJS ir ko vērts, atsaucieties ar saviem maksājumiem. Citādi - tā pienākšana apstāsies. Mums nav citas izejas. Gaidām Jūsu atsaucību ar ATBILDES PASTU. Ja uz adreses lipekliša ir SARKANS APLĪTIS, tā ir zīme, ka gaidām no Jums čeku. Par to Jums iepriekšējs paldies! Ja nevēlaties izdevumu SAŅEMT, lūdzam par to ziņot NEKĀVEJOTIES, lai varam attiecīgi pakārtot redakcijas darbu.

REDAKCIJA.

IZLOZE.

Izloze par labu datora iegādei MLB ZIŅOTĀJA spiestuves uzlabošanai notiks MLB Aprīļa joks sarīkojumā š. g. 4. aprīlī, Latviešu centrā.

LOZES IR PĀRDOŠANĀ par \$ 5.- gabalā. Laimes-tos vairākas gleznas un citi vērtīgi priekšmeti. Lozes pieejamas pie visiem MLB valdes locekļiem vai pasūtīnāmas MLB Ziņotāja redakcijā jeb pie MLB kasieres A. Poriētes-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5.

Līdz šim atsaucība bijusi laba. Ienākuši ložu pasūtīnājumi no Anglijas un citām tālām vietām ASV un Kanadā. Gaidām arī no citiem lasītājiem! Nāciet talkā!

Redakcija.

Kā iepriekšējos gadus sniedzam lasītājiem gadskārtējo pārskatu par MLB Zīnotāju 1991. gadā. Šoreiz visi statistikas cipari ir augstākie izdevuma pastāvēšanas vēsturē. Tas tā tikai viena iemesla dēļ - sakarā ar 9. vispārējiem dziesmu svētkiem Kanadā jūlija numuru iespiedām lielākā skaitā, lai iepazīstinātu apmeklētājus ar mūsu izdevumu. Visas papildus burtnīcas aizgāja pie lasītājiem, bet jaunu abonementu ieguvām maz. Citiem vārdiem, cerības nepiepildījās. Tālāk seko cipari un komentāri.

Numurs	Lpp.	Metiens	Lpp. kop-skaitis	Numurs	Lpp.	Metiens	Lpp. kop-skaitis
1990. gads				1991. gads			
1./490.	32	1.445	46.240	1./502.	32	1.375	44.000
2./491.	32	1.425	45.600	2./503.	32	1.420	45.440
3./492.	32	1.406	44.992	3./504.	32	1.406	44.992
4./493.	32	1.402	44.864	4./505.	32	1.406	44.992
5./494.	32	1.411	45.152	5./506.	32	1.406	44.992
6./495.	32	1.410	45.120	6./507.	32	1.406	44.992
7./496.	32	1.415	45.280	7./508.	32	1.801	57.632
8./497.	32	1.387	44.384	8./509.	32	1.402	44.864
9./498.	32	1.398	44.736	9./510.	32	1.402	44.864
10./499.	32	1.408	45.056	10./511.	32	1.402	44.864
11./500.	32	1.400	44.800	11./512.	32	1.402	44.864
12./501.	32	1.400	44.800	12./513.	32	1.350	43.200
Kopā	384	16.907	541.024	Kopā	384	17.178	549.696
Laikā no 1949. gada 1.IV - 1990. g. 31. 12.				Kopā			
Laikā no 1949. gada 1.IV - 1991. g. 31. 12.				Kopā			
Caurmēra cipari ik burtnīcai: pastāvēšanas laikā -				14.2			
1990. gadā -				32			
1991. gadā -				32			
Pieaugums pēdējā gadā				-			
				22.6			
				722.7			

Iespiesto lappušu skaits palicis līdzšinējais - 384. To nosaka katras burtnīcas svars (100 g), lai nenonāktu jaunā pasta apmaksas likmē.

No iespiestajām 17.178 burtnīcām lasītājus aizsniegušas 16.711 (iepr. g. 16.262) vai 97.28% (96.19%); redakcijā krājumā vēl 467 (645) vai 2.72% (3.81%). No tā redzam, ka noiets bijis lielāks kā 1990. gadā. No iepriekšējo gadu numuriem pie lasītājiem vēl nonākušas 321 burtnīcas.

Visas paredzētās 12 burtnīcas iznākušas, dažas ar mazu nokavēšanos.

No līdzšinējiem lasītājiem miruši 20, izdevumu atteikuši 40, no jauna pierakstīti 15, dilums - 45. Lasītāju skaits Latvijā sasniedzis 70. Ciemiņi no Latvijas parēmuši 195 burtnīcas. Lasītāji izdevumu Latvijā saņem itin regulāri, bez sevišķiem sarežģījumiem.

Pieaudzis līdzstrādnieku skaits Latvijā. Redakcija regulāri saņem manuskriptus un ziņas, un jācer, ka šī informācijas plūsma pieaugs. Audzis arī līdzstrādnieku skaits šajā krastā. Kopskaits sasniedzis 111 (iepr. g. 103), no kuriem katrā numurā piedalās vairāk kā 30.

Redakcijai par materiālu trūkumu nav bijis jāžēlojas, par ko pateicība darbigajai līdzstrādnieku saimei. Ceram, ka tā būs tikpat atsaucīga 1992. gadā.

Jūtamās grūtības arvien bijušas spiestuvē. Vislielākās ar rakstāmmašīnu, kas atkal sabojājusies. Atkal jāizlīdzas ar citu, kas nav piemērota mūsu vajadzībām. Lai novērstu šo trūkumu, ceram drīzumā iegādāties piemērotu datoru. Tādēļ rīkojam īpašu izlozi, lai iegūtu nepieciešamos līdzekļus. Lasītāju atsaucība ļoti gaidīta. Neērtības radījusi arī iespiedmašīna, kas darbojas uz datora principa. Ja te notiek kāda liksta, uz tehnika palīdzību jāgaida vismaz diena. Turklāt izdega motors, kura atvietošana izmaksāja pāri par 700 dolāru. Remontu izdevumi izrādījušies prāvi - vairāk kā \$1.400.-. Dažkārt dzirdam, ka viens otrs sūdzas par to, ka mēs arvien vēl vācot ziedojumus mašīnu iegādei un tehniskajiem izdevumiem. Pieminētie fakti apliecina, ka šie līdzekļi mums ir vajadzīgi. Ar gandarījumu varam atzīmēt, ka daudzi

lasītāji to ir izpratuši. MLB Zīnotājs ir bezpeļņas pasākums, tādēļ līdzekļus tā uzturēšanai jānāk no lasītāju saimes. Kad tie aptrūks, būs jāpātrauc izdošana. Jācer, ka tas nenotiks tuvākā nākotnē, jo MLB Zīnotājs, kā vecākais latviešu preses izdevums Kanadā, šķiet, to būtu pelnījis.

Lai samazinātu izdevumus, esam ķērušies pie rūpīgas izdevumu un ienākumu pārbaudes. Tas nenozīmē, ka tāda mums nav bijusi. Tomēr ar laiku vairāki lasītāji "aizmirsuši" nokārtot savus maksājumus. Tiem vairs izdevumu turpmāk nevarēsīm nosūtīt, jo tieši pasta izdevumi ir kļuvuši tik lieli, ka nevaram tos vairs atļauties, ja nesāņemam abonementa maksu vai ziedojumu. Katras burtnīcas nosūtīšana Kanadā nule izmaksā \$1, ASV - \$1.03, bet ārpus kontinenta - \$2.36. Tās ir ievērojamas summas. Pāzeminātās pasta likmes nav izdevīgas, jo tās ļoti aizkavē izdevuma saņemšanu. Ietaupījums šē ir par niecīgs, lai attaisnotu sūtījuma kavēšanos pastā. Censāties izlīdzēt ar atsevišķu burtnīcu izdalīšanu sarīkojumos un izmantojot citas izdevības. Šādā veidā gada laikā esam ietaupījuši ap \$2.500.-. Šo izplatīšanas paveidu turpināsim, kad vien tas būs iespējams. Šeit sevišķi jāpateicas Montrealas latviešu pensionāru apvienībai, kas savas sanāksmes arvien mēģina pakārtot tā, lai tajās varam izdalīt jaunāko numuru.

Ja nu līdz šim MLB Zīnotāja lasītāju saime nemitīgi auga, nākotnē jāsāk rēķināties ar tās samazināšanos. Iemesli ir dažādi. Daudzi vecākas paaudzes lasītāji mirst, citi zaudē redzi, citi interesi. Sabiedriskie darbinieki, šķiet, pārpūlēti ar dažādiem pienākumiem, lasīšanai neatlicinā laiku. Un netrūkst mums lasītāju, kas izdevumu labprāt lasa, ja var to aizņemt no kaimiņa, vai izlasīt kādā lasītavā. Diemžēl, tas nepalīdz saimniecībā, it sevišķi, ja izdevumam nav plašu ienākumu no reklāmām. Lasītāji Latvijā nespēj izdevumu abonēt valūtas trūkuma dēļ. Tiem tas pieejams tikai tad, ja to pasūtina kāds šējienietis. Atrast jaunus lasītājus jaunākā un videjā paaudzē ir grūts uzdevums. MLB Zīnotājs var lepoties ar to, ka izdevumu lasa šo paaudžu pārstāvji, bet abonementu skaits tomēr varētu būt daudz lielāks.

Ar sevišķu pateicību jāpiemin Montrealas latviešu organizāciju atbalsts - ar lielākiem atvēlējumiem izdevumu atbalstījis latviešu centrs un DV Montreallas nodaļa. Varam priecāties par tādu atzinību. Ceram, ka šis atbalsts turpināsies un tam pievienosies citas vienības, jo izdevums taču kalpo tām visām.

Gandrīz puse no MLB Zīpotāja abonementiem atvēl ziedojumus virs regulārajām abonemtu maksām. Priecājamies, ka 1991. gadā ievērojami pieaudzis šo ziedotāju skaits un saziņotā kopsumma dažādajās atbalsta kategorijās. Salīdzinājumam dati:

1990. gadā no 464 lasītājiem \$ 7.284.57

1991. gadā no 542 lasītājiem \$ 9.135.82

Pieaugums 78 \$ 1.851.25

Par to vissirsnīgākais paldies ikvienam devējam. Gaidām līdzīgu atbalstu 1992. gadā.

Pagājušā gadā pēc ilgāka laika nesapēmām Kvebekas valdības pabalstu. Mēģināsim to iegūt 1992. gadā, lai gan cerības patreizējos ekonomiskajos apstākļos ir pavisam niecīgas.

Katrā ziņā jāpiemin čaklā redakcijas darbinieku saime, kas ik mēnesi ziedo tik daudz stundu, lai MLB Zīpotājs taptu un aizsniegtu savus lasītājus. Jāsaka paldies ilggadīgiem darbiniekiem Minai un Edgaram Kajakiem, Austrai Konovalovai, Laimai un Ilmāram Laimītēm, kas darbu redakcijā pārtraukuši. Un Dr. Imantam Freibergam, kas arvien sagādājis adrešu lipekļišus, bez kuriem izdevuma izsūtīšana gandrīz neiedomājama. Laimīgā kārtā aizgājušo vietā stājušies citi un darbu turpina pārējie. Redakcija šajā sastāvā darbojusies 16 un 3/4 gadu un sagatavojuši 201 MLB Zīpotāja numurus.

Ar katru vāka zīmējumu jaunu rekordu sasniedz mākslinieks Ludvigs Kalniņš, kas 15 gadus darinājis 184. Viņa atjautība un izdoma ir neizmērojama, neskatoties uz to, ka pieejamā tehnika uzliek jūtamus ierobežojumus. Veikls ir viņa tehniskais tērpiens. Un katrs jaunais vāks redakciju arvien sasniedz laikus!

Sevišķi ražīgs un punktuāls ir šaržists Ed. Keiāss. Bez viņa devuma mūsu mazās preses izdevums, nav šaubu, būtu nabagāks. Sevišķi viņu cildina lasītāji Latvijā.

Veiksmīgs skribents, kā viņš pats sevi dēvē, ir Osānu Kārlis. Viņš izpelnījies mūsu rakstniecības meistara un seniora Anšlāva Eglīša uzslavu. Eglītis redakcijai raksta: "Trīs reizes - lai dzīvo! Osānu Kārlim par viņa nerimīgo cīņšanos pēc gara gaismas un pret tumsību! Un - sveiks! redaktoram, kas viņu iespīēž!"

Plašu domu izmaiņu arvien izsauc Jānis Purviņš Jurjāns, kas arī ir sevišķi ražīgs.

Un ne mazāk nozīmīgi ir visi pārējie autori, kurus lasiet MLB Zīpotāja slejās un kurus visus šie nevaram pieminēt. Autoru mums nav trūcis. Tā katrā ziņā ir sava veida priekšrocība, kas palīdz katru numuru sagatavot laikus un bez lielākas piepūles. Ja kāds no autoru saimes uz laiku paguris, viņa vietā arvien stāties kāds cits. Paldies itin visiem!

Ko ceram panākt nākotnē?

Vispirms, īstenot dažādās lasītāju vēlmes, par cik tas nu ir mūsu spēkos. To lielākā daļa saistās ap iespiedtehniku un formātu. Ja tiksim pie sava datora, šīs iespējas ievērojami paplašināsies. Tomēr būs vajadzīgs laiks un pacietība, jo katrā jauna tehnika prasa izglītošanos. Kad tā būs apgūta, droši vien, brīnīsimies, kā varējam tik ilgi iztikt "pa vecam", kā bijām to ieradūši tik daudzus gadus. Ieradumam ir milzīgs spēks.

Centīsimies, kā līdz šim, izdot MLB Zīpotāju laikus un sniegt tajā iespējami vispusīgu informāciju. Ceram, ka mums tāda būs pieejama. Apskatīsim notikumus gan Latvijā, gan trimdā un, it sevišķi, Montrealā, kur mums lielu palīdzību dod izdevuma agrākais redaktors Skrastiņš Indulis.

Lai visas šīs ieceres īstenotu, mums būs vajadzīgs Jūsu, lasītāju, līdzstrānieku un darbinieku, atbalsts un darbs. Gaidīsim no Jums vismaz tikpat daudz kā līdz šim, ja pat ne vairāk. Iedrīkstēties vairāk drīkst taču katrs. Tikai slinkus tas atbaida. Patiesi ceram, ka Jūs šo atbalstu un darbu neliegsit.

Tad 1992. gads MLB Zīpotāja redakcijā noslēgsies ar labiem panākumiem, par kuriem varēsim ziņot nākamgad. REDAKTORS, REDAKCIJA, MLB VALDE

MLB ZĪPOTĀJA KARTOTEKA

1991. gadā

1991. gadā reģistrētās pārmaiņas MLB Zīpotāja kartotekā ir šādas:

	1990. g.	1991. g.	+/-
Kopskaits gada sākumā...	953	953	=
Dzimuši	5	3	- 2
Iebraukuši	8	2	- 6
No jauna reģistrēti.....	19	23	+ 4
Aizceļojuši	8	15	+ 7
Miruši	24	20	- 4
Kopskaits gada beigās	953	947	- 6

Kartotekas ziņas vedot, 1991. gadā notika jauna parādība - līdz ar pārmaiņām Latvijā, interesi par tām izteica ievērojams skaits latviešu, par kuriem pēdējos 20 gadus nebija nekādu ziņu. Jaunas demografiskas ziņas iegūstam ar katru mirušo, kas nav bijis kartotekas sarakstos, jo uzzinām piederīgo skaitu un vārdus, ja tie minēti nekrologos.

Ir arī zīmes, ka politiskās nedrošības dēļ daudzi montrealieši apsver pārcelšanos uz Toronto vai citām pilsētām Ontario provincē. Ja aizceļošana pieaugs, sabiedrība saruks. Tas varētu radīt jaunas problēmas, it sevišķi, ja aizbraucēju vidū būs aktīvi sabiedrības darbinieki.

Mūsu sabiedrība novēco straujāk kā vietējā. Rezultātā sarīkojumu apmeklētāju skaits vairāk atkarīgs no pensionāriem kā pārējo paaudžu pārstāvjiem. Arī lielākie līdzekļu devēji ir vecāka paaudze.

Pozitīva iezīme ir, ka vidējās un jaunās audzes pārstāji arvien vairāk sāk iesaistīties palīdzības darbā.

Augšminētā tabula liek secināt, ka 1992. gadā mūsu sabiedrība noteikti saruks par vairākiem 10 locekļiem, ja nenotiks kaut kas neparasts, kā, piemēram, latviešu pārcelšanās uz Kvebeku darba apstākļu dēļ.

Aicinām sabiedrības locekļus sniegt ziņas par pārmaiņām ģimeņu sastāvā un savā dzīves vietas apkaimē. Ja zināt, ka ir iebraucis kāds jauns latvietis no citurienes, paziņojiet to, piezvaniet 457-9832. Iegūs ne tikai kartoteka, bet arī jaunais montrealietis, jo varēsim viņam aizsūtīt jaunāko informāciju par notikumiem sabiedrībā un Latvijā.

Palīdziet uzturēt MLB Zīpotāja kartoteku iespējami akurātu. Par to Jums iepriekšējs paldies.

KARTOTEKAS VADĪBA

MLB ZĪNAS:

TURPMĀKIE SARĪKJUMI

4. aprīlī, plkst. 17:00,

Latviešu centrā, 3955 Provost ielā, Lasinā, MLB gadskārtējais APRĪLA JOKS sarīkojums par labu MLB Zīpotājam. Plaša programma. Piedalīsies arī Montrealas latviešu JAUKTAIS KORIS. Plašāka informācija nākamajā MLB Zīpotāja numurā.

Esam sapēmuši sekojošus ziedojumus MLB Zīpotāja tehnisko izdevumu segšanai:

Mārtiņš Sala \$ 5.00, Edvīns Skapsts \$ 10.00, Arnolds Stigners \$ 5.00, Indriķis Strēlis, Downsview, Ontario, \$ 10.00, Imants Klaiše \$ 7.00, Alvis Kraulis \$ 15.00, Osvalds Rasiņš \$ 30.00, Alma Abrams \$ 10.00, Konstantīns Čaks \$ 10.00, Jānis Graudiņš \$ 25.00, Valija Grunde \$ 10.00, Vilma Šteinerte \$ 2.50, Velta Valvads, Prescott, Ontario, \$ 7.50, Kārlis Dreijeris \$ 10.00, Ilga Gravelispa \$ 25.00, Imants Frišmanis \$ 50.00, Kārlis Kirmušs \$ 100.00, Kristīne Ortmane-Thompson \$ 5.00, Aina Rāns, St. Andrews, Nubransvikā, \$ 5.00, Andrejs Apinis \$ 25.00, Brigita A. Bedelis, New Berlin, Viskonsinā, ASV, \$ 3.30, Montrealas latviešu sabiedriskais centrs \$ 1000.

Jānis Deglis, Vilimantika, Konetikatā, ASV, \$ 2.50, Vilis Kalniņš, Dexter, MI, ASV, \$ 4.20, Elmārs Zirnīs, Bloomington, Ind., ASV, \$ 2.75, Alberts Caune \$ 10.00, Glafira Indāns \$ 7.50, Alfrēds Skujinš \$ 7.50, B. Krūmājs \$ 5.00, Inta Rūtiņa, Silver Spring, MD, ASV, \$ 11.20, A. Pūrams, Toronto, Ontario, \$ 10.00, Alma Apse \$ 20.50, Juris Kalacis \$ 10.00, R. Lucis-Delliere \$ 5.00, Arnolds Panga \$ 65.00, Alfrēds Vikmanis \$ 15.00.

Šajā reizē no 36 ziedotājiem kopā \$ 1547.-

1991./2. darbības gadā no 113 lasītājiem pavisam kopā \$ 2.781.78.

Mašīnu iegādei:

Andris Gūtmanis \$ 10.00, Imants Frišmanis \$ 25.00, Kārlis Kirmušs \$ 120.00, Ojārs Zērs, Londonā, Ontario, \$ 20.00, Ojārs Rozentāls \$ 10, B. Krūmājs \$ 5.00, Uldis Lūsis \$ 10.00, Roberts Klaiše \$ 22.50, St. Opolnieks \$ 25.00, Alma Apse \$ 20.00, Juris Kalacis \$ 10.00, Valentīns Klētnieks \$ 10.00, Sandra Klētnieks \$ 10.00, R. Lucis-Delliere \$ 5.00, Romans Velme, Toronto, Ontario \$ 7.50, Tamāra un Jānis Krastiņi \$ 15.-, Jāzeps Greizis \$ 27.50, L. Ceriņš \$ 70.00.

Šajā reizē no 18 atbalstītājiem kopā \$ 417.50.

1991./2. darbības gadā no 42 lasītājiem pavisam kopā \$ 730.50.

1991./2. darbības gadā abās kategorijās no 155 lasītājiem pavisam kopā \$ 3.512.28.

MLB mērķu sekmēšanai ziedojuši:

Sigurds Mīkelsons \$ 10.00, Kārlis Dreijeris \$ 10.00, Edvīns Poruks \$ 30.00, Alma Apse \$ 50.

Šajā reizē no 4 atbalstītājiem kopā \$ 100.-

1991./2. darbības gadā no 10 atbalstītājiem pavisam kopā \$ 165.00

Atvainojamies, ka dažādu apstākļu dēļ šie kvitējumi aizkavējušies. Ja negadījuma pēc kāds ziedotājs nebūtu pieminēts, laipni lūdzam par to paziņot MLB kasierei A. Porietei-Bedari, tel. 697-6624. Centīsimies kļūmi izlabot nākamā reizī.

Sirsniņgākais paldies ikvienam mūsu darba atbalstītājam.

1991. gada kopējā Ziemsvētku un Jaungada apsveikumā, ko publicējam Ziemsvētku numurā (12./513.), pavisam kopā piedalījās 180 ģimeņu vienības un 12 organizācijas (iepr. gadā 177 un 10) ar kopējo dalībnieku skaitu 384 (381). Tātad - atkal niecīgs pieaugums, kas apliecina, ka šis gadskārtējais pasākums arvien vēl ir cienā. Ziedojumos pieteikti \$ 2.273.50 (iepr. g. \$ 2.639.50), kuru lielākā daļa jau arī saņemta. Dilums, šķiet, izskaidrojams ar ekonomisko krīzi Kanadā. Tomēr atbalsts ir ievērojams un daudz palīdz MLB Zīnotāja saimniecībā.

Dalībnieku atsevišķās ziedojumu summas, kā tas pa gadiem iegājies, npublicējam. Katrs ziedo pēc savām spējām. Dažus esam no ziedojuma atbrīvojuši, un tikai vēl daži nav nokārtojuši savas saistības par 1990. gadu. Tos sveiciena dalībniekus, kas savu atvērējumu par 1991. gadu nebūtu nodevuši vai iesūtījuši, lūdzam to izdarīt ar atbildes pastu!

Sirsniņg paldies ikvienam šīs reizes KOPEJĀ SVEICIENA dalībniekam un dalībniecei!

Sakām sirsnīgu paldies visiem tiem, kas pasūtīnājuši un dāvinājuši MLB ZĪNOTAJA abonementu saviem tuviniekiem un paziņām svētkos un citos gadījumos. Izdevumu ļoti gaida Latvijā. Gada abonements pa gaisa pastu ir tikai \$ 47.50. Šo izdevību ir izmantoju vairāki lasītāji.

Atjaunojiet savu abonementu!

Redakcijā par \$ 20.-, pasta izdevumus ieskaitot, ir pieejami tikai daži pilni MLB Zīnotāja 1991. gada komplekti. Par \$ 2.50 ir pieejami iepriekšējie 6 numuri, par \$ 2.00 iepriekšējo gadu numuri. Pasūtīniet!

MLB 1991./2. darbības gads strauji tuvojas noslēgumam. Tādēļ aicinām MLB biedrus nokārtot biedru maksas un saistības ar LNAK, ja maksājiet LNAK dalības maksas caur MLB. Gaidām MLB jaunus biedrus.

Iestāšanās maksa ir \$ 5.00, biedru maksa \$ 10.00 gadā. LNAK dalības maksa, maksājot caur MLB, ir \$ 10.00, pensionāriem - \$ 5.00.

Visi maksājumi sūtāmi MLB kasierei Anitai Porietei-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Viņa labprāt Jums izpalīdzēs visos neskaidrību gadījumos.

Likvidējot savus grāmatu un žurnālu krājumus, lūdzam tos neaizņemt. Nododiet liekos vai nevēlamos eksemplārus MLB BIBLIOTEKAI, iepriekš sazinoties ar bibliotekāru JĀNI BIRZI, tālr. 684-4391.

Grāmatu lasītāji laipni lūgti papemtas grāmatas atgriezt bibliotēkā tūdaļ pēc izlasīšanas, lai tās būtu pieejamas citiem lasītājiem.

Bibliotēka parasti ir atvērta Pensionāru apvienības sanāksmu un citu organizāciju sarīkojumu laikā (Skatiet Sabiedriskās dzīves laikrādi 31. lpp.), ja ir ieradies bibliotekārs. Viņam piezvanot, varat norunāt tikšanos, ja tāda būtu nepieciešama.

Pieejamos duplikātus varat iegādāties pret minimālu atlīdzību. Tie varētu būt ļoti vērtīga dāvana sūtījumā uz Latviju! Izmantojiet izdevību un pievienojiet latviešu grāmatu palīdzības saņemim. Ienākūšos līdzekļus izmantojam jaunu grāmatu iegādei vai mēnešrakstu pasūtīnājumam.

ATBALSTIET MLB pasākumus un kļūstiet Montrealas Latviešu Biedrības aktīvs biedrs!

ZIŅAS, KAS SAŅEMTAS, REDAKCIJU SLĒDZOT:

● 23. janvārī, Tallinā, Igaunijā, atkāpusies premjera Edgara SAVISAARA valdība. Tā nav spējusi panākt īpašas komisijas izveidošanu, kas kārtotu milzīgās saimnieciskās krīzes sasāpējušos jautājumus. Dzīves apstākļi Igaunijā, tāpat Latvijā, pasliktinās ar katru dienu. Tauta ar tiem ir vairāk kā neapmierināta. Jācer, ka Igaunijas politiķi strauji atrisinās bīstamo stāvokli un izveidos stabīlu valdību, kas spēš rīkoties aši un lietprātīgi.

● 12. janvārī, Rīgā, notikusi turienes Daugavas Vanagu ārkārtas KONFERENCE, ko rakstiski pieprasījuši 441 biedrs. Konferencē izteikta neuzticība līdzšinējiem organizācijas vadītājiem un ievēlēta pilnīgi jauna vadība.

Ierosināts rast ceļus, kā apvienot DV Latvijā un trimdā.

Konferences atreferējumu publicēsim nākamajā MLB Zīnotāja numurā.

● Ik sestdienu, kad nenotiek sarīkojumi, plkst. 19:00, Latviešu centrā, 3955 Provost ielā, notiek DANČU STUNDA un DANČOŠANA. Tuvāka informācija - zvaniet 634-2258.

● Janvāra pēdējās dienās Centrā pieņem saņus sūtījumam uz Latviju. Šie saņņi Toronto jānogādā līdz 31. jaunvārim.

Tvertnes sūtījums no Montrealas vēl arvien ir neskaidrs. Iespējams, ka tas varētu notikt ap 22. februārī. Iespējas skaidro Māra Demandt-Valdmane, un par to runās Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes sēdē 13. februārī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā.

Tuvāka informācija par saņņiem:

Māra Demandt-Valdmane, 484-0712

Erika Vītina, 484-9734 un

Jānis Tērauds, 631-5937

Lūdzam ievērot iesaiņošanas norādes, par ko rakstīja Skrastīņu Indulis MLB Zīnotāja janvāra numurā, 30. lappusē!

Citas ziņas, ja būs pieejamas, nākamreiz.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS:

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marciļ ielā.
 telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
 Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

2. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
5. februārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Latvijas palīdzības vienības "Kalējs Latvijai" 5. sanāksme. Lūdzam talciniekus!
6. februārī, plkst. 12:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme (Februārī būs tikai šī sanāksme. Martā būs 2 sanāksmes.).
9. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
13. februārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Palīdzības tvertnes sagatavošana un nosūtīšana uz Latviju būs galvenais pārrunu jautājums. Bez organizāciju oficiālajiem pārstāvjiem piedalīties aicināti citi interesenti un talcinieki.
16. februārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
16. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
19. februārī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde. Sēdes ir atklātas un tajās var piedalīties jeb kurš interesents.
20. februārī, plkst. 19:00, Latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba kārtējā sanāksme.
22. februārī, plkst. 13:30, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas gada sapulce ar svarīgu lēmumu pieņemšanu (Skatiet paziņojumu 26. lpp.!).
23. februārī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
1. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
 plkst. 14:30, pēc dievkalpojuma, turpat, Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes gada sapulce.
5. martā, plkst. 12:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
7. martā, plkst. 18:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas plkv. O. Kalpaka, kalpākiešu un Latviešu leģiona ATCERES sarīkojums.
8. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums ar ev.-lut. Trīsvienības draudzes darbinieku ieviešanu amatos.
8. martā, plkst. 15:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra pilnsapulce.
15. martā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
15. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
19. martā, plkst. 12:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
21. martā, plkst. 12:00 (līdz plkst. 17:00), Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu rīkotā PANKŪKU pēcpusdiena.
29. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
4. aprīlī, plkst. , Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Biedrības APRĪĻA JOKS sarīkojums par labu MLB Zīpotājam. Plašāka informācija turpmākajos numuros.

Sekojiēt sabiedriskās dzīves notikumiem šajā laikrādī! Ar tolūgti iepazīties visi pasākumu un sarīkojumu organizētāji, lai novērstu nevajadzīgus konfliktus. Lūdzam atbildīgās personas par sarīkojumiem, sēdēm un citiem svarīgiem notikumiem ziņot redakcijai tūdaļ, tiklīdz ir konkrētas ziņas. Neskaidribu gadījumos lūdzam lasītājus sazināties ar attiecīgajām atbildīgajām personām.

Montrealā darbojās vairāki tālrūpa sazināšanās tīkli. Klūstiet šo tīklu aktīvi dalībnieki un izpalīdziet steidzamu ziņu izplatīšanā!

Sevišķi svarīgi ir, lai tie notikumi, kas paredzēti nākamajā mēneša sākumā tiktu izziņoti tekošajā numurā. Dažādu tehnisku apstākļu dēļ varētu gadīties, ka iespēšana aizkavējas par vairākām dienām. Tādā gadījumā sarīkojums nebūs pieminēts Sabiedriskās dzīves laikrādī un būs jālieto telefona sazināšanās tīkls.

Lūdzam ievērot, ka visi materiāli iesniedzami redakcijai rakstiski līdz ik mēneša 15. datumam!

0312017080

FREE ESTIMATES

On ALL kinds of TV's, CD's, VCR's,
STERO SYSTEMS, WALKMAN, small
electrical appliances, telephone
systems, Vacuum cleaners and Radio
control systems.

Anything Electronic or Electrical-

WE REPAIR IT.

R/C LEON SERVICE

5887 Sherbrooke St.
West,
Montreal, Québec

488-3363

FAST SERVICE. REASONABLE RATES.
PICK UP & DELIVERY.

VIDEO EQUIPMENT FOR LATVIA

VCR's from \$ 329.00
VIDEO CAMERAS from \$ 1.299.00
DOUBLE CASSETTE RADIOS from \$ 99.00
COMPUTERS (IBM compt.) from \$ 799.00
220V, 50 Hz
ELECTRICAL APPLIANCES 210V/50 Hz

ALL JAPANESE BRAND NAMES.

→ WE SHIP TO LATVIA AND ALL OTHER
REPUBLICS

VIDEO TRANSFERS: PAL - SECAM - NTSC
(To be able to watch a video tape from Latvia
or to send a video tape to Latvia)

R/C LEON SALES

5887 Sherbrooke Street W.
NDG, Montreal, Québec

MONTREAL - **514-488-3363**

TORONTO - **416-886-7658**

Šo MLB ZIŅOTĀJA numuru no-
dodam Kanadas pastā 30. jan-
vārī, bet izdalām lasītājiem
Montrealā 25. janvārī un 6.
februārī. Pēdējā laikā vai-
rāki eksemplāri ir nokļīduši
pastā. Tādēļ lūdzam lasītā-
jus ziņot par izdevuma nesa-
ņemšanu nekavējoties.

1992. II MLB Z 1.250 e

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

FLOWERS
by
Pavane

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Zīņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 27.50 un \$ 22.50; skatiet zemāk) \$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 6.-, citos kontinentos - \$ 20.-) \$ _____
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai \$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei \$ _____
Vēlos saņemt sakojošus MLB Zīņotāja agrākos numurus _____ à \$ 2.50 ziedojums \$ _____
Dāvinu MLB Zīņotāju: _____ (adrese) \$ _____
Iesaku nosūtīt MLB Zīņotāja paraugburtnīcas \$ _____
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.- \$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu/iem - à \$ 10.- \$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-, pensionāriem \$ 5.-) \$ _____
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai \$ _____
Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada, H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRATORE: Anita Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDICIJA: Velta Ozola. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Imants Freibergs, Anna Kreipāne, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Ilga Štaubere, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaķu invalīdiem \$ 22.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.-, uz citiem kontinentiem - \$ 20.- gadā. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2,50 ziedojumu.

LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp - \$ 25.00, 1/3 lpp - \$ 30.00, 1/2 lpp - \$ 35.00, 3/4 lpp - \$ 55.00, pilna lpp - \$ 60.00. Kļūžu un paziņojumu sagatavošana - \$ 20.00. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var raketus īsināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus raketus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītos raketus neuzglabā un nesūta atpakaļ.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

FEBRUARY 1992 FÉVRIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, CANADA H9X 2R2, ph. 514-457-9832.